

**MİLLET KÜTÜPHANESİ, ALİ EMİRİ, MANZUM
Nr. 759/1'E KAYITLI GÜFTE MECMUASININ
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TOLGA DURAN

403001004

175066

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 27.12.2004

Tezin Savunulduğu Tarih: 26.01.2005

Tez Danışmanı: Yard. Doç Dr. Recep USLU

Jüri Üyesi: Doç. Nilgün DOĞRUSÖZ

Jüri Üyesi: Prof. Ş. Şehvar BEŞİROĞLU

OCAK 2005

ÖNSÖZ

Bu çalışma İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzikoloji Ana Bilim Dalı, Müzikoloji Programı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Müzik tarihimizde henüz çözülmemiş bir çok problemin olduğunu bilmekteyiz. Gün ışığına çıkmamış bu konularda yapılan araştırmalar esnasında başvurulmuş güvenilir kaynaklardan biri de şüphesizki güfte mecmualarıdır. Bu mecmualar yazıldıkları zamanın repertuarı hakkında bizi aydınlatırlar. Bunun yanında eserlerin güfteleri dışında, bunların bestelendiği makamları, bestekârları, formları ve usûlleri hakkında da bizlere bilgi vermektedirler. İçinde makamlar hakkında bilgi bulunan güfte mecmuaları bile tespit edilmiştir. Mecmua yazarlarından bazıları müzik hakkında bilgi sahibi, bazılarının da bestekâr olmaları nedeni ile verdikleri bilgiler bizim çok değerlidir.

Türk müziği tarihi için önemli birer kaynak eser özelliği taşıyan güfte mecmuaları hakkında pek az sayıda çalışma yapılmıştır. Biz de bu alanda bir katkıda bulunma amacıyla hazırladığımız tezimizi, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri, Manzum eserler, Nr. 759/1'de kayıtlı, XVIII. yüzyıla ait olduğunu tespit ettiğimiz güfte mecmuası üzerinde çalışmaya karar verdik.

Çalışmamı hazırlama esnasında benden emeklerini esirgemeyen, Farsça ve Arapça güftelerin okumasında yardımcı olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Recep Uslu'ya, çalışma sırasında faydalanılan kaynakların temininde yardımını benden esirgemeyen hocam Doç. Nilgün Doğrusöz ve TRT saz sanatçılarından Udî Hakan Aydınlık'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ocak 2005

Tolga DURAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
KISALTMALAR.....	v
ÖZET	vi
SUMMARY.....	viii

GİRİŞ

1. Güfte Mecmualarının Önemi	1
2. Güfte Mecmuaları Hakkında Yapılan Akademik Çalışmalar	2
3. İzlenen Metot	3

I. BÖLÜM

MECMUA -İ GÜFTE

1.1. Mecmuanın Tanıtımı.....	7
1.2. Mecmuanın İçeriği	8
1.3. Mecmua-i Güfte'nin Ait Olduğu Yüzyıl.....	9
1.4. Bestekârlar ve Eserleri.....	10
1.5. Mecmuanın Repertuarı.....	28

II. BÖLÜM

MECMUA-İ GÜFTE'NİN METNİ

Rast (s.43), pençgâh (s.46), nikriz (s.47), nişâbur (s.48), ısfahan (s.48), mâhur (s.48), neva (s.50), uşşak (s.53), bayâti (s.53), neva-sünbüle (s.54), acem (s.56), acem-aşiran (s.57), nihavend (s.58), arazbar (s.58), babatâhir (s.59), sabâ (s.59), düğâh (s.62), çargâh (s.63), hüseyini (s.63), buselik (s.66), aşiran (s.68), kürdi (s.69), hisar (s.71), hicaz (s.71), uzzal (s.72), şehnaz (s.72), muhayyer (s.73),

muhayyer-buselik (s.74), ırak (s.75), muhalif-ırak (s.78), segâh (s.78), bestenigar (s.83), evc (s.84).

SONUÇLAR.....	92
BİBLİYOGRAFYA.....	95
EKLER	
EK – I Orjinal Metin.....	98
EK – II Tanbur Çizimi.....	202
ÖZGEÇMİŞ	204



KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
Nr.	: Numara
Örn.	: Örnek
s.	: Sayfa
Sn.	: Sayın
sy.	: Sayı
TMDK	: Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuarı
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyonu
Vr.	: Varak
yy.	: Yüzyıl

ÖZET

Türk müziği repertuarını oluşturan güftelerin toplandığı yazmalara “güfte mecmuaları” denmektedir. Güfte mecmuaları Türk müziği tarihi için önemli birer yazılı kaynak olup eski güftelerin geçmişten günümüze aktarılmasında rol oynamaktadırlar. Bizler bu güftelerin besteleniş tarihinden günümüze ulaşıcaya kadar geçen süre içerisinde değişime uğrayıp uğramadıklarını, bestecilerinin isimlerinin doğruluğunu, besteleniş tarihlerini ve bu yüzyıllara ait müziğe dair bilgileri sadece güfte mecmualarından öğrenebilmekteyiz.

Bu çalışmamızda, müziğimizin tarihi seyri içerisinde bizlere önemli bilgiler veren, Millet kütüphanesi, Ali Emiri Manzum, Nr. 759/1’de kayıtlı bulunan XVIII. yy’a ait olduğunu tespit ettiğimiz güfte mecmuası incelenmektedir.

İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Müzikoloji programında Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanan “Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum, Nr. 759/1 kayıtlı Güfte Mecmuası İncelemesi” isimli bu çalışma giriş ve onu takip eden iki bölümden oluşmaktadır.

Girişde ilk olarak güfte mecmualarının öneminden bahsedilmektedir. Daha sonra güfte mecmuaları hakkında yapılmış bazı çalışmalarla ilgili bilgi ve örnekler verilerek, tezi yaparken nasıl bir yol takip ettiğimiz ve hangi metodları kullandığımızdan söz edilerek hazırladığımız çalışmanın planı anlatılmaktadır.

Birinci bölümde, mecmuanın tanıtımı yapılarak, mecmuanın içeriğinden söz edilmektedir. Daha sonra mecmuanın hangi yüzyıla ait olabileceğinden bahsedilerek mecmuada adı geçen bestekârların hayatları hakkında kısaca bilgi verilmekte ve mecmua içinde tespit edilen eserleri belirtilmektedir.

Birinci bölümün sonunda mecmua içerisinde bulunan bestelerin ilk iki mısraları alfabetik sıra ile verilerek mecmuanın repertuarı ortaya çıkarılmıştır. Bu aynı zamanda araştırmacıların çalışmamızdan yararlanmasını kolaylaştıracaktır.

İkinci bölümde, mecmuada yer alan güftelerin metni orjinal sırası ile verilerek güfteler bazı önemli güfte mecmuaları ve güfte antolojileriyle karşılaştırılmış ve notası TRT arşivinde bulunanlar dipnotlarda belirtilmiştir.

Tezin sonuç kısmında bazı istatistikler yapılmış ve çalışmadan çıkartılan sonuçlar hakkında topluca bilgi verilmiştir.

Tezin ekler kısmında, güfte mecmuası'nın ve tanbur çiziminin aslı verilmiştir.



SUMMARY

The manuscripts including the lyrics forming the repertory of the Turkish music are called “lyric collections”. Lyric collections are important written resources for history of the Turkish music. These lyric collections have a role at the preservation of old lyrics until the present time. We can learn from the lyric collections whether these lyrics were amended within the time between the date of composition and the present time, correctness of the name of composers, dates of composition and information about the music in these centuries.

In this study, we examined a lyrics collection of XVIII. Century that was recorded at Millet Library, Ali Emiri Manzum, Nr: 759/1. This is one of lyrics collections, which give us important information about the development of our music in history.

This study, named as “Researching of The Lyric Collections was recorded at Millet Library, Ali Emiri Manzum, Nr. 759/1” which was prepared as Master Study Thesis at the Social Sciences Institute of the Istanbul Technical University Musicology Program, comprises two sections.

At the introduction part, importance of lyrics collections was explained. Then, some information and examples were given regarding some studies about the lyrics collections. Next, our way and methods, as well as the plan of our study used for preparing the thesis study were explained.

In the first section, the lyrics collection was introduced and short information about the century it belongs to was given. Then, the contents of the collection were mentioned. Compositors and lyrics owners mentioned at the collection were explained, some information about their lives was given and their works included in the collections were mentioned.

At the end of the first section, the first two verses of the compositions included in the collection with an alphabetic order were given in order to facilitate the use of our study.

At the second section, Turkish translation of the collection was given in the original order. The lyrics were compared with some important lyrics anthologies and those included in the TRT archives were mentioned at the footnotes.

At the final section of the thesis, some statistics were provided and some information was given about the conclusions at the end of the study.

Original copy of collection and picture of tanbur were provided at the annex section of the thesis.



GİRİŞ

1. Güfte Mecmualarının Önemi

“Güfte” kelimesinin anlamına sözlükten baktığımızda bestelenmiş manzum sözler mânasına geldiğini görmekteyiz.¹ Türk müziği repertuarının oluşmasında önemli bir rol oynayan bu güftelerin belli bir düzen içinde bir araya getirilerek toplanan eserlere “Güfte Mecmuası” adı verilmektedir. Biz de bu sebepten ötürü çalışmamızda “güfte” ve “mecmua” kelimelerini kullanmayı tercih ettik.

Bildiğimiz gibi Osmanlı döneminde geleneksel Türk müziğinin öğretilmesi tamamiyle “meşk sistemine” dayanırdı. Usta ve çırak ilişkisi diye tanımladığımız bu sistemde hoca, geçilecek olan eserin güftelerini öğrencisine yazdırırdı. Öğrencinin güfteleri kayıt ettiği bu mecmua, geçtiği eserlerin sözlerini unuttuğu zaman hatırlamasında ve hafızasına destek olarak öğrencinin dağarcığının gelişmesinde önemli bir rol oynamaktaydı.

Bibliyografyalar ve kataloglar incelendiğinde gerek ülkemizdeki gerekse yurt dışındaki devlet ve çeşitli özel kütüphanelerde kayıtlı bulunan ve henüz yayınlanmamış bir çok el yazması güfte ve ilahi mecmuasının mevcut olduğu görülür. Bunların sadece tespit edilebilen eserler olduğu düşünülürse, henüz kayıtlara geçmemiş olan bir o kadar daha mecmuanın varolduğu düşünülebilir. Gün ışığına çıkmamış, her biri Türk müzik tarihi için önemli birer vesika niteliğini taşıyan bu mecmuaların tek tek araştırılması ve çalışılması Türk müziği repertuarının tespiti ve bestelerin güfte veya makam olarak herhangi bir değişikliğe uğrayıp uğramadığını yansıtması bakımından büyük bir önemi vardır². Yazarları ve kesin tarihleri belli olmayan mecmualar ise üzerinde gösterilen çalışmalarla yazarları ve kesin tarihleri saptanarak müzik tarihimize ışık tutacak birer kaynak olabilir.

¹ Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat*, Tükdav, İstanbul, 1995, s.297

² Cem Behar, *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz*, İstanbul 2003, s.132, 133

2. Güfte Mecmuaları Hakkında Yapılan Akademik Çalışmalar

Güfte mecmualarının Türk müziği tarihi ile ilgili çalışmalarda önemli birer kaynak olabileceği hususunu belirtmiştik. Bu mecmuaların kesin tarihleriyle ve yazarlarının kimler olduğu incelenip tespit edilmesi çok önemli bir konudur. Daha öncede belirttiğimiz gibi bugün bir çok kütüphanemizde sadece “mecmua” başlığı altında yüzlerce yazma bulunmakta ve üzerlerinde pek az araştırma yapılmaktadır. Bu eserlerin üzerinde çalışarak güfte mecmualarının tespit edilmesi gerekmektedir. Kabul etmek gerekir ki bu uzun vakit ve titizlikle çalışmasını gerektiren bir mevzudur. Yaptığım inceleme sonucu el yazması güfte mecmuaları hakkında şu akademik çalışmaları tespit ettim:

Hâfız Post güfte mecmuasının³ Türkçe güfteleri üzerine Yard. Doç. Nilgün Doğrusöz tarafından yapılan çalışma.

Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Kitapları, K-183’de bulunan yazma üzerinde, *XVIII. Yüzyıla Ait Bir Mecmuada Dînî Mûsikî Güfteleri*⁴ Erdoğan Karataş’ın çalışması.

*Kadıızâde Burhâneddin Güfte Mecmuası’ndaki Dînî Mûsikî Güfteleri*⁵ (Süleymaniye Kütüphanesi, Kadıızâde Burhâneddin bölümü, No: 47) adlı bir çalışma Fatih Öznur tarafından hazırlanmıştır.

Müstakimzâde’nin *Mecmua-i İlâhiyat*⁶ (Süleymânîye Kütüphânesi, Esad Efendi Bölümü, No: 3397) adlı güfte mecmuası Şengül Sağman tarafından hazırlanan çalışma.

³ Nilgün Doğrusöz, *Hâfız Post Güfte Mecmuası Türkçe Güfteler*, Yüksek Lisans Tezi, 1993, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; Bundan sonra Doğrusöz’ün bu çalışması “Hâfız Post (Doğrusöz)” olarak belirtilecektir.

⁴ Erdoğan Karataş, *XVIII. Yüzyıla Ait Bir Mecmuada Dînî Mûsikî Güfteleri*, Yüksek Lisans Tezi, 1995, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

⁵ Fatih Öznur, *Kadıızâde Burhâneddin Güfte Mecmuası’ndaki Dînî Mûsikî Güfteleri*, Yüksek Lisans Tezi, 1998, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

⁶ Şengül Sağman, *Müstakimzâde’nin Mecmua-i İlâhiyat Adlı Güfte Mecmuası*, Yüksek Lisans Tezi, 2001, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Rûşen Efendi'nin XIX. yy' da yazılmış *Mecmua-i İlâhiyat*⁷ (Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Hüdâyi Kitapları bölümü, No: 1804) Sevgi Hatice Sağman tarafından hazırlanan çalışma.

*XVII. Yüzyıla Ait Bir El Yazması Mecmuada Dînî Mûsikî Güfteleri*⁸ adlı bir çalışma M. Emin Soydaş tarafından hazırlanmıştır.

Hasan Gülşeni'nin *Mecmua-i Güfte*⁹'si (Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum Eserler Bölümü no:736) Serçin Erden tarafından hazırlanan çalışma.

Bu küçük araştırma sonucunda din dışı güftelerle ilgili bugüne kadar 2 çalışma yapılmış olduğunu gördük. Bu da konumuzun önemini göstermesi açısından dikkat çekici bir husustur.

3. İzlenen Metot

Mecmua içerisinde güfte başlarında bulunan tür, bestakâr, usûl sırası çoğu eserde düzenlidir. Ancak bu bilgilerden daha iyi bir biçimde faydalana bilmek için orjinal metinde farklılık olsa da başlıklarda tür, bestekâr, usûl sırası takip edilerek belirli bir standart tutturulmuş ve başlıklardaki bilgileri bu düzen içerisinde yazmaya özen gösterdik. Mecmuada başlığı olmayan güfteler de mevcut olup bu güfteleri metin yazımı sırasında “başlıksız” ibaresi altında verdik.

Mecmuanın içinde Türkçe güfteler dışında Farsça ve Arapça güfteler de bulunmaktadır. Farsça olanların başlıklarına “F” harfi, Arapça olanların başlıklarına da “A” harfi ilave ettik. Elden geldiğince doğru okumaya çalışmakla birlikte, Arapça ve Farsça güftelerin her zaman sağlıklı bir şekilde okunabildiğini söyleyemeyiz. Bu nedenle bu güfteler asıl metinle karşılaştırılarak kullanılmalıdır.

⁷ Sevgi Hatice Sağman, *Rûşen Efendi'nin XIX. Yüzyılda Yazılmış Mecmua-i İlâhiyat Adlı Güfte Mecmuası*, Yüksek Lisans Tezi, 2001, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

⁸ M. Emin Soydaş, *XVII. Yüzyıla Ait Bir El Yazması Mecmuada Dînî Mûsikî Güfteleri*, Yüksek Lisans Tezi, 2001, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

⁹ Serçin Erden, *Hasan Gülşeni'nin Güfte Mecmuası ve İncelemesi*, Yüksek Lisans Tezi, 2004, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü

Arapça ve Farsça güftelerden bazılarının notası zamanımıza kadar gelmiştir. Bu güftelerin, notaları günümüze gelen bestelerin tarihine katkıda bulunacağını düşündüğümüzden, bu dilde yazılmış olan kâr formundaki güftelerden günümüze notasının ulaştığını tespit ettiklerimizin tamamını, diğerlerinin ise tamamının yerine bize bir fikir vermesi açısından ilk iki dizesini günümüz harflerine çevrilmesi uygun gördük. Farsça ve Arapça dilinde yazılmış güftelerin çoğunu kâr formundaki eserler oluşturduğundan bazıları “terennüm” ile başlayıp, ilk dizeleri bu kısımlar içinde yer almaktadır. Bir bütünlük sağlaması açısından bu “terennüm” kısımlarını da günümüz harflerine çevirdik.

Bazı sayfalardaki bozukluklar yüzünden veya tanımlanamayarak okunamayan kelimeler için sözlüklere baş vurduk, buna rağmen anlaşılamayan ve çözülemeyen kelimelerin yerlerine “...?...” işareti koyduk.

Mecmuanın varak numaraları yazım sırasında göz önünde bulundurarak, bulması kolay olması açısından güftelerin yer aldığı varak numaralarını o sayfada yer alan son güftenin sonunda belirttik.

Çalışmamız da “güfte”, “mecmua” gibi kelimeleri terim olarak kullandık, XX. Yüzyıla ait bir çalışma olduğu için orijinal metinde geçen kelimeleri günümüz diline uygun olarak okuduk. Örneğin “yohsa” “yoksa”, “çeksün” “çeksün”, “kapu” “kapı” gibi. Türk dil kurumunun imla-yazım kurallarına göre makam isimlerinin baş harflerini küçük harfle yazdık.

Metin okuması bittikten sonra ilk Türkçe düzenli güfte mecmuası olarak bilinen Hâfız Post mecmuası’nın Yard. Doç. Nilgün Doğrusöz tarafından yapılan çalışmasıyla karşılaştırılmasını yapıp, bu çalışmanın ekler kısmında bulunan Hafız Post mecmuası fotokopisinden Farsça ve Arapça güfteleri okuyarak elimizdeki mecmuda var olup olmadıklarını saptadık. Bu karşılaştırmalarla Hâfız Post zamanından elimizdeki mecmuanın zamanına hangi bestelerin ulaşip ulaşmadığı tespit etmeye çalıştık. Ayrıca elimizdeki mecmua ile çağdaş sayılan ve tam güfte mecmuası olma özelliklerine sahip biri 1735 yılında yazılmış Mustafa Ağa güfte

mecmuası¹⁰, diğeri ise 1734 yılında yazılmış olan Hasan Gülşeni güfte mecmuası¹¹ olmak üzere iki ayrı mecmua ile karşılaştırmasını yaparak ortak besteleri tespit ettik. Bununla birlikte günümüzdeki en kapsamlı güfte antolojisi olan Ethem Rûhi Üngör'ün eseri¹² ile de bir karşılaştırılmasını yaptık.

Elimizdeki güfte mecmuasında yer alan güftelerden günümüze notaları gelmiş olanları tespit etmek için resmi bir kurum olması nedeni ile TRT arşivinin repertuar listesiyle¹³ de karşılaştırılmasını yapıp TRT arşiv numaralarını dipnotlarda belirttik.

Bu tez çalışmasını hazırlarken planını belirlemek için Nilgün Doğrusöz'ün ve Serçin Erden'in yukarıda adı geçen yüksek lisans tezlerindeki planlarını inceledik. Ayrıca Yard. Doç. Dr. Recep Uslu'nun "Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler"¹⁴ ile ilgili bildirisinden de faydalandık.

Araştırmalarımız sonucu sahip olduğumuz bilgiler doğrultusunda elimizde bulunan güfte mecmuasını incelerken, giriş kısmında güfte mecmualarının önemi ve bu mecmualar hakkında yapılan akademik çalışmalardan söz ettik.

Birinci bölüm inceleme üzerine olup ilk olarak güfte mecmuasının tanıtımını yaptık ve mecmuanın içeriği hakkında bilgi verdik. Ardından mecmuada adı geçen bestekârların hayatları hakkında kısaca bilgi verilerek mecmuada sahip oldukları besteler saptadık. Birinci bölümün sonunda ise mecmuada bulunan güftelerin tespitinde kolaylık sağlanabilmesi açısından güftelerin sadece ilk iki mısrasının bulunduğu mecmuanın alfabetik sıraya göre repertuar listesini oluşturduk.

¹⁰ Recep Uslu, *Mustafa Ağa Güfte Mecmuası İle İlgili Ön Çalışma*, İTÜ TMDK Kütüphanesi, no: 556, Basılmamış çalışma, 1999 (Bu çalışma bundan sonra "Mustafa Ağa (Uslu)" olarak belirtilecektir.); Eymen Gürtan, *Mustafa Ağa Güfte Mecmuası'nın İncelenmesi*, Bitirme Çalışması, 2003, İTÜ, TMDK, Mecmuanın aslı Eymen Gürtan'ın kendi kütüphanesindedir.

¹¹ Serçin Erden, *Hasan Gülşeni'nin Güfte Mecmuası ve İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, 2004, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü (Bu çalışma bundan sonra "Hasan Gülşeni (Erden)" olarak belirtilecektir.)

¹² Ethem Ruhi Üngör, *Türk Müsıkîsi Güfteler Antoloji*, İstanbul, Eren Yayınları 1981, c. I-II

¹³ TRT Kurumu Müzik Dairesi Başkanlığı, *Türk Sanat Müziği Sözlü Eserler Repertuarı*, Müzik Dairesi Yayınları, no: 65, Ankara, 1995

¹⁴ Uslu, "Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler", *Müzikte 2000 Sempozyumu*, s. 158-168

İkinci bölümde mecmua içindeki güfteleri orjinal sırasına göre günümüz harflerine çevrip, mecmuanın metni yazdık. Sonuç ve bibliyografyadan sonra ekler kısmında mecmuanın ve tanbur çiziminin aslını verdik.



I. BÖLÜM

MECMUA-İ GÜFTE

1.1. Mecmuanın Tanıtımı

Millet kütüphanesi, Ali Emiri, Manzum eserler, nr. 759/1’de kayıtlı bulunan bu mecmuanın yazarı bilinmemektedir. Mecmua kalın kahverengi bir cilde sahiptir. Bu kalın cildin üzerine yeşil, ince bir bez cilt kaplanmış olup, esas cildin iç tarafları ebrû ile süslenmiştir. Mecmuanın ölçüleri 21cm x 13cm x 3cm şeklindedir. Mecmua toplam 144 varak olup, tâlik yazı ile yazılmıştır. İnceleme sırasında mecmuanın vr. 2b, 3a, 4b, 5a, 5b, 6a, 7b, 8a, 136b ve 137a varakları kopmuş olduğundan yerinde mevcut olmadığı görülmüştür.

Mecmuanın üzerinde herhangi bir ad olmadığından Osmanlı döneminde yazılmış olduğu için mecmuanın ismini o zamanın dilini hatırlatmasına uygun olarak izafetli verdik ve eseri *Mecmua-i Güfte* olarak adlandırdık.

Mecmuanın başında bir fihrist yer almaktadır. Fihristteki makamlar siyah mürekkeple yazılmış ve herbirinin altına bulundukları varak numarası verilmiştir.

İncelediğimiz mecmuanın son varağından sonra nr. 759/2’de kayıtlı sahibi bilinmeyen başka bir güfte mecmuası daha bulunmaktadır. İkinci mecmuanın 164 vr. olduğu tespit edilmiştir. Başında ilk mecmuada olduğu gibi makamlar fihristi yer almaktadır. Sonunda ise tanbur üzerinde perdeleri gösteren bir çizim mevcuttur. Bu çizimin aslı çalışmanın EK-II kısmında yer almaktadır.¹⁵

¹⁵ Bu çizimdeki metnin günümüz harflerine çevirisi s. 91’de yer almaktadır.

1.2. Mecmuanın İçeriği

Mecmuanın ilk varlığında bir fihrist yer almaktadır. Fihristte 43 makam görülmektedir. Makamların isimlerinin altında bulundukları varak numaraları da belirtilmiştir. Mecmuanın başında bulunan fihristte adı geçen makamlar şunlardır:

Rast, rehâvi, pençgâh, nikriz, nişâbur, ısfahan, mâhur, neva, uşşak, bayati, nühüft, neva-sünbüle, nevrüz, nevrüz-acem, acem, acem-aşiran, nihavent, arazbar, babatahir, sabâ, çargâh, hüseyini, buselik, aşiran, kürdi, büzürk, zirgüle, hisar, hicaz, uzal, şehnaz, gerdâniye, muhayyer, muhayyer-buselik, zirefkent, muhayyer-sünbüle, irak, muhalif-irak, segâh, mâye, bestenigar, rahatülervah, eviç.

Mecmuanın fihristinde düğâh makamı yer almamaktadır, ancak mecmua içinde vr. 60a'da düğâh makamına ait bir başlık atılmıştır. Bu makamın mecmuaya daha sonradan eklendiği anlaşılmaktadır. Ayrıca fihristte mahur ve neva, babatahir ve sabâ makamlarının arasında makam ismi yazılabilecek boşluklar bulunmaktadır. Yazar bu yerlere daha sonradan makam eklemeyi düşünmüş olabileceğinden bu yerleri boş bıraktığını sanmaktayız.

Fihristte adları bulunan rehâvi, nühüft, nevrüz, nevrüz-acem, büzürk, zirgüle, gerdaniye, zirefkend, muhayyer-sünbüle, maye ve rahatülervah makamlarında fasıl ayrılmasına rağmen bu makamlarda güfte kaydına rastlanmamıştır.

Mecmuaya sonradan bazı güfte ilaveleri yapılmıştır. Bu eklemeler de tâlik yazıylardır ancak farklı kalem kalınlığı kullanılmıştır, örneğin vr. 66b, 69a 118a, 119a. İlk bakışta bu ilavelerin güfte mecmuasının yazarına ait olmadığı düşünülebilirse de sonradan yazılan bu güftelerdeki yazı stiline, harf kıvrımlarının ve birleştirmelerinin incelenmesiyle mecmuayı yazan aynı kişinin elinden yazılmış olduğu anlaşılmaktadır. Varak 138b' de yer alan "nakş semai" de güfte kendi içinde farklılık göstermektedir. İlk iki dizide yazı karakteri daha kalındır. Yazılar

arasındaki bu farklılık, mecmua yazıldıktan bir süre sonra ilavelerin yapıldığını göstermektedir.

Güftelerin başlıkları genellikle kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ancak bazı sayfalardaki başlıkların siyah mürekkep ile de yazıldığı görülmüştür. Kâr ve nakş formdaki eserlerin “lâzime”, “miyan hane”, “bend-i sani” gibi kısımları da genellikle kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Ayrıca eser içinde başka bir makama geçki yapılacak ise bu geçkilerin yapıldığı makam isimleri de kırmızı mürekkep ile tespit edilmiştir.

İncelememiz esnasında dikkatimizi çeken başka bir husus da Vr. 96a’da ki irak makamındaki “*Min farat na iştiyak-ı habibi velev anni ve ihtiraki/ Elleftü beyn’el tala ki müveşhün natık min*” diye başlayan Arapça güftenin başlığında “kâr-ı li-tasnifi Hâce” yazmasına rağmen bestekâr olarak “İtrî” kayıt edilmiştir. Buradan esasında bu eserin Hâce’nin bestesi olduğu ancak İtrî’nin bu besteye bağlı kalarak daha farklı bir icra ile yorumladığı sonucunu çıkarabiliriz. Bu kâr güftesi içerisinde bir çok makam ismi geçmektedir. Tespit ettiğimiz makam isimleri şunlardır:

“Segâh, saba, hüseyni, nihavend, bayati, buselik, neva, sünbüle-i muhayyer, hisar, çargah, hicaz, uzzal, şehnaz, nikriz, rehavi, pençgah, mahur, selmek, aşiran nevrüz, acem, evc, irak.”

Mecmuada bestekârı belli olmayan bir çok güfte bulunmaktadır. Bu güfteleri başta da belirttiğimiz çalışmalarla karşılaştırarak, bestekârlarını tespit edebildiklerimizi metin çevirisi sırasında dipnotlarda vermeye çalıştık. Ayrıca vr. 118a’da evc makamında tek mısra olarak yazılmış, tamamlanmamış bir güfte de yer almaktadır.

İncelememiz sırasında mecmua içerisinde güftekâr kaydına rastlanmamıştır.

1.3. Mecmua-i Güfte’nin Ait Olduğu Yüzyıl

Mecmuanın hangi yüzyıla ait olduğunu gösteren kesin bir bilgi olmamakla birlikte mecmuanın içinde yer alan bestekârların yaşadığı tarihlere bakıldığında mecmuanın XVIII. yüzyıla ait olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yazarın, güftelerin

başında yer alan bestekârlardan Esad Efendi (1685-1753) hakkında “Esad Efendimiz, Molla” şeklinde kayıt ettiği tespit edilmiştir (Örn. vr. 39a, 39b, 63a). Buradan mecmuanın Esad Efendi henüz hayattayken yazıldığı ve yazarın Esad Efendi’yi tanıdığı anlaşılmaktadır. Esad Efendi 1734 senesinde “molla” yani medreseden mezun olduğu düşünülürse¹⁶, mecmuanın bu tarihten sonra yazıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca mecmuanın başında yer alan fihriste “muhayyer-sünbüle” makamının yer alması bu sonucu kuvvetlendirmektedir. Bildiğimiz gibi “muhayyer-sünbüle” makamı XVIII. yy. ortalarında kullanılmaya başlanmıştır.

Tez çalışması olarak hazırladığımız bu güfte mecmuası bizlere 18. yy.’ın ortalarındaki Osmanlı bestekârlarının bestelerini aktarmaktadır. 16 yıl süren çok uzun ve ağır bir savaş sonrası, Osmanlı devleti gerek maddi bakımdan gerekse manevi bakımdan büyük kayıplara uğramıştır. İmzalanan Karlofça barış antlaşmasından (1699) kısa süre sonra II. Mustafa’nın yerine kardeşi Sultan III. Ahmed tahtı devralmıştır (1703). 1718’de Pasarofça Antlaşması imzalanmıştır. İşte bu antlaşmadan itibaren Lâle Devri başlamış ve 1730 tarihinde Sultan III. Ahmed’in tahttan inmesiyle bu dönem sona ermiştir.¹⁷ Lâle Devri, savaşlardan, ihtilallerden sıkılan İstanbul’un ve diğer şehirlerin İbrahim Paşa’nın öncülüğünde hayatın maddi zevklerinden faydalanan bir devirdir. Osmanlı kültür ve sanatı için yeni ve verimli bir devre olmuştur. İlk Türk matbası bu devrin sonlarında açılmıştır (1727). Müzik, başta padişah ve damadı olmak üzere devrin ileri gelenlerinin himayeleri altında gelişme göstermiştir. Halk tabakaları da güzel sanatlar ve müzik ile yakından ilgilenmiştir. 1730’da Lâle Devri’nin sona ermesiyle I. Mahmut (1730-1754) tahta geçmiş ve müzikteki gelişmeler bu devrede de devam etmiştir. Daha sonra Türk müziği içinde önemli bir devir sayılan III. Selim dönemi başlamıştır.¹⁸

1.4 Bestekârlar ve Eserleri

Çalışmamızın amacı güfte mecmuasının verdiği bilgilerden yararlanmak, günümüz harflerine çevirmek olduğu için aşağıda bestekârlar hakkında bir fikir

¹⁶ Yılmaz Öztuna, *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*, Ankara 1990, C.I, s. 266

¹⁷ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, c. V, s. 315

¹⁸ Yılmaz Öztuna, *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*, Ankara 1990, C.I, s. 472

vermek üzere kısaca hayatlarını ele alırken bestekârların hayatlarını Yılmaz Öztuna'nın, Saadettin Nüzhet Ergun'un, Nazmi Özalp'in ve Sadun Aksüt'ün eserlerinden yararlanarak yazmayı yeterli gördük. Bestekâr hayatlarının ayrıntılarına inilerek yazılması tezin amacını aşacağını düşündüğümüzden daha fazla kaynağa baş vurmamak. Bestelerini listelerken makam adlarına göre alfabetik sırayla verdik.

Mecmua içerisinde tespit edilen bestekâr sayısı 39'dur ve isimleri alfabe sırasıyla şöyledir;

Ahenî, Ali Rıza, A'mâ, Antâbî, Baba Nevaî, Bekir Ağa, Derviş Ali, Diyarbekrî, Diyarbekrî Ömer, Esad Efendi, Gulam Şadi, Hâce Abdülali, Hâce Abdülkadir, Haffafzâde, Hâfız İmamzâde, Hâfız Üsküdarî, Hâfız Post, Hasan Ağa, Hasan Çelebi, Hasan Efendizâde, İtrî, İbrahim Efendi, İmam Efendi, Kadri, Kaftanî Memiş Ağa, Koca Osman, Küçük İmam, Kürkçü, Latif, Murat Ağa, Musli Efendi, Müezzîn Ağa, Müezzîn Çelebi, Naati Damadi, Nazîm, Nihavendî, Recep Ağa, Tesbihci, Tosunzâde

Abdülali: Bkz. Hâce Abdülali.

Abdülkadir Meragi: Bkz. Hâce Abdülkadir.

Ahenî: (?-1700) Asıl adı Mehmet'dir. XVII. yy.'ın tanınmış bestekâr ve sülüs ve nesih hattatlarından. İstanbul'da doğup, öldüğü söylenmektedir. Kefe beylerbeyi olan Ahmed Paşa'nın divân katipliğini yapmıştır. Ayrıca hanende olduğu da belirtilmektedir.¹⁹ Nalbur namı ile de tanınmaktadır.²⁰ Mecmua içerisinde geçen besteleri şunlardır:

Bayatî, Devrirevân: Karar etmez idi bir dem bu cism-i nâ-tuvan sensiz/
Neler eyler bana görsen bu çerh-i bî-aman sensiz/ (vr. 33a), Ahenî

Hicaz, Fahte: Bülbül inler bağında gördüm tebessüm goncada/ Ah edüb
eğdim dehanın kaldı gönlüm goncada/ (vr. 83a), Ahenî

Ali Rıza: Hayatı hakkında bir bilgiye rastlanmamıştır. Mecmua içinde geçen besteleri şunlardır:

Arazbar, Semai: Ser tâbe kadem işve olan yarimi görsem/ Arz etmek için
halimi çaba görsem/ (vr. 53b), Ali Rıza

¹⁹ Yılmaz Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, Ankara 1990, C.II, s.37

²⁰ Saadettin Nüzhet Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi*, İstanbul Üniversitesi Yay. 1942 C.I s.97

Evc, Semai: Esir ettin beni bir nazar da canım nedendir bu/ Dil-i divane mi baktın be hey zalim nedendir bu/ (vr. 123b), Ali Rıza

A'mâ: Bu bestekârın A'mâ Kadri olduğu ihtimali vardır, ancak elimizde yeterli bilgi olmadığı için çalışmamızda ayrı bir başlık olarak yazmayı uygun gördük. Mecmua içinde geçen besteleri şunlardır:

Acemaşiran, Evsat: Kimi mestane sihr-i yar ile gülşende yatır/ Kimi derd-i elemi hicriyle külhande yatır/ (vr. 48a), A'mâ

Kürdi, Evfer: Yolda gördüm yâri semest cihan olmuş gelir/ Tâb-ı meyde can-ı mansuz cihan olmuş gelir/ (vr. 75a) , A'mâ

Kürdi, Çenber: Her zamanda ehkem ber yusuf gül pirehen/ Murg-i cânı bül bül eyler meskenin beyt'ül hüzn/ (vr. 75a) , A'mâ

Antâbî (Ayntabî): (?-1670?) Asıl adı Mehmet'dir. Esasında asker ve alaybeyi olduğu bilinmektedir. Bestekârlığı ve hanendeliği ile çok tanınmış, müzik bilgisinin iyi olduğu söylenmektedir. Bestelerinin büyük bir kısmını kâr formundaki eserler oluşturmaktadır. Antâb'da (Gaziantep) dünyaya geldiğinden kendisine "Antâbî" denilmiştir. Daha sonraları İstanbul'a yerleşmiş ve burada ölmüştür.²¹ Mecmua içerisinde "Antabî Mehmet Bey" şeklinde de kayıt edilmiştir. Mecmuada yer alan besteleri şunlardır:

Acem, Kâr, Sakil, (F): Nazm be çeşm ki cemâl to dide est eftem bay-ı hod/ (vr. 42b), Antâbî

Evc, Kâr-ı Nazire gisuyi, Türkidarb, (F): Peri veş-i dil ah divanemi keşet rûyeş/ Ki binest had beşr seyr diden şuyeş/ (vr. 137b), Antâbî

Evc, Kâr-ı Nazire heva-yı bağ, Hafif, (F): Serv-i men der saye-i sünbül semen mipervered/ Sebz ter ber kenar neşren mipervered/ (vr. 137b), Antâbî

Muhayyer-buselik, Kâr, Sakil (F): Hayal-i vey to ger bi gûzeret be gülşeni çeşm/ Ah dil ez bi nazar ayed sûy-i ruzen çeşm (vr. 92a), Antâbî Mehmet Bey

Baba Nevaî: Halep'de doğduğu söylenmektedir. İstanbul'a yerleşmiştir. Sultan Mehmet zamanında tanınmıştır.²² Mecmuada yer alan besteleri şunlardır:

Çargâh, Kâr-ı Aşk amede, Türkidarb, (F): Âşk amede dil zi dest-i ya burd/ ayed bîr zi akl-ı mosebbela burd/ (vr. 61a), Baba Nevaî

²¹ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.36

²² Zeynep Sema Yücecişik, *Şeyhülislâm Esat Efendi Atrabü'l Âsâr fî Tezkireti Urefâi'l-Edvar*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 1990, s. 161

Saba, Nakş, Muhammes, (A): Hey hey bi niyaz amihnet-i hicran nasib men mekûn/ hey hey naz-ı perver do salim men kûca hicran kûca (vr. 58b), Baba Nevaî

Bekir Ağa: (1685?-1759) İstanbul'da Eyüp'de dünyaya geldiğinden Eyyûbi Bekir Ağa olarak da bilinir. Asıl adı Ebu Bekir'dir. Genç yaşlarında Enderun'a alınıp, kiler ağalarının arasına girerek "çavuş" ünvanını almıştır. Lâle devrinin ve I.Mahmut devrinin önemli hanende ve bestekarlarından sayılmaktadır. Fasılları idare ettiği ve Enderun'da müzik hocalığı yaptığı belirtilmektedir. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde kendi el yazısıyla yazdığı, bestelerinin güftelerini ve diğer güfteleri topladığı bir mecmuası bulunmaktadır.²³ Mecmuada yer alan besteleri şunlardır:

Aşiran, Semai: Mestane birun amed hurşid-i men ez yane/ Yüz sürdüm ayağına baktı bana hasmane/ (vr. 73b), Bekir Ağa

Dügâh, Beste, Sakil: Sinemde taze şerhaların rışk-i bağ olur/ Ol laleazar hasrete her daim چراغ olur/ (vr. 60a), Bekir Ağa

Evc, Semai: Nemaz şam-ı gariban çû girye agazem/ Bemü behay-ı gariban ne kase pervazem/ (vr. 123b), Bekir Ağa

Neva-sünbüle, Zincir: O şuh olursa bana mihriban muradımca/ Müsaid olmuş olurdu zaman muradımca/ (vr. 39a), Bekir Ağa

Neva-sünbüle, Semai: Sad devletle niyyet-i teşrif o dem ettik/ Ben rûze kişî hicrini bi hüzn-ü gam ettik/ (vr. 39b), Bekir Ağa

Segâh, Semai: Bağ-ı âlemde efendim gül-i handânımsın/ Bülbül-i nev heves aşka gülîstânımsın/ (vr. 107a), Bekir Ağa

Uşşak, Semai: Âteş-i aşkınla cânâ dil kebab olmaktadır/ Hûn eşkim dest-i sâkide şerâb olmaktadır/ (vr. 31a), Bekir Ağa

Çömlekcizâde: Bkz. Recep Ağa.

Derviş Ali: (?-1714) İstanbul'da doğmuş ve erken yaşlarda müziğe ilgi duyarak ilerlemeler kaydettiği belirtilmektedir. Bir çok eser bestelemiştir. Hulvî tekkesi şeyhlerindendir.²⁴ Mecmua içerisinde şu bestesi yer almaktadır:

Muhayyer-buselik, Devrirevan: Naz edüb ben aşıkzare sever dersin beni/ Sende insaf eyle ey gülçehre kim sevmez seni/ (vr. 93a), Derviş Ali

Diyarbakrî: (?-1680) Asıl adı Mahmut'dur. Âmid'de (Diyarbakır) doğduğu için Diyarbakrî ismiyle anılmaktadır.²⁵ Mecmuada şu bestesi yer almaktadır:

²³ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.241,242

²⁴ Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi*, C.I, s.26

²⁵ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.10

Baba-Tâhir, Çenber: Nesim-i buy elheves gesûyi cananımdan el çeksün/
Çeker bir gün nedâmet ah ü efganımdan el çeksün/ (vr. 55a), Diyarbekrî

Diyarbekrî Şehla Ömer: Hayatı hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. İsminden de anlaşıldığı üzere Diyarbakır'lı ve şehladır. Mecmua içersinde bulunan eseri:

Segâh, Havi: Anmaz oldun beni mihr ile muhabbet bu mudur/ Yıldı bir kez
görebilsem seni ülfet bu mudur/ (vr. 104a), Diyarbekrî Şehla Ömer

Enfi Hasan Ağa: Bkz. Hasan Ağa

Esad Efendi: (1685-1753) Türk devlet adamı, bilgin, şair ve bestekârı olarak tanınmaktadır. *Atrabu'l Âsâr fî Tezkireti Urafâ'l Edvar* adlı, müzikle ilgili kişilerin hayatlarından söz eden eseri yazmıştır. Lâle Devri'nde Sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın himayesini kazanmıştır ve *Tezkire-i Edvar* adıyla da tanınan bu eserini ona ithaf ettiği bilinmektedir. 1748 tarihinde şeyhülislamlığa yükselmiştir.²⁶ Mecmua içersinde “Esad Efendimiz, Molla” olarak kayıt edilmiştir. Mecmuada yer alan besteleri şunlardır:

Dügâh, Semai: Bend oldum o zülfü anberine/ Dil verdim gaddarına birine/
(vr. 60b), Esad Efendi

Dügâh, Hafif: Nigaha hayralanur çeşm-i afitab sana/ Meger ki saye-i zülfün
ola nikap sana/ (vr. 60b), Esad Efendi

Dügâh: Sayd eder bin dilber muy ile zülf-ü siyehin/ Düşürür bin dil-i ber
dame şikenci külehin/ (vr. 60b), Esad Efendi

Hüseyni, Çenber: Mahe noksan erdi hüsn-ü şu'le tâbından senin/ Âfitâb
ahşama can attı hicâbından senin/ (vr. 63a), Esad Efendi Molla

Hüseyni, Semai: Sâgar-ı nâz işve-i ol iki çeşm-i mestedir/ Hançer-i çeşm-i
kine-i gamze-i tiz destedir/ (vr. 66a), Esad efendi

Neva-sünbüle, Fer: Tercüman oldu nigah-ı leb dildûsundan/ Aldım ağız
haberin çeşm-i suhen gûsundan/ (vr. 39a), Esad Efendi

Neva-sünbüle, Nakş, Semai: Yetmezmi temaşa-i cemâl elde sunarsın/ Ey
aşık-ı mihned zede buldukça bunarsın/ (vr. 39b), Esad Molla

Segâh, Remel: Gül-ü gonca gibidir meh-i nurun olma cefâcû/ Bir pâre açıl
ey gül-i ra'nâ nice bir bû/ (vr. 104a), Esad Efendi

²⁶ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s. 263, 264

Gûlam Şadî: (?-1510?) Hanende Şadî'nin oğludur. Kendisinin de hanende olduğu vez saz çaldığı söylenmektedir.²⁷ Mecmuada vr. 8b'de bulunan pençgâh makamındaki kâr formundaki eserin güftesi günümüzde farklı söylenmektedir. Mecmua içerisinde bulunan besteleri şunlardır:

Pençgâh, Kâr-ı Münecim, Semai, (F): Bitû hecv la to giy ki hemneşinet havanend/ Ve zehil monecciman karinet hanend/ Ta anki nebaşed zegumet/ (vr. 8b)

Rast, Kâr, Hafif, (F): Afet-i sad dud-u man ateş-i sad harmeni/ Sade levh bin gûyed raht-ı can-ı meni/ (vr. 1a), Gûlam Şadî

Muhayyer, Nakş, Evfer, (F): Ey heynefsem der şeb bi hicran to/ Refti vû mera çeşm-i talib ber ser/ (vr. 90b), Gûlam Şadî

Hâce Abdülali: (?-1575?) XVI. asrın en önemli Türk bestekârı olarak bilinmektedir. Abdülkadir Meragi 'den sonra kendisine "Hâce-i Sani" denilmiştir. Hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır.²⁸ Mecmua içinde bazen "Hâce Abdülali" bazen de "Abdülali" olarak geçmektedir. Mecmua içerisinde yer alan besteleri şunlardır:

Bayatî, Kâr-ı İn kabl, Sakil, (A): İn kabl kible men fi aşk'ül uşşak cânım/ Ve min kâllemimva hazan likaltu ene canım/ (vr. 32a), Hâce Abdülali

Evc, Kâr, Sakil, (A): Bi hakk-ı subh-u visal bi hakk-ı şam-ı firak/ Bi hakk-ı teguse neşeyan bi mısır-i şam-ı ırak/ (vr. 138a), Hâce Abdülali

Saba, Nakş, Fahte, (A): Lemma rehalû bakiyet kel mehus/ Ve elzemme ala elcedid kelba kuvvet/ (vr. 58b), Abdülali

Segâh, Kâr-ı Eyâmen zare, Düyek, (A): Eyamen zarenî ve ahya vücûdî/ Ve vaslenî alâ keyl'ül husûnî/ (vr. 104b), Hâce Abdülali

Uzzal, Kâr, Semai, (A): Limen'il ıyş işna tetramâ ter künhasa şekkîl yedinî sehamâ/ (vr. 85b), Abdülali

Hâce Abdülkadir: (1353-1435) Türk bestekârı ve müzik bilgini olarak tanınmaktadır. Güney Azerbaycan'da Merâğa şehrinde doğmuştur. Hâfız olan ve "Hâce" diye anılan Abdülkadir aynı zamanda şair, ressam, nakkaş ve hattattı. Bir takım müzik aletlerini icad ve de ıslah etmiştir. *Fevâid'i Asere*, *Kenz-ül Elhân*, *Zübdet-il Edvâr*, *Makasıdul Elhân* ve *Cami-ul Elhân* adlı eserleri yazmıştır.²⁹ Yüzlerce eser bestelediği, ancak günümüze pek azının notasının ulaştığı

²⁷ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s. 327

²⁸ Öztuna, *Türk Musiki Ansiklopedisi*, C.I, s.12

²⁹ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.17, 18, 19

bilinmektedir. Mecmua içerisinde bazen “Hâce Abdülkadir” bazen de “Hâce” olarak da adı geçmektedir, besteleri şunlardır:

Acem, Kâr-1 Bitûdar, Muhammes, (F): Hey bitû daremki kerd yar kerdî/ Gül sünbül saye ba han dared/ (vr. 42a), Hâce

Acem, Kâr-1 Nade Ali, Hafif, (A): Nade Aliyen mazhar’ül aca şâ haca’l acayib sultanım/ (vr. 42a), Hâce

Acem, Kâr-1 Murassa, Hafif, (F): Men be fikr-i tû çi gûyem behayal-i digeran/ Hem hayal-i o mera bih zi visal-i digeran/ (vr. 42b), Hâce

Acem, Nakş, Türkidarb, (F): Mirevem sebu perûşan ser gûy-i mi firûşan/ (vr. 42b), Hâce

Aşiran, Kâr-1 Duvazde imam, Türkidarb, (F): Der mülket velay-ı ali seru-i yasemen/ Suruş-i Hüseyin amede û yasemen hasen/ (vr. 71a), Hâce

Buselik, Kâr-1 Cam-1 cem, Hafif, (F): An kes ki bedest cam dared zeba-yı men/ A sultan cism-i müdam müdam dared/ (vr.68a), Hâce

Buselik, Kâr-1 Deşt erzen, Sakil, (F) Terk resten ve efrasyâb kûn/ Şehyame ba yeded sohen ez tû turab kûn/ (vr. 68a), Hâce

Buselik, Kâr-1 Kâendar, Hafif, (F): Mayem kâlenderan çallak/ Der kubbe-i zernigâr eflâk/ (vr. 68b), Hâce

Buselik, Kâr-1 Niyâzname, Türkidarb, (F): Ey şöteri ki naz ra midani/ Serv-i naz işve baz men beli beli şahimen ahha yarimen vay/ (vr. 68b), Hâce

Çargâh, Kâr-1 Murassa, Hafif, (F): Zahm-ı ten uşşak ne ez hançer-i nazest/ Çendini dehen ez beher duaha yı nevbazest/ (vr. 61a), Hâce

Çargâh, Kâr-1 Salavat name, Düyek, (F): Çû der rûz-u ceza başi şefi-i asiyan/ Şaha çi gem perver amet ra ki başed çûn tû poştiban/ (vr. 61b), Hâce

Evc, Kâr, Muhammes, (F): Kablem vay bi-hamdillâh ki sıhhat dade/ (vr. 136a), Hâce Abdülkadir

Evc, Kâr, Türkidarb, (F): Gisuy-i mağber adû baş şah kesi/ Dud-u dil ah dil mayest der kafayeş/ (vr. 136a), Hâce Abdülkadir

Hüseyini, Kâr-1 Sünbülü, Muhammes, (F): Sünbülü siyeh cânım bersemen mezen neşküni habeş/ (vr. 62a), Hâce

Hüseyini, Kâr-1 Gark-1 hûn, Muhammes, (F): Gark-ı hûn kerdem şebi hicr-i tû da hişra/ Sahtem der genç vû gâm-ı rûş چراغ hişra/ (vr. 62a, 62b), Hâce

Hüseyini, Kâr-1 Şekerriiz, Hafif, (F): Her geh ki şekerried şirin-i goftdareş/ Gülba şeker amiz dilhay-ı şeker mareş/ (vr. 62b), Hâce

Hüseyini, Kâr-1 Nühüm zebani, Düyek, (F): Nühüm zebani ki yek zemani
bed-û şumarem gâmı ki darem/ (vr. 63a), Hâce

Hüseyini, Kâr-1 Şehadet name, Düyek, (A): F...?... lev tebarek Allah/
Eşhedü enne la ilahe illallah hû ya hû/ (vr. 63b), Hâce

Hüseyini, Kâr-1 Amel kıyamet, Nim Sakil, (F): Su-i men an serv-i naz canım
ba kad kamet aresid/ müjde şehidane âşk canım rûz-i kıyamet aresid/ (vr. 63b), Hâce

Hüseyini, Kâr-1 Çare-i dil, Muhammes, (F): Hey çare-i dil-û verzan hahed
kerden müşkülest/ Hey dege şod biçare u râ çare kerden müşkülest/ (vr. 64a), Hâce

Irak, Kâr-1 Custen, Muhammes, (F): Custen ki gam ez hatr-ı gamkin vû
bibered/ Ne ki can kahûd vû dil-i hun kündavedin ha mi bibered/ (vr. 96a), Hâce

Irak, Kâr-1 Sûzunak, Hafif, (F): Sûzunâk üftâd çün pervâne ender pâ-yi to
ahi ahi yârim yâr beli/ (vr. 96b), Hâce

Irak, Kâr-1 Behişt, Hafif, (F): Nemikeşed ser-i muiy-i dilem be bağ behişt/
Ah zi çak-ı pirehen kerde em sera-i behişt/ (vr. 96b), Hâce

Irak, Kâr-1 Nispeti, Sakil, (F): Nispeti eruy-i to bâz canımrûy-i peri natuvan
kerd/ Ez koca ata pek koca şahımen bi basri mi natuvan kerd/ (vr. 97b), Hâce

Mahur, Kâr-1 Gül bi-ruh-yâr, Hafif, (F): Gül biruhyar hoş nebaşed/ Bi bade
bahar hoş nebaşed/ (vr. 19b), Hâce

Mahur, Nakş, Muhammes: Sünbül-i Sünbül-i siyeh beli beli/ (vr. 19b), Hâce

Muhelif-irak, Kâr-1 Duvazde imam, Hafif, (F): Hüsn-ü velayet veli an şah-ı
şaha bud/ Hurşid Muhammed ve Ali raşa bud/ (vr. 100a), Hâce

Muhelif-irak, Kâr-1 Müjde bad, Sakil, (F): Müjde bad dil ki bazan şem ra
pervane em/ Der nigâh-ı aşınayeş ez hıred bigâne em/ (vr. 100a), Hâce

Muhayyer, Kâr-1 Hatt-ı zimişk, Sakil, (F): Hatt-ı zimişk der mehi tâban
keşide-i canım/ Mehra çû gûy-û zahm-ı çevgân keşide-i/ (vr. 90a), Hâce

Muhayyer, Kâr-1 Hüsn-ü Ferid, Düyek, (A): Ente fil hüsn-ü Ferid/ Fa hekim
bimaza terid yarimen/ (vr. 90a), Hâce

Muhayyer, Kâr-1 Sünbüli, Semai, (F): Sünbüli siyeh ber semen mezen/
Leşki habeş haten mezen/ (vr. 91b), Hâce

Neva, Kâr-1 Tuhfe, Hafif, (F): Tuhfe-i mirim negired hatrı efkâr ma/ Şaye-i
gül ber neta ber kûşe-i destar ma/ (vr. 22a), Hâce

Neva, Kâr-1 Kavl-i uşşak, Hafif, (F): Şenide-i ki çe migoft bülbülan çemen/
(vr. 22b), Hâce

Neva, Kâr-ı Yahşirune, Hafif, (A): Ma fil hevake yahşirune ahha ahha yarım bederel miz/ (vr. 22b), Hâce

Neva, Kâr-ı Safa fi, Sakil, (A): Mahbub-u safâ fi veche/ Mahbub-u yar yar el-cemal/ (vr. 23a), Hâce

Neva, Nakş, Hafif, (F): Mukayyedan nevaz-ı yar-ı gâr hamuşend/ Behatrîki to bi digeran fera hamuşend/ (vr. 23b), Hâce

Nihavent, Kâr-ı Kavl-i uryân, Devrîrevan, (F): Güzeşt-i arzu ez had servinaz/ Be pây-ı bûs-i to mara canım selâm-ı merdüm çeşmem hey ki gûyed an kef yara/ (vr. 50a), Hâce

Nikriz, Kâr-ı Nâke, Türkîdarb, (F): Eger zeguy-i tû buy-i bebustan ayed/ Zeher gül ki be buyend bûy-i can ayed/ (vr. 10a), Hâce

Nikriz, Kâr-ı Murassa, Evfer, (F): Hey tir ki ez şast cefam mi ayed/ Sûy-i hedef sine-i ma mi ayed (vr. 10a), Hâce

Nişabur, Kâr-ı Şeker-riz, Hafif, (F): Şeker tora şod egerçi siyeh mur mürettip/ Meksi niz ne hava hem ki keşid saye berân leb/ (vr. 13a), Hâce

Pençgâh, Kâr-ı Sabâ nesim, Türkîdarb, (F): Saba nesim gül bûy-i yasemin dared yâr-i men hey hey ahha mir-i men/ (vr. 7a)

Pençgâh, Kâr-ı Murassa, Hafif, (F): Nem-i tûvân bi-cefâ kat'ı dost dari ma/ Ki ez cefâ bi tû piş est dari bi ma/ (vr. 7a), Hâce

Rast, Kâr, Düyek, (F): Nümûne ist begûş-i sipihr halka-i hûr cânım/ Zi tavkı halka begûşan kutbidin haydar cânım/ (vr. 1b), Hâce

Rast, Kâr-ı Müjde-i yâr, Sakil, (F): Müjde-i yâr-i dilki baz an şema ra pervane em/ Ger nigâh aşina yeş ez hired bigâne em/ (vr. 1b), Hâce

Rast, Kâr-ı Kavl-i Muhteşem, Devrîrevân, (F): Kavl-i muhteşem ki küned kavmi biyakın ahha ahha hey dost/ (vr. 2a), Hâce

Rast, Kâr-ı Mihribani, Muhammes, (F): Meşo ba mihribani hem nefis ey sim ten ba kes/ Gülistan-ı hıya ra şu bekûşa dehen ba kes/ (vr. 2a), Hâce

Rast, Nakş, Semai, (F): Ez kerdeş çerh var ku nemi kerim/ Ve ez dest-i zebane bin ki çu nemi kerim/ (vr. 3b), Hâce

Saba, Kâr-ı Suret-i çîn, Hafif, (F): Suret-i çîn nû ba rûh-i hubî to bedavist/ Anca heme gel suret-i inca heme muanbest canım/ (vr. 57a), Hâce

Saba, Kâr-ı Murassa, Hafif, (F): Mekeş be-bâzim ey mîr âfitâb-ı de şân cânım/ Be digeri menşin ami yâr ber ateşim menşan cânım/ (vr. 57a), Hâce

Saba, Kâr-1 Giryê, Hafif, (F): Gir ye ber coşane mi şevim dil divane ra/ Ta konem arayış ez behem sanem pinhane ra/ (vr. 57b), Hâce

Saba, Kâr-1 Kavl-i Hüsn, Nim Sakil, (A): Nuş-u leb-i der der resid makbulümen/ Hoş berdar-1 hüsn hamd ü hüdâvend-i canım ez heme aşk elhüsn/ (vr. 57b), Hâce

Saba, Nakş, Hafif, (F): Nâke-i leyl-i nedâred ser beher har avered/ Sarban ez türbet-i mecnun meger har avered/ (vr. 58a), Hâce

Saba, Kâr-1 Kûme namı diger çar zeban, Semai, (F): Kûme me kunet huru pak/ Yâ marufet-i fazl ki/ Yâr hançere-i sinem/ (vr. 59b), Hâce Abdülkadir

Segâh, Kâr-1 Şeş ağaze, Hafif, (A): Ey şehinşah-ı Horasan ya imam ibnülhümmam/ Ser fedayı hâk rahmet Şah Ali Musa Er-Rıza/ (vr. 103a)

Segâh, Kâr-1 Nasihatname, Hafif, (F): Nasihatı konemet bişnev bahane mekûn canım/ Her ançı nasih-i şefak bi gûyedet bipezir/ (vr. 103a), Hâce

Segâh, Kâr-1 Murassa, Hafif, (F): Ruhsar-ı tû çün âyine-i sûret muayyenest der subh/ Cebinet heme envar tecelliest/ (vr. 103a), Hâce

Segâh, Kâr-1 Hazin, Sakil, (F): Sabrez dila dil hazin men dilem ez men vatan-i cûda/ (vr. 103b), Hâce

Uzzal, Kâr-1 Hezar şeker, Nim Sakil, (F): Hezar şeker ki yârî canım diger cemali tû didem yâr yâr/ Zerenma-i saadet yâr yâr bedin habab residem/ (vr. 85a), Hâce

Haffafzâde: Bestekârın hayatı hakkında bir bilgi yoktur. Mecmua içersinde şu besteleri yer almaktadır:

Aşiran, Çenber: Âteş-i hasretle perdağ oldu cânâ sinemiz/ Tığ-ı gamla çak çak oldu serapa sinemiz/ (vr. 72a), Haffafzâde

Hüseyini, Remel: Arz etmediğim yare meğer yare mi kaldı/ Yâ derd-i dile kılmağım çâre mi kaldı/ (vr. 63a), Haffafzâde

Hâfız İmamzâde: Bu bestekârın adıyla, Hâfız Post'un ailesinin adının imamzâde olması nedeniyle isimleri birbirine karıştırılmaktadır. Ancak Evliya Çelebi'ye göre Hafız İmamzâde ayrı bir kişidir.³⁰ Hayatı hakkında ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamıştır. Mecmua içersinde bulunan bestesi:

Neva, Semai: Nedir bu handeler bu işveler bu nâz ü istiğna/ Nedir bu işvelerle cilveler bu kâmet-i bâlâ/ (vr. 25b), Hâfız İmamzâde

³⁰ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.319

Hâfız Post: (1620?-1694) Asıl adı Mehmet'tir. Çok gençken hâfız olmuş, büyük şair Naîlî'nin himayesinde ve ondan ders görerek yetişmiştir. Halvetî tarikatine girmiş olduğu belirtilmektedir. Kasımpaşalı Osman Efendi'den müzik öğrenmiş, devrin önemli tanbûri, hânende ve bestekârı olarak tanınmıştır. Kendisinin yazmış olduğu güfte mecmuası bulunmaktadır.³¹ Mecmua içinde yer alan besteleri şunlardır:

Bayati, Sakil: Zülfün hevesi dillere bir vird-i ser oldu/ Sevda-yı muhabbet ne acep fitneger oldu/ (vr. 33a), Hâfız

Evci, Evfer: Yar olup ağare ahlâr beğenmez ol peri/ Kendüye hemraz idinmiş ya'ni bizden yileri/ (vr. 119b), Hâfız

Hicaz, Remel: Bir lahza seni kuluna sâdık göremem hiç/ Vaz'ın sanma semte muvâfık göremem hiç/ (vr. 83a) (Hâfız Post mecmuasında yok), Hâfız

Hicaz: Ey servi sehi sen geleli nâz ile bağa ser çekmedi ar'ar/ Çok âli nesebler özünü saldın ayağa kul oldu sanûber/ (vr. 84a), Hâfız

Şehnaz, Devrirevan: Benim her bir nigahım yare bir raz-ı nihan söyler/ Zeban-ı hâliyle her zahm-ı sinem dastan söyler/ (vr. 87a) (Hâfız Post mecmuasında yok), Hâfız Post

Hâfız Üsküdarî: (?- 1720?) Üsküdarlı Kadı, Molla Hâfız Süleyman Efendi olarak da tanınır. Mahlası Rıfat'dır. Üsküdar'da doğduğu belirtilmektedir. Medresenin yüksek kısmını bitirdikten sonra kadılık yapmış ve mollalığa kadar yükselmiştir.³² Mecmuada yalnız "Hâfız" olarak da kayıt edilmiştir. Mecmua içerisinde bulunan besteleri şunlardır:

Acem, Hafif: Bir şuha aşıkam bana bin mekr vâl eder/ Bir serve mâilem ki gam-ı kaddi dal eyler/ (vr. 43a), Hâfız

Kürdi, Semai: Fezây-ı meclisi meyde dönen piyâle midir/ Gül-i şukufte-i bağ tarab mı lâle midir/ (vr. 76b), Hâfız Üsküdarî

Mahur, Semai: Uşşâk senin hüsnüne kurban olsun/ Baktıkça sana dideleri kan olsun/ (vr. 20a), Hâfız

Segâh, Semai: Doyunca sarılısam sana pirâhenin olsam/ Yanınca sürünsem yürüse dâmenin olsam/ (vr. 107a), Üsküdarî Neşvi

³¹ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.319; Bu mecmua Nilgün Doğrusöz tarafından Yüksek Lisans Tezi yapılmıştır.

³² Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.235

Hasan Ağa (Çelebi): (1670?-1724) Hulûsi, Hulûs ve Enfi adlarıyla da tanınan Hasan Ağa İstanbul'da Fındıklı'da doğmuştur.³³ İlk defa müzik derslerini babasından almıştır. 1704 yılında Enderûn'a baş hânende ve müzik hocası olarak girmiştir. Bu görevde yaklaşık 11 sene kadar kaldığı ve kendisine maaş bağlandığı belirtilmektedir. Şiirlerini aruz vezniyle ve tekke edebiyatı tarzında yazmıştır.³⁴ Mecmua içerisinde "Hasan Çelebi" olarak da kayıt edilen bestekârın besteleri şunlardır:

Aşiran, Muhammes: Hasreti hamyazı rîz etmiş hilal kaşına/ Ol meh nâ mihribânım girmiş ondört yaşına/ (vr. 72a), Hasan Ağa

Aşiran, Semai: Gönül ol şûh-ı meh-i ruhsârı gördün dîdeler rûşen/ Peyâm ister iken dîdârı gördün dîdeler rûşen/ (vr. 73b), Hasan Ağa

Irak, Muhammes: Murg-ı cânı edelim âteş-i gamda puryân/ Bezm-i aşkında ânınla mezelensin yaran/ (vr. 97a), Hasan Ağa

Kürdi, Remel: Mestâne hıramı nîgeh-i mest yerinden/ Hançer ne gezer bilmem o şûhun kemerinde/ (vr. 75a), Hasan Çelebi

Neva-sünbûle, Hafif: Benden o şûha arz-ı hulûs et cihan cihan/ Çekdiklerimi söyle sabâ heb yegân yegân/ (vr. 39a), Hasan Ağa

Hasan Efendizâde: (?-1690?) Kadıköy'de doğduğu halde "Üsküdarı" olarak tanınmış olduğu söylenmektedir. Babası Hasan Efendi'nin "molla" denilen devrin büyük kadılarındandır. Ser hânende Mustafa Ağa'dan müzik dersleri almıştır.³⁵ Mecmua içerisinde "Hasanzâde" olarak da kayıt edilmiştir. Mecmuada yer alan eserleri şunlardır:

Irak, Muhammes: Etti hâkeste gam-ı külhen gayrette beni/ Ey peri çehre aceb kim kodu hammâma seni/ (vr. 97a), Hasan Efendizâde

Segâh, Devrirevan: Dûr olan kûyinden ey meh lalezâr-ı neylesün/ Âşiyânından cüdâ bülbül bahârı neylesün/ (vr. 104a), Hasanzâde

İtrî: (1638?-1712) Klasik Türk Müziğinin önemli bestekârlarındandır. İstanbul'da Mevlânakapısı yakınlarında doğduğu belirtilen bestekârın asıl adı Mustafa'dır. "İtrî" şiirlerinde kullandığı mahlasıdır ve aile adı "Buhurizâde"dir. Hâfız Post'un talebelerindendir ve Siyâhî Ahmet Efendi'den edebiyat ve hat dersleri almıştır. Dinî ve din dışı bir çok eser bestelemiş olmasına rağmen günümüze pek

³³ Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi*, C.I, s.148

³⁴ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.311

³⁵ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.335

azının notası gelmiştir.³⁶ Mecmuada “Buhurî” şeklinde de kayıt edilmiştir. Mecmua içerisinde bulunan besteleri şunlardır:

Acemaşiran, Kâr-ı Murâd, Türkidarb, (F): Cânâ ki tû ra goft ki terk mi kün
beli a muradîmen / Ber ahı ber dar leb ez sağır hûn/ (vr. 47a), İtrî

Arazbar, Kâr-ı Kavl-i arazbar, Muhammes, (F): İn çi çeşmest in çi ebrû in çi
zülfest inçi hâl/ Der makam-ı hunest her yek dilber sahibi kemal/ (vr. 51a), İtrî

Buselik, Muhammes: Oldu bu gönül dolaşalı zülfüne şeyda/ Ârâm ede mey
dinle ola anda bu seveda/ (vr. 70a), İtrî

Evc, Darbeyn: Zülf-ü canan zir-i destarından oldu aşikâr/ Şam-ı bahtım gül
yüzünden eyle setr-i izar/ (vr. 119a), İtrî

Hisar, Devrikebir: Cam-ı la'lindir senin ayine ruy-ı enverin/ Adı var cam-ı
cemin ayine-i İskenderin/ (vr. 81a), İtrî

Hüseyini, Muhammes: Bezm-i ehline sâki bugün amâde mi geldik/ Yâ bî-
kadeh ü bâde hemen sade mi geldik/ (vr. 63a), İtrî

Irak, Kâr-ı litasnifi Hâce, Düyek, (A): Min farat na iştiyak-ı habibi velev
anni ve ihtiraki/ (vr. 96a), İtrî

İsfahan, Muhammes: Zülfüne dil vermeyen hâtur-ı perişan olmadı/ Payine
yüz sürmeyen hâk ile yekân olmadı/ (vr.17a), İtrî

İsfahan, Hafif: Ben aşık mahzun-i perişânı unutma/ Ben hasta-i minhet keş-i
hicrânı unutma/ (vr.17a), İtrî

Mahur, Semai: Gül derim gülmez misin/ Sevdiğim bilmez misin/ (vr. 20a),
İtrî

Neva, Kâr-ı Gülbün-i iyş, Nimsakil, (F): Gülbün-i iyş mîdemed sâki-i
gül'zarı ko/ Bâd-ı bahâr mîvezed bâde-i hoşgüvârı ko/ (vr. 22a), İtrî

Nikriz, Çenber: Melul olmak neden ey dil şarab-ı erguvân yok mu/ Seni
yoksa safâya sevk eder bir mihribân yok mu/ (vr. 11a), İtrî

Nikriz, Muhammes: Cân-ı kullâb ser-i zülfün çeker senden yana/ Kûşe-i
çeşmin n'ola olsa şeha benden yana/ (vr. 11a), İtrî

Rast, Semai: Etmezem ikrar-ı aşkı saklarım cânım gibi/ Çak ederse sînemi
âdâ giribânım gibi/ (vr. 3b), İtrî

Şehnaz, Semai: Ruyine eylesem nazar reng-i haya nikâb olur/ Görene siyeh
sitareyim nuruna hicab olur/ (vr. 88a), Buhurî

³⁶ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.374, 375

İbrahim Efendi: (?-1691) Edirne’li Hâfız İmam İbrahim Efendi Türk devlet adamı ve bestekârı. Bezci Hacı Mehmet’in oğludur. Türkçe ve Arapça şiirler yamıştır. Daha çok tesbih, şüğul ve ilahi formundaki besteleri ile tanınmıştır.³⁷ Mecmuada yer alan bestesi şudur:

Evci, Fer: Cennet safası vuslat-ı canan değil midir/ Duzeh belası mihnet-i hicran değil midir/ (vr. 119a), İbrahim Efendi

İmam Efendi: Hayatı hakkında bir bilgiye rastlanmamıştır. Mecmua içindeki yer alan bestesi şudur:

Evci, Zencir: Nergisi mahmurun açmaz şive-yi mestaneden/ Bilmem ol afet ne görmüş bu dil-i divaneden/ (vr. 119b), İmam Efendi

Kadri: (?-1650?) Türk bestekârı, İstanbul’da doğup ölmüştür. Kör olduğu için “Â’ma Kadri” olarakda tanınmıştır. Günümüze çok az eserinin notası ulaşmıştır.³⁸ Mecmua içinde “Kadri” olarak yazılması, henüz kör olmadığı, körlüğünün sonradan oluştuğu fikrini çağrıştırmaktadır. “Kadri” olduğu belirtilmemiş “A’mâ” şeklindeki kayıtları ayrı verdik, bkz. Â’mâ. Mecmua içerisinde bulunan besteleri şunlardır:

Aşiran, Semai: Olmadı dil-i belakeş gümüşüde tâb/ Zahm-ı diline rica ile merhem yâb/ (vr. 73b), Kadri

Kürdi, Devrirevan: Olursun gayre hemdem bana dersin âh ü zâr etme/ Hilâf-ı resm-i âyin-i vefâdır böyle kâr etme (vr. 75a), Kadri

Nikriz, Semai: Nuş eylediğim aşkla huni olsun/ Bi çare gönül derd ile dahi beter olsun/ (vr. 12a), Kadri

Uşşak, Semai: Nice doyunca görsem sen gel nazik bedeni/ Kendi kirpiğim olupdur bana gözüm dikenini/ (vr. 31a), Kadri

Kaftani Memiş Ağa: 17. yy.’ın Türk bestekârlarından olan Memiş ağa İstanbul’da Fındıklı’da doğmuştur. Esasında din dışı müzikte büyük formdaki eserleri ile tanınmış ise de dinî müzik formlarından olan ilahi ve durak bestelemiştir. Kendisine “Kaftanî” demesinin nedeni Mirî kaftancısının akrabalarından olmasındandır.³⁹ Mecmuada adı yalnızca “Memiş Ağa” olarak da geçmektedir. Mecmuada bulunan besteleri şunlardır:

³⁷ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.379

³⁸ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.418

³⁹ Nazmi Özalp, *Türk Musikisi Tarihi*, Ankara 1986, C.I, s.149

Buselik, Muhammes: Devr eyle ber mey-i can iyş eyle sakiveş budur/ İn rid badekeş cem-i meneş budur/ (vr. 70a), Kaftani Memiş Ağa

Saba, Darbeyn: Lutf-u felek de ellere ab-ı şarap eder/ Dil teşne-i muhabbet bahr-i mey serâb eder/ (vr. 58a), Memiş Ağa

Segâh, Zincir: Çıkınca pireheninden o sine deryada/ Sedef haram ola dürr-i seminedir yâde/(vr. 104a), Kaftani Memiş Ağa

Koca Osman: (?-1650?) İstanbul'da Kasımpaşa'da dünyaya gelmiştir. Bestekârlığının dışında iyi bir hanendedir. Hafız Post'un hocası olduğu belirtilmektedir.⁴⁰ Mecnua içinde şu besteleri bulunmaktadır:

Neva, Nakş, Hafif, (F): Dil basat der mi reved amma murad-ı dil yekist/ Rah-ı eger bisyar başed baz gû menzil yekist/ (vr. 23b), Koca Osman

Rast, Nakş, Hafif, (F): İm şeb ki ruhaş çerâğ-ı bezm-i men bûd aha yâr-i men/ Çeşmem zi behâr-ı ârizeş rûşen bûd aha yâr-i men/ (vr. 2a), Koca Osman

Saba, Nakş, Fer, (F): Dil şişe-u çeşman-ı tû her kuşe berendeş/ Mestend meba daki meşuh şikennedeş/ (vr. 58a), Koca Osman

Uşşak, Kâr-ı Uşşak name, Hafif, (F): Sahn-ı bostan zevk bahs sohbet-i yarân hoşest/ Vakt-i gül hoşbaz kezuy-i vakt-i meyhoran hoşest/ (vr. 27a), Koca Osman

Kûçek İmam (İmam-ı sagir): (?-1675?) Asıl ismi Mehmet'dir bazı kaynaklarda Yeni Cami'de⁴¹, bazılarına göre de Valide Cami'nde⁴² naathan olduğu yazılmaktadır. Devrin tanınmış hânendelerinden ve hâfızlarından olduğu belirtilmekle beraber bir çok formda eser bestelemiş olduğu söylenmektedir.⁴³ Mecnua içerisinde bulunan besteleri şunlardır:

Evc, Muhammes: Tâ kim hattın ey mâh-ı cebînem yüze çıktı/ Esrâr-ı dîlzâr-ı hazînem yüze çıktı/ (vr. 119a), İmam-ı Sagir

Evc, Evfer: Cûy-i eşkim serv-i kaddın çün koksun sû besû/ Bostan-ı kûyin arayı dolansın kû bekû/ (vr. 119b), Kûçek İmam

Evc, Nim Devir: O şûhun çeşm-i mestin seyr edip mestâne olmaz mı/ Ser-i zülfün gören mecnûn'veş divane olmaz mı/ (vr. 120a), Kûçek İmam

Evc, Semai, (F): Hicrân-ı şeb tar ma nedared/ Gam-ı ukde-i kâr-ı ma nedared/ (vr. 123a), Kûçek İmam

⁴⁰ Sadun Aksüt, *Türk Musikisi'nin 100 Bestekârı*, İstanbul 1993, s. 27

⁴¹ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.39

⁴² Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi*, C.I, s.148

⁴³ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.39

Kürkçü (Zaharya): (?-1740) Rum asıllı Türk Müziği bestekârı. İyi bir hânende ve tanburî olduğu belirtilmektedir. Sultan III. Ahmet ve I. Murat huzurunda hânendelik yapmıştır. Lâle devrinin önemli bestekârlarından sayılmakta olan Zaharya, müzisyenliğinin yanı sıra kürk işi ile uğraştığından “Kürkçü” ismiyle de tanınmaktadır.⁴⁴ Mecmua içinde yer alan bestesi şudur:

Segâh, Çenber: Çeşm-i meygunun bezm-i meyde canan dönderir/ Saki-yi gül çehre gûya câm gönderir/ (vr. 104b), Kürkçü

Lâtif: Hayatı hakkında bir bilgiye rastlanmamıştır. Mecmua içindeki yer alan bestesi şudur:

Kürdi, Muhammes: Ettim ruhun hayal hatt-ı meşk yar ile/ Sevdaya uğradım yine keyf-i gûbar ile/ (vr. 75a), Lâtif

Murat Ağa (Şeştari): (1610-1673) IV. Murat tarafından İran’dan getirilen Türk bestekârdır. Hânendedir ve kâr, beste, semâî, şarkı formlarında eserler bestelediği belirtilmektedir. Şeştar çaldığı için “Şeştari” olarak da tanınmaktadır. Mecmuda “Şeştari, Şeştari Murat” şeklinde de kayıt edilmiştir.⁴⁵ Mecmua içerisinde mevcut olan besteleri şunlardır:

Buselik, Nakş, Düyek, (F): Hod ra çera çi ıyş canım rüsvey-ı cihan mekûni/ Men dilaram mekûni men aşıkam mekûni/ Zinde-i şerâbım hun-û dil kebâbımsın/ (vr. 69a), Şeştari

Buselik, Muhammes, (F): Sünbülü sünbülü siyeh vay bersemen mezen/ Leşkeri habeş ber haten/ (vr. 69a), Şeştari Murat

Evc, Nakş, Semâî, (F): Günc-i vü kitâbi vü harif dü seyek renk/ Bayed bad-u piş ter ez çare ne başed/ (vr. 123b), Şeştari

Evc, Nakş, Türkidarb, (F): Saki henüz bade ber efruz camıma/ Mutrıp begû ki kar cihan şod bekamıma/ (vr. 137b), Şeştari

Neva, Semâî, (F): Ey meh-i türkân heme hinduy-i to/ Devr-i meya haşım fe ez rûy-i to/ (vr. 25b), Şeştari

Rast, Nakş, Semâî, (F): Mah-ı men der mekteb-i men der serrah-ı muntazır/ Yâ muğallım yek zeman an serv ra/ (vr. 3b), Murat Ağa

Saba, Nakş, Türkidarb, (F): Asba darem hey darem hey beli yarım vay/ Peyam ko gûş ken beli yarimen/ (vr. 58a), Şeştari

⁴⁴ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.508

⁴⁵ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.68

Muslî Efendi: 18.yy Türk Müziği bestekârlarındandır. Aslen Edirneli'dir. Hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır.⁴⁶ Mecnua da yer alan bestesi şudur:

Evc, Remel: Teşrifinle hanemi reşk-i irem eyle/ Ağlatma beni iki gözüm gül kerem eyle/ (vr. 119b), Muslî Efendi

Müezzîn Ağa: Hayatı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Mecnua içersinde bulunan bestesi şudur:

Kürdi, Kâr, Düyek, (F): Kasr-ı cennet havzı kevser ab-u hay/ (vr. 74a), Müezzîn Ağa

Müezzîn Çelebi (Küçük Müezzîn): (?-1717) Asıl ismi Mehmet Efendi olan Türk bestekârı İstanbul'da doğmuş, Edirne'de ölmüştür. Enderûn'da yetişmiş, padişah müezzini olmuş ve padişah huzurundaki fasıllarda hânendelik yapmıştır.⁴⁷ Mecnua da yalnızca "Müezzîn" olarak da kayıt edilmiştir. Mecnua içerisinde yer alan besteleri şunlardır:

Baba-Tahir, Muhammes, Bağ-ı ban sümbül okur biz dahi kiysû diyelim/ Nâfe âhûya gerekse bize de bû diyelim/ (vr. 55a), Müezzîn Çelebi

Şehnaz, Devrirevan: Neş'emi meyle o dem kim rûmi alel al olur/ Gamzesi aşık gûşi kanlar saçar fettar olur/ (vr. 87a), Müezzîn

Mümin Ağa: (?-1650) Türk bestekârı.⁴⁸ Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Mecnua da yer alan bestesi şudur:

Evc, Semai, (F): Ne hevay-ı bâğ-ı sâzed ne kenâr geşt mârâ/ Dost yâr yâr ne kenâr geşt ma heme hayretem ki ra (vr. 138b), Mümin Ağa

Naati Damadi: Asıl adı Ahmet'dir.⁴⁹ Bestekârın hayatı hakkında yeterli bilgi mevcut değildir. Mecnua içerisinde yer alan bestesi şudur:

Mahur, Nakş, Çenber: Bir safâ kesb eyle kim peymâneler reşk eylesin/ Neşve-i serşârına meyhâneler reşk eylesin/ (vr. 19a), Naati Damadi

Nazîm: (1650?-1727) İstanbul'da Kumkapısı'nda dünyaya gelmiştir. Müziğe ve şiire duyduğu ilgiden Enderûn-u Hümaûn'a alındı. Hafız Post, Ahmet Çelebi, İtrî ve Nâbî'den müzik ve şiir öğrendiği belirtilmektedir. Bir çok beste ve

⁴⁶ Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi*, C.I, s.283

⁴⁷ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.39

⁴⁸ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.88

⁴⁹ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.33

semâi formunda eserler bestelemiştir. Dinî eserleri ve şarkıları daha az sayıdadır.⁵⁰ Mecnua içerisinde şu besteleri bulunmaktadır:

Bestenigâr, Çenber: Her kaçan cam-ı mey alsam elime rindâne/ Sinemin çâkı iner lale sıfat dâmâne/ (vr. 112a), Nazîm

Bayati, Çenber: Hâkipây-i dilber ya kim tûtîyâ-yı dîdedir/ Tûtîyâ per mahzeyler cilâ-yı didedir/ (vr. 33a), Nazîm

Segâh, Sakil: Cânâ yolunda olmaya layık değilmiyim/ Kurbanın olduğum sana aşık değilmiyim/ (vr. 104a), Nazîm

Nihavendî: Hayatı hakkında bilgi yoktur. Mecnuda yer alan besteleri şunlardır:

Hüseyni, Semai, Nidem meyânına kim yâr-ı hançerin sokunur/ Gönül tehi mi sanırsın ucu sana dokunur/ (vr. 66a), Nihavendî

Evc, Nim Devir: Tegâfûl dîde cevrim o şûh naz perverden/ Muhaldır eşk-i hûn alûd aksam dide-i terden/ (vr. 119a), Nihavendî

Recep (Ağa): Mecnua içerisinde Recep (vr. 119a) ve Recep Ağa (vr. 28a, 119a) şeklinde iki kayıt tespit edilmiştir. İncelememiz sonucu elimizdeki güftelerin kaynaklarda söz edilen bestekâr Recep “Taşcızâde”ye mi yoksa Recep “Çömlekçizâde”ye mi ait olduğunu tespit edemedik.⁵¹ Mecnuada Recep ve Recep Ağa’ya kayıtlı besteler şunlardır:

Evc, Muhammes: Tirin ol gonca sineme eylemez kıyas eder/ Her hak-i nahl-i taze denilmez kıyas eder/ (vr. 119a), Recep Ağa

Evc, Berefşan: Hiç makdem-i dilberden yollarda eser yok mu/ Ey bâd-ı sabâ sende bir taze haber yok mu/ (vr. 119a), Recep

Uşşak, Remel: Her kâküle sadpare gönül şânelik eyler/ Her silsile turre ki divanelik eyler/ (vr. 28a), Recep Ağa

Taşcızâde: Bkz. Recep Ağa.

Tesbihci: (?-1700?) Asıl adı Mehmettir.⁵² İstanbul’da doğmuştur. Tophane civarında yaşamıştır. Sultan Ahmet zamanında tanınmıştır.⁵³ Mecnua içerisinde şu besteleri mevcuttur:

⁵⁰ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.101

⁵¹ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.222

⁵² Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.II, s.40

⁵³ Yüceışık, *Şeyhülislâm Esat Efendi Atrabü’l Âsâr fî Tezkireti Urefâi’l-Edvar*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 1990, s. 167

Kürdi, Muhammes: Kaddin görüp adem nice damanına düşmez/ Ey serv-i siten saya safiyet yanına düşmez/ (vr. 75a), Tesbihci

Buselik, Evfer: Ben ol mestem ki her dem mey içer meyhane meyhane/ Ne mümkün içmemek sağer mestane mestane/ (vr. 69a), Tesbihci

Tosunzâde: (?-1715) Asıl adı Abdullah'dır ve İstanbul'da doğmuştur. Sarayda Sultan III. Ahmet'in huzurunda müezzinlik ve hânendelik yapmıştır. Şarkı, semâî, bete formunda eserler bestelemiştir.⁵⁴ Mecmuada yalnız "Tosun" olarak da kayıt edilmiştir. Mecmua içerisinde yer alan besteleri şunlardır:

Aşiran, Evfer: Bilmezliğiyle işlerimiz hep hevâ imiş/ Âteş-i hayal ettiğimiz nakş mâ imiş/ (vr. 72a), Tosunzâde

Evc, Muhammes: Bir lahza nihan olsa o mihr-i nazarımdan/ Bî-zâr olurum hâsılı nûr-ı basarımdan/ (vr. 119b), Tosunzâde

Evc, Çenber: Hayal-i la'l-i nabın cam-ı çeşmterde kalmıştır/ Hımar-ı bezm-i nevşa nuş vaslın serde kalmıştır/ (vr. 119b), Tosun

Segâh, Zencir: Tebessüm eylese meclisde dilruba gül olur/ Bi-tekellüm eylese harf-i vefayı bülbül olur/ (vr. 104b), Tosunzâde

Şehnaz, Nim Devir: Yed-i beyzanı seyran eyleyenler nurdur derler/ Bakanlar sinen-i ayine billurdur derler/ (vr. 87a)

Zaharya: Bkz. Kürkçü

1.5. Mecmuanın Repertuarı

Bu repertuar, güftenin ilk iki dizesi, makamı, formu, bestekârı, usûlü, mecmuada bulunduğu varak numarası ve varsa TRT arşiv numarası verilerek oluşturulmuştur.

Afet-i sad dud-u man ateş-i sad harmeni/ Sade levh bin gûyed raht-ı can-ı meni/ **Rast, Kâr, Gûlam Şadi, Hafif, (F)** (vr. 1a) TRT arşivi nr. 87 Rehavi makamında

An kes ki bedest cam dared zeba-yı men/ A sultan cism-i müdam müdam dared/ **Buselik, Kâr-ı Cam-ı cem, Hâce, Hafif, (F)** (vr.68a)

Anmaz oldun beni mihr ile muhabbet bu mudur/ Yıldı bir kez görebilsem seni ülfet bu mudur/ **Segâh, Şehla Diyarbekri Ömer, Havi,** (vr. 104a)

⁵⁴ Öztuna, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, C.I, s.11

Arz etmediğim yare meğer yare mi kaldı/ Yâ derd-i dile kılmadığım çâre mi kaldı/ **Hüseyinî, Haffafzâde, Remel**, (vr. 63a)

Asba darem hey darem hey beli yarım vay/ Peyam ko gûş ken beli yarimen/ **Saba, Nakş, Şeştari, Türkidarb, (F)** (vr. 58a)

Âşk amede dil zi dest-i ya burd/ Ayed bîr zi akl-ı mosebbela burd/ **Çargâh, Kâr-ı Aşk amede, Baba Nevaî, Türkidarb, (F)** (vr. 61a)

Âşka lutf etmeyi ol serv-i kâmet bilmedi/ Kendi cefa neydeyin tarz-ı mihnet bilmedi/ **Kürdi, Devrikebir**, (vr. 75b)

Âşık-ı gam-ı dilrubasız olmaz/ Piran hu اساسız olmaz/ **Evc, Remel**, (vr. 119a)

Âteş-i aşkınla cânâ dil kebab olmaktadır/ Hûn-u eşkim dest-i sâkide şerâb olmaktadır/ **Uşşak, Bekir Ağa, Semai**, (vr. 31a)

Âteş-i hasretle perdağ oldu cânâ sinemiz/ Tığ-ı gamla çak çak oldu serapa sinemiz/ **Aşiran, Haffafzâde, Çenber**, (vr. 72a)

Bağ-ı âlemde efendim gül-i handânımsın/ Bülbül-i nev heves aşka gülîstânımsın/ **Segâh, Bekir Ağa, Semai**, (vr. 107a)

Bağ-ı ban sümbül okur biz dahi kiysû diyelim/ Nâfe âhûya gerekse bize de bû diyelim/ **Baba-tahir, Müezzîn Çelebi, Muhammes**, (vr. 55a) TRT arşivi nr. 954'de tahir makamı

Başlar kesilir zülf-i perîşânın ucundan/ Kanlar saçılır hançer-i berrânın ucundan/ **Irak, Semai**, (vr. 99a)

Ben aşık-ı mahzun perîşânı unutma/ Ben hasta-i minhet keş-i hicrânı unutma/ **İsfahan, İtrî, Hafif**, (vr. 17a)

Benden o şûha arz-ı hulûs et cihan cihan/ Çekdiklerimi söyle sabâ heb yegân yegân/ **Neva-sünbüle, Hasan Ağa, Hafif**, (vr. 39a)

Bend oldum o zülfü anberine/ Dil verdim gaddarın birine/ **Dügâh, Esad Efendi, Semai**, (vr. 60b)

Benim her bir nigahım yare bir raz-ı nihan söyler/ Zeban-ı hâliyle her zahm-ı sinem dastan söyler/ **Şehnaz, Hâfız Post, Devrirevan**, (vr. 87a)

Ben ol mestem ki her dem mey içer meyhane meyhane/ Ne mümkün içmemek sağer mestane mestane/ **Buselik, Tesbihci, Evfer**, (vr. 69a)

Ben yine bir dilber-i rânâya oldum müptelâ/ Kadd-i dilkeş bir gül-i zibaya oldum müptelâ/ **Bestenigâr, Devrirevan**, (vr. 112a)

Bezm-i çemende şiveler ile yürürmüsün/ Cânâ cemalin edeni de hiç görürmüsün/ **Mahur, Hafif**, (vr. 19a)

Bezm-i ehline sâki bugün amâde mi geldik/ Yâ bî-kadeh ü bâde hemen sade mi geldik/ **Hüseyini, İtrî, Muhammes**, (vr. 63a)

Bi hakk-ı subh-u visal bi hakk-ı şam-ı firak/ Bi hakk-ı teguse neşeyan bi mısır-ı şam-ı ırak/ **Evc, Kâr, Hâce Abdülali, Sakil, (A)** (vr. 138a)

Bilmezliğiyle işlerimiz hep hevâ imiş/ Âteş-i hayal ettiğimiz nakş mâ imiş/ **Aşiran, Tosunzâde, Evfer**, (vr. 72a)

Bir lahza nihan olsa o mihr-i nazarımdan/ Bî-zâr olurum hâsılı nûr-ı basarımdan/ **Evc, Tosunzâde, Muhammes**, (vr. 119b)

Bir lahza seni kuluna sâdık göremem hiç/ Vasfin sanma semte muvâfık göremem hiç/ **Hicaz, Hâfız, Remel**, (vr. 83a)

Bir safâ kesb eyle kim peymâneler reşk eylesin/ Neşve-i serşârına meyhâneler reşk eylesin/ **Mahur, Nakş, Naati Damadi, Çenber** (vr. 19a) TRT arşivi nr. 2237

Bir şuha aşkıam bana bin mekr-u âl eder/ Bir serve mâilem ki gam-ı kasdi dal eder/ **Acem, Hâfız, Hafif**, (vr. 43a)

Bitû hecv la to giy ki hemneşinet hanend/ Ve zehil monecciman karinet hanend/ Ta anki nebaşed zegumet/ **Pençgâh, Kâr-ı Moneccim, Tasnifi Gulam Şadi, Semai, (F)** (vr. 8b) TRT arşivi nr. 3994

Bülbül inler bağında gördüm tebessüm goncada/ Ah edüb eğdim dehanın kaldı gönlüm goncada/ **Hicaz, Aheni, Fahte**, (vr. 83a)

Cam-ı la'lindir senin ayine ruy-ı enverin/ Adı var cam-ı cemin ayine-i İskenderin/ **Hisar, Devrikebir, İtrî**, (vr. 81a) TRT arşivi nr. 2710

Cânâ ki tû ra goft ki terk mi kün beli muradımen/ Ber ahı ber dar leb ez sağır hûn/ **Acemaşiran, Kâr-ı Murâd, İtrî, Türkidarb, (F)** (vr. 47a)

Cânâ o siyah gözlerine hâb-ı teşnedir/ Bus-i lebine sağır ber ab teşnedir/ **Segâh, Fer**, (vr. 104a)

Cânâ sana dil derd-i derun-ı defterin açtı/ Evrak-ı gamın girye verir berberi açtı/ **Irak, Remel**, (vr. 97a)

Cânâ yolunda olmaya layık değilmiyim/ Kurbanın olduğum sana aşık değilmiyim/ **Segâh, Nazîm, Sakil**, (vr. 104a)

Cân-ı kullâb ser-i zülfün çeker senden yana/ Kûşe-i çeşmin n'ola olsa şeha bendan yana/ **Nikriz, İtrî, Muhammes**, (vr. 11a) TRT arşivi nr. 2755

Cennet safası vuslat-ı canan değil midir/ Duzeh belası mihnet-i hicran değil midir/ **Evc, İbrahim Efendi, Fer**, (vr. 119a)

Custen ki gam ez hatr-ı gamkin vû bibered/ Ne ki can kahûd vû dil-i hun kündavedin ha mi bibered/ **Irak, Kâr-ı Custen, Hâce, Muhammes, (F)** (vr. 96a)

Cûy-i eşkim serv-i kaddin çün koksun sû besû/ Bostan-ı kûyin arayı dolansın kû bekû/ **Evc, Küçek İmam, Evfer**, (vr. 119b)

Çeşm-i meyunun ki bezm-i meyde canan dönderir/ Saki-yi gül çehre gûya câm-ı ruhşan dönderir/ **Segâh, Kürkcü, Çenber**, (vr. 104b) TRT arşivi nr. 2978

Çeşm-i seher mest-i meya gamze mi ...?... indi bi serem/ **Evc, (F)** (vr. 118a)

Çıkınca pireheninden o sine deryada/ Sedef haram ola dürr-i seminedir yâde/ **Segâh, Kaftani Memiş Ağa, Zincir**, (vr. 104a)

Çû der rûz-u ceza başı şefi-i asiyan/ Şaha çi gem perver amet ra ki başed çûn tû poştiban/ **Çargâh, Kâr-ı Salavat name, Hâce, Düyek, (F)** (vr. 61b)

Çün taze ruhun şekli cemende güle düştü/ Ağlarken işitti anı bül bül güle düştü/ **Evc, Semai**, (vr. 123a)

Der mülket velay-ı ali seru-i yasemen/ Suruş-i Hüseyin amede û yasemen hasen/ **Aşiran, Kâr-ı Duvazde imam, Hâce, Türkidarb, (F)** (vr. 71a)

Devr eyle ber mey-i can iyş eyle sakiveş budur/ İn rid badekeş cem-i meneş budur/ **Buselik, Kaftani Memiş Ağa, Muhammes**, (vr. 70a)

Dil basat der mi reved amma murad-ı dil yekist/ Rah-ı eger bisyar başed baz gû menzil yekist/ **Neva, Nakş, Koca Osman, Hafif, (F)** (vr. 23b)

Dil şişe-u çeşman-ı tû her kuşe berendeş/ Mestend meba daki meşuh şikennedeş/ **Saba, Nakş, Koca Osman, Fer, (F)** (vr. 58a)

Doyunca sarılsam sana pirâhenin olsam/ Yanınca sürünsem yürüsem dâmenin olsam/ **Segâh, Üsküdari Neşvi, Semai**, (vr. 107a)

Dûr olan kûyinden ey meh lalezâr-ı neylesün/ Âşiyânından cüdâ bülbül bahârı neylesün/ **Segâh, Hasanzâde, Devrirevan**, (vr. 104a)

Ederse ne ola gönül iltiyâm buseliğe/ Kim ola olmaya ma'il kelam buseliğe/ **Buselik**, (vr. 69a)

Eger zeguy-i tû buy-i bebustan ayed/ Zehir gül ki be buyend bûy-i can ayed/ **Nikriz, Kâr-ı Nâfe , Hâce, Türkidarb, (F)** (vr. 10a)

Ente fil hüsn-ü Ferid/ Fa hekim bimaza terid yarimen/ **Muhayyer, Kâr-ı Hüsn-ü Ferid, Hâce, Düyek, (A)** (vr. 90a)

Esir ettin beni bir nazar da canım nedendir bu/ Dil-i divane mi baktın be hey
zalim nedendir bu/ **Evc, Ali Rıza, Semai**, (vr. 123b)

Etmezem ikrar-ı aşkı saklarım cânım gibi/ Çak ederse sînemi âdâ giribânım
gibi/ **Rast, İtrî, Semai**, (vr. 3b) TRT arşivi nr. 3956

Etti hâkeste gam-ı külhen gayrette beni/ Ey peri çehre aceb kim kodu
hammâma seni/ **Irak, Hasan Efendizâde, Muhammes**, (vr. 97a)

Ettim ruhun hayal hatt-ı meşk yar ile/ Sevdaya uğradım yine keyf-i gûbar
ile/ **Kürdi, Latif, Muhammes**, (vr. 75a)

Eyamen zarenî ve ahya vücûdî/ Ve vasleni alâ keyl'ül husûnî/ **Segâh, Kâr-ı
Eyâmen zare, Hâce Abdülali, Düyek**, (A) (vr. 104b)

Ey dil rûh-i cânânıdır agûş-ı hayal et/ Andan sırrı endişemizi dehen suâl et/
Segâh, Semai, (vr. 107a)

Ey heynefsem der şeb bi hicran to/ Refti vû mera çeşm-i talib ber ser/
Muhayyer, Nakş, Gullam Şadi, Evfer, (F) (vr. 90b)

Eyledi müjde-i gül dilleri şad-ü hürrem/ Goncanın gönlü açıldı güle düştü
şebnem/ **Evc, Semai**, (vr. 123a)

Ey meh-i türkân heme hinduy-i to/ Devr-i meya haşim fe ez rûy-i to/ **Neva,
Şeştari, Semai**, (F) (vr. 25b)

Ey nûr-i hüda der nazar ez rûy-i to mara canım/ Bi güzâr to der rûy-i to
binem/ **Rast, Kâr-ı Nûr-i Hüdâ, Hafif**, (F) (vr. 1a)

Ey peri ruhsâr bilmem ülfetin kimlerledir/ Hiç görünmezsin aceb ünsiyyetin
kimlerledir/ **Irak, Çenber**, (vr. 97a)

Ey servi sehi sen geleli nâz ile bağa ser çekmedi ar'ar/ Çok âli nesebler
özünü saldın ayağa kul oldu sanûber/ **Hicaz, Hâfız Post**, (vr. 84a)

Ey şehinşah-ı Horasan ya imam ibnülhümmam/ Ser fedayî hâk rahmet Şah Ali
Musa Er-Rıza/ **Segâh, Kâr-ı Şeş ağaze, Hâce, Hafif**, (A) (vr. 103a) TRT arşivi nr.
4285

Ey şöhteri ki naz ra midani/ Serv-i naz işve baz men beli beli şahimen ahha
yarimen vay/ **Buselik, Kâr-ı Niyâzname, Hâce, Türkidarb**, (F) (vr. 68b)

Ez kerdeş çerh var ku nemi kerim/ Ve ez dest-i zebane bin ki çu nemi kerim/
Rast, Nakş, Hâce, Semai, (F) (vr. 3b)

Ez ömrü cûz ez in yekdu nefis piş nedarem/ Nebeştên nefsi ta nefis ba to
berarem/ **Mahur, Kâr-ı Vessiyet nâme, Türki Darp**, (F) (vr. 19b)

F...?... lev teberek Allah/ Eşhedü enne la ilahe illallah hû ya hû/ **Hüseyîni, Kâr-ı Şehadet name, Hâce, Düyek, (A)** (vr. 63b)

Felekde sebha-i can sefaya el mi deyer/ Hayat nakd-ı gâm-ı dilrubaya el mi deyer/ **Irak, (vr. 98a)**

Fezây-ı meclisi meyde dönen piyâle midir/ Gül-i şukufte-i bağ tarab mı lâle midir/ **Kürdi, Hâfız Üsküdari, Semai, (vr. 76b)**

Gark-ı hûn kerdem şebi hicr-i tû da hişra/ Sahtem der genç vû gâm-ı rûş çerağ hişra/ **Hüseyîni, Kâr-ı Gark-ı hûn, Hâce, Muhammes, (F)** (vr. 62a)

Gark-ı hûn kerdem şebi hicr-i tû da hişra/ Sahtem der genç vû gâm-ı rûş çerağ hişra/ **Hüseyîni, Kâr-ı Gark-ı hûn, Hâce, Muhammes, (F)** (vr. 62b)

Gir ye ber coşane mi şevim dil divane ra/ Ta konem arayış ez behem sanem pinhane ra/ **Saba, Kâr-ı Girye, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 57b)

Gisuy-i mağber adû baş şah kesi/ Dud-u dil ah dil mayest der kafayeş/ **Evc, Kâr, Hâce Abdülkadiri, Türkidarb, (F)** (vr. 136a)

Gönül ol şûh-ı meh-i ruhsârı gördün dîdeler rûşen/ Peyâm ister iken dîdârı gördün dîdeler rûşen/ **Aşiran, Hasan Ağa, Semai, (vr. 73b)**

Göz gördü gönül sevdi ey yüzü mahım/ Kurbanın olam var mı benim bunda günahım/ **Mahur, Semai, (vr. 21a)**

Gül biruhyar hoş nebaşed/ Bi bade bahar hoş nebaşed **Mahur, Kâr-ı Gül biruhyâr, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 19b) TRT arşivi nr. 5590

Gül derim gülmez misin/ Sevdiğim bilmez misin/ **Mahur, İtrî, Semai, (vr.20a)**

Gül-ü gonca gibidir meh-i nurun olma cefâcû / Bir pâre açıl ey gül-i ra'nâ nice bir bû/ **Segâh, Esad Efendi, Remel, (vr. 104a)**

Gülbün-i iyş mîdemed sâki-i gül'zarı ko/ Bâd-ı bahâr mîvezed bâde-i hoşgüvârı ko/ **Neva, Kâr-ı Gülbün-i iyş, İtrî, Nimsakil, (F)** (vr. 22a) TRT arşivi nr. 5596

Gülşenin revnâk-ı hüsnün gül-i handânladır/ Bülbül-i hasta dilin kârı da efgânladır/ **Hicaz, Çenber, (vr. 83a)**

Günc-i vü kitâbi vü harif dü seyek renk/ Bayed bad-u piş ter ez çare ne başed/ **Evc, Nakş, Şeştari, Semai, (F)** (vr. 123b)

Güzeşt-i arzu ez had servinaz/ Be pây-ı bûs-i to mara canım selâm-ı merdüm çeşmem hey ki gûyed an kef yara/ **Nihavent, Kâr-ı Kavî-i uryân, Hâce, Devrirevan, (F)** (vr. 50a) TRT arşivi nr. 5895

Hâkipây-i dilber ya kim tûtîyâ-yı dîdedir/ Tûtîyâ per mahzeyler cilâ-yı didedir/ **Bayati, Nazîm, Çenber**, (vr. 33a)

Hasreti hamyazı rîz etmiş hilal kaşına/ Ol meh nâ mihribânım girmiş ondört yaşına/ **Aşiran, Hasan Ağa, Muhammes**, (vr. 72a) TRT arşivi nr. 6018

Hatt-ı zimişk der mehi tâban keşide-i canım/ Mehra çû gûy-û zahm-ı çevgân keşide-i/ **Muhayyer, Kâr-ı Hatt-ı zimişk, Hâce, Sakil**, (F) (vr. 90a)

Hayal-i la'l-i nabın cam-ı çeşmterde kalmıştır/ Hımar-ı bezm-i nevşa nuş vaslın serde kalmıştır/ **Evc, Tosun, Çenber**, (vr. 119b)

Hayal-i vey to ger bi gûzeret be gülşeni çeşm/ Ah dil ez bi nazar ayed sûy-i ruzen çeşm/ **Muhayyer-buselik, Kâr, Antâbi Mehmet Bey, Sakil**, (vr. 92a)

Her geh ki şekerized şirin-i goftdareş/ Gülba şeker amiz dilhay-ı şeker mareş/ **Hüseyni, Kâr-ı Şekeriz, Hâce, Hafif**, (F) (vr. 62b)

Her kaçan cam-ı mey alsam elime rindâne/ Sinemin çâkı iner lale sıfat dâmâne **Bestenigâr, Nazîm, Çenber**, (vr. 112a)

Her kâküle sadpare gönül şânelik eyler/ Her silsile turre ki divanelik eyler/ **Uşşak, Receb Ağa, Remel**, (vr. 28a)

Her zamanda ehkem ber yusuf gül pirehen/ Murg-i cânı bül bül eyler meskenin beyt'ül hüzn, **Kürdi, Amâ, Çenber**, (vr. 75a)

Hey bitû daremki kerd yar ah kerd/ Gül sünbül saye ba han dared yar/ **Acem, Kâr-ı Bitûdar, Hâce, Muhammes**, (F) (vr. 42a) TRT arşivi nr. 2694

Hey çare-i dil-û verzan hahed kerdên müşkülest/ Hey dege şod biçare u râ çâre kerdên müşkülest/ **Hüseyni, Kâr-ı Çare-i dil, Hâce, Muhammes**, (F) (vr. 64a)

Hey hey bi niyaz amihnet-i hicran nasib men mekûn/ Hey hey naz-ı perver do salim men kûca hicran kûca **Saba, Nakş, Baba Nevaî, Muhammes**, (F) (vr. 58b)

Hey tir ki ez şest cefa mi ayed/ Sûy-i hedef sine-i ma mi ayed/ **Nikriz, Kâr-ı Murassa, Hâce, Evfer**, (F) (vr. 10a)

Hezar şeker ki yâri canım diger cemali tû didem yâr/ Zerenma-i saadet yâr bedin habab residem/ **Uzzal, Kâr-ı Hezar şeker, Hâce, Nim Sakil**, (F) (vr. 85a)

Hicrân-ı şeb tar ma nedared/ Gam-ı ukde-i kâr-ı ma nedared/ **Evc, Küçek İmam, Semai**, (F) (vr. 123a)

Hiç makdem-i dilberden yollarda eser yok mu/ Ey bâd-ı sabâ sende bir taze haber yok mu/ **Evc, Receb, Berefşan**, (vr. 119a)

Hiz-û becilve âb da serv-i çemen tıraz ra/ Her ab-u huziyada kûn bağçe-i niyaz ra/ **Hüseyni, Kâr-ı Hiz-u becilve, Nim Sakil** (F) (vr. 64a)

Hod ra çera çi ıyş canım rüsvay-ı cihan mekûni/ Men dilaram mekûni men aşıkam mekûni/ Zinde-i şerâbım hun-û dil kebâbımsın/ **Buselik, Nakş, Şeştari, Düyek, (F)** (vr. 69a)

Hüsn-ü velayet veli an şah-ı şaha bud/ Hurşid Muhammed ve Ali raşa bud/ **Muhalif-ıraq, Kâr-ı Duvazde imam, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 100a)

Hûb-ı kad hacer ve aynın nazar/ ve kad zeher ketma fi mai/ **Saba, Nakş, Semai, (A)** (vr. 58b)

İm şeb ki ruhaş çerâğ-ı bezm-i men bûd aha yâr-i men/ Çeşmem zi behâr-ı ârızeş rûşen bûd aha yâr-i men/ **Rast, Nakş, Koca Osman, Hafif, (F)** (vr. 2a)

İmruz heva-yı bağest/ Mey nuş ki bade dera bağest/ **Evc, Kâr-Heva-yı bağ, Hafif, (F)** (vr. 138a) TRT arşivi nr. 6665'de bestekâr Abdülali

İn çi çeşmest in çi ebrû in çi zülfest inçi hâl/ Der makam-ı hunest her yek dilber sahibi kemal/ **Arazbar, Kâr-ı Kavı-i arazbar, Tasnif-i İtrî, Muhammes, (F)** (vr. 51a)

İn kabl kıble men fi aşk'ül uşşak cânım/ Ve min kâllemimva hazan likaltu ene canım/ **Bayati, Kâr-ı İn kabl, Hâce Abdülali, Sakil, (A)** (vr. 32a)

İzarın gül gül olmuş buseden dil dağ-ı dağındır/ Hased ol bağ-ı ban aşka kim gülçin-i bağındır/ **Dügâh, Çenber, (vr. 60b)** TRT arşivi nr. 6787'de bestekâr Şeyhülislam Esad Efendi

Kail yine neharda meyden firağına/ Bi'llah sâkiyâ düşeriz hep ayağına/ **Muhayyer, Fer, (vr. 91a)**

Kablem vay bi-hamdillâh ki sıhhat dade/ **Evc, Kâr, Hâce Abdülkadiri, Muhammes, (F)** (vr. 136a)

Kaddin görüp adem nice damanına düşmez/ Ey serv-i siten saya safiyet yanına düşmez/ **Kürdi, Tesbihci, Muhammes, (vr. 75a)**

Karar etmez idi bir dem bu cism-i nâ-tuvan sensiz/ Neler eyler bana görsen bu çerh-i bî-aman sensiz/ **Bayati, Aheni, Devrîrevân, (vr. 33a)**

Kasr-ı cennet havzı kevser ab-u hay/ **Kürdi, Kâr, Müezzîn Ağa, Düyek, (F)** (vr. 74a)

Kavl-i muhteşem ki küned kavmi biyakin ahha ahha hey dost/ **Rast, Kâr-ı Kavı-i Muhteşem, Hâce, Devrîrevân, (F)** (vr. 2a)

Kimi mestane sihr-i yar ile gülşende yatur/ Kimi derd-i elemi hicriyle külhande yatur/ **Acemaşiran, A'mâ, Evsat, (vr. 48a)**

Kûme me kunet huru pak/ Yâ marufet-i fazl ki/ Yâr hançere-i sinem/ **Saba, Kâr-ı Kûme namı diger çar zeban, Hâce Abdülkadir, Semai, (F)** (vr. 59b)

Kûşe-i çeşm-i yare deh gamze ki der-kemin olur/ Rüstem aşk olursa da sanma gönül emin olur/ **Evc, (vr. 124b)**

Lemma rehalû bakiyet kel mehus/ Ve elzemma ala elcedid kelba kuvvet **Saba, Nakş, Abdülali, Fahte, (A)** (vr.58b)

Limen'il ıyş işna tetramâ ter künhasa şekkîl yedinî sehamâ/ **Uzzal, Kâr, Abdülali, Semai, (A)** (vr. 85b)

Lutf-u felek de ellere ab-ı şarap eder/ Dil teşne-i muhabbet bahr-i mey serâb eder/ **Saba, Memiş Ağa, Darbeyn, (vr. 58a)**

Ma fil hevake yahşirune ahha ahha yarım bederel miz/ **Neva, Kâr-ı Yahşirune, Hâce, Hafif, (A)** (vr. 22b)

Mahbub-u safa fi veche/ Mahbub-u yar yar el-cemal/ **Neva, Kâr-ı Safa fi, Hâce, Sakil, (A)** (vr. 23a)

Mahe noksan erdi hüsn-ü şu'le tâbindan senin/ Âfitâb ahşama can attı hicâbindan senin/ **Hüseyin, Esad Efendi Molla, Çenber, (vr. 63a)**

Mah-ı men der mekteb-i men der serrah-ı muntazır/ Yâ muğallım yek zeman an serv ra/ **Rast, Nakş, Murat Ağa, Semai, (F)** (vr. 3b) TRT arşivi nr. 4174

Mayem kâlenderan çallak/ Der kubbe-i zernigâr eflâk/ **Buselik, Kâr-ı Kâendar, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 68b)

Mekeş be-bâzim ey mîr âfitâb-ı de şân cânım/ Be digeri menşin ami yâr ber ateşim menşan cânım/ **Saba, Kâr-ı Murassa, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 57a)

Melul olmak neden ey dil şarab-ı erguvân yok mu/ Seni yoksa safâya sevk eder bir mihribân yok mu/ **Nikriz, İtrî, Çenber, (vr. 11a)**

Men be fikr-i tû çi gûyem behayal-i digeran/ Hem hayal-i o mera bih zi visal-i bigeran/ **Acem, Kâr-ı Murassa, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 42b)

Mest-i hun bi kûşa yedeş an çeşmi an çeşm-i havab alû dera/ Hey turf-ı zihem zinde sad harmen asude ra/ **Evc, (F)** (vr. 118a)

Mestâne birun amed hurşid-i men ez yane/ Yüz sürdüm ayağına baktı bana hasmane/ **Aşiran, Bekir ağa, Semai, (vr. 73b)**

Mestâne hıramı nigeş-i mest yerinden/ Hançer ne gezer bilmem o şühun kemerinde/ **Kürdi, Hasan Çelebi, Remel, (vr. 75a)**

Meşo ba mihribani hem nefis ey sim ten ba kes/ Gülistan-ı hıya ra şu beküşa dehen ba kes/ **Rast, Kâr-ı Mihribani, Hâce, Muhammes, (F)** (vr. 2a)

Mevsim gül fasl-ı nev bahar eyyâmıdır/ Devr-i saġer nuş mu seyr-i kenarı
eyyâmıdır/ **Neva-sünbüle**, (vr. 39a) TRT arşivi nr. 7671’de Nühüft makamı, bestekâr
Aheni Çelebi, Usul Devrikebir gözükmehtedir

Min farat na iştiyak-ı habibi vele v anni ve ıhtiraki/ **Irak, Kâr-ı litasnifi
Hâce, İtrî, Düyek, (A)** (vr. 96a)

Mirevem sebu perûşan ser gûy-i mi firûşan/ **Acem, Nakş, Hâce,
Türkidarb, (F)** (vr. 42b)

Mukayyeddan ne vaz-ı yar-ı gâr hamuşend/ Behatriki to bi digeran fera
hamuşend/ **Neva, Nakş, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 23b)

Murg-ı cânı edelim âteş-i gamda puryân/ Bezm-i aşkında ânınla mezelensin
yaran/ **Irak, Hasan Aġa, Muhammes**, (vr. 97a) TRT arşivi nr. 7806’da aynı
makamda Sadık Aġa tarafından bestelenmiş gözükmehtedir.

Müjde bad dil ki bazan şem ra pervane em/ Der nigâh-ı aşınayeş ez hired
bigâne em **Muhalfırak, Kâr-ı Müjde bad, Hâce, Sakil, (F)** (vr. 100a)

Müjde-i yâr-i dilki baz an şema ra pervane em/ Ger nigâh aşına yeş ez hired
bigâne em/ **Rast, Kâr-ı Müjde-i yâr, Hâce, Sakil, (F)** (vr. 1b)

Nade aliyen mazhar’ül aca şâ haca’l acayib sultanım/ **Acem, Kâr-ı Nade
Ali, Hâce, Hafif, (A)** (vr. 42a)

Nâke-i leyl-i nedâred ser beher har avered/ Sarban ez türbet-i mecnun meger
har avered/ **Saba, Nakş, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 58a) TRT arşivi nr. 7852’de bestekâr
Abdülali Efendi

Nasihatu konemet bişnev bahane mekûn canım/ Her ançi nasih-i şefak bi
gûyedet bipezir/ **Segâh, Kâr-ı Nasihatname, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 103a)

Naz edüb ben aşıkzare sever dersin beni/ Sende insaf eyle ey gülçehre kim
sevmez seni/ **Muhayyer-buselik, Derviş Ali, Devrirevan**, (vr. 93a)

Nazm be çeşm ki cemâl to dide est eftem bay-ı hod/ **Acem, Kâr, Antabî,
Sakil, (F)** (vr. 42b)

Ne âfet-i dilrubâsın ki senin aşkın beni aldı/ Bana cevri-cefâ kılmak be
zâlim sana mı kaldı/ **Segâh, Semai**, (vr. 107a)

Nedir bu handeler bu işveler bu nâz ü istiġna/ Nedir bu işvelerle cilveler bu
kâmet-i bâlâ/ **Neva, Hâfız İmamzâde, Semai**, (vr. 25b)

Nedir ol nim tebessüm utanub gülmezler/ Nedir ol sîne-i sim üzre olan gül
memeler/ **Evc, Semai**, (vr. 123a)

Ne hevay-ı bâğ-ı sâzed ne kenâr geşt mârâ/ Dost yâr yâr ne kenâr geşt ma
heme hayretem ki ra/ **Evc, Ağa-yı Mümin, Semai, (F)** (vr. 138b)

Nemaz şam-ı gariban çû girye agazem/ Bemu behay-ı gariban ne kase
pervazem/ **Evc, Bekir Ağa, Semai, (vr. 123b)**

Nemikeşed ser-i muy-i dilem be bağ behişt/ Ah zi çak-ı pirehen kerde em
sera-i behişt/ **Irak, Kâr-ı Behişt, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 96b) TRT arşivi nr. 8036'da
bestekâr Antabi Mehmet bey

Nem-i tüvân bi-cefâ kat'ı dost dari ma/ Ki ez cefâ bi tû piş est dari bi ma/
Pençgâh, Kâr-ı Murassa, Hâce, Hafif, (F) (vr. 7a)

Nergisi mahmurun açmaz şive-yi mestaneden/ Bilmem ol afet ne görmüş bu
dil-i divaneden/ **Evc, İmam Efendi, Zencir, (vr. 119b)**

Nesim-i buy elheves gesûyi cananımdan el çeksün/ Çeker bir gün nedâmet
ah ü efganımdan el çeksün/ **Baba-tâhir, Diyarbekri, Çenber, (vr. 55a)**

Neş'emi meyle o dem kim rûmi alel al olur/ Gamzesi aşık gûşi kanlar saçar
fettar olur/ **Şehnaz, Müezzîn, Devrirevan, (vr. 87a)**

Nice doyunca görsem sen gel nazik bedeni/ Kendi kirpiğim olupdur bana
gözüm diken/ **Uşşak, Kadri, Semai, (vr. 31a)**

Nidem meyânına kim yâr-ı hançerin sokunur/ Gönül tehi mi sanırsın ucu
sana dokunur/ **Hüseyîni, Nihavendi, Semai, (vr. 66a)**

Nigaha hayralanur çeşm-i afitab sana/ Meger ki saye-i zülfün ola nikap
sana/ **Dügâh, Esad Efendi, Hafif, (vr. 60b)**

Nispeti eruy-i to bâz canımrûy-i peri natuvan kerd/ Ez koca ata pek koca
şahımen bi basri mi natuvan kerd/ **Irak, Kâr-ı Nispeti, Hâce, Sakil, (F)** (vr. 97b)

Nühüm zebani ki yek zemani bed-û şumarem gâmı ki darem/ **Hüseyîni,
Kâr-ı Nühüm zebani, Hâce, Düyek, (F)** (vr. 63a)

Nümüne ist begûş-i sipihr halka-i hûr cânım/ Zi tavkı halka begüşan
kutbidin hayder cânım/ **Rast, Kâr, Hâce, Düyek, (F)** (vr. 1b) TRT arşivi, nr. 8357

Nuş eylediğim aşkla huni olsun/ Bi çare gönül derd ile dahi beter olsun/
Nikriz, Kadri, Semai, (vr. 12a)

Nuş-u leb-i der resid makbulümen/ Hoş berdar-ı hüsn hamd ü hüdâvend-i
canım ez heme aşk elhüsn/ **Saba, Kâr-ı Kavî-i Hüsn, Hâce, Nim Sakil, (A)** (vr.57b)

O gelmez yareler bitmez iş olmaz/ Sağ olsun sevdiğim mevla kerim dir/
Muhayyer, Devrirevan, (vr. 91a)

O şûh olursa bana mihriban muradımca/ Müsaid olmuş olurdu zaman
muradımca / **Neva-sünbüle, Bekir Ağa, Zincir, 39a**

O şûhun çeşm-i mestin seyr edip mestâne olmaz mı/ Ser-i zülfün gören
mecnûn'veş divane olmaz mı/ **Evc, Küçek İmam, Nim Devir, (vr. 120a)**

Oldu bu gönül dolaşalı zülfüne şeyda/ Ârâm ede mey dinle ola anda bu
sevda/ **Buselik, İtrî, Muhammes, (vr. 70a)**

Oldu eşkim gülşen-i arâ-yı heves çular gibi/ Aktı gönlüm bir nihan-ı tazeye
sular gibi/ **Mahur, (vr. 19a)**

Olmadı dil-i belakeş gümüşüde tâb/ Zahm-ı diline rica ile merhem yâb/
Aşiran, Kadri, Semai, (vr. 73b)

Olursun gayre hemdem bana dersin âh ü zâr etme/ Hilâf-ı resm-i âyin-i
vefâdır böyle kâr etme/ **Kürdi, Kadri, Devrirevan, (vr. 75a)**

On kere dedim sana sakın sevme dokuz yar/ Sekizde vefa yok yedi diye terk
eyle zinhar/ **Evc, Semai, (vr. 120a) TRT arşivi nr. 8521**

Perişan zülfünü gördüm esir-i mübtela oldum/ Kaza ile didem bir pürcefaya
aşına oldum/ **Saba, Semai, (vr. 59a)**

Peri veş-i dil ah divanemi keşet rûyeş/ Ki binest had beşr seyr diden şuyeş/
Evc, Kâr-ı Nazeri gisuyi, Antâbi, Türkidarb, (F) (vr. 137b)

Ruhsar-ı tû çün âyine-i sûret muayyenest der subh/ Cebinet heme envar
tecelliest **Segâh, Kâr-ı Murassa, Hâce, Hafif, (F) (vr. 103a) TRT arşivi nr. 8882'de**
aynı makamda Abdülali bestelimiş gözükmetedir.

Ruyine eylesem nazar reng-i haya nikâb olur/ Görene siyeh sitareyim
nuruna hicab olur/ **Şehnaz, Semai, Buhuri, (vr. 88a)**

Saba nesim gül bûy-i yasemin dared yâr-i men hey hey ahha mir-i men/
Pençgâh, Kâr-ı Sabâ nesim, Hâce, Türkidarb, (F) (vr. 7a)

Sabrez dila dil hazin men dilem ez men vatan-i cûda/ **Segâh, Kâr-ı Hazin,**
Hâce, Sakil, (F) (vr. 103b)

Sâgar-ı nâz işve-i ol iki çeşm-i mestedir/ Hançer-i çeşm-i kine-i gamze-i tiz
destedir/ **Hüseyni, Esad Efendi, Semai, (vr. 66a)**

Sahn-ı bostan zevk bahs sohbet-i yarân hoşest/ Vakt-i gül hoşbaz kezuy-i
vakt-i meyhoran hoşest/ **Uşşak, Kâr-ı Uşşak name, Koca Osman, Hafif, (F)**
(vr.27a)

Sad devletle niyyet-i teşrif-i o dem ettik/ Ben rûze kişi hicrini bi hun-ı gam
ettik/ **Neva-sünbüle, Bekir Ağa, Semai, (vr. 39b) TRT arşivi nr. 9043**

Saki henüz bade ber efruz camıma/ Mutrip begû ki kar cihan şod becamıma/
Evc, Nakş, Şeştari, Türkidarb, (F) (vr. 137b)

Salına salına serv-i hıramanım safa geldin/ Tırvet-i gülşeninden derd-i
handanım safa geldin/ **Evc, Devrirevan,** (vr. 119a)

Sayd eder bin dilber muy ile zülf-ü siyehin/ Düşürür bin dil-i ber dame
şikenci külehin/ **Dügâh, Esad Efendi** (vr. 60b) TRT arşivi nr. 9245

Seher yeli benim için yâre ağlar diyesin/ Hep senin için geceler boğazımı
dağlar diyesin/ **Segâh, Devrirevan,** (vr. 104a)

Ser tâbe kadem işve olan yarimi görsem/ Arz etmek için halimi çaba
görsem/ **Arazbar, Ali Rıza, Semai,** (vr. 53b)

Serv-i men der saye-i sünbül semen mipervered/ Sebz ter ber kenar neşren
mipervered/ **Evc, Kâr-ı Nazeri heva-yı bağ, Antâbi, Hafif, (F)** (vr. 137b)

Sinemde taze şerhaların rışk-i bağ olur/ Ol lalezar hasrete her daim چراغ
olur/ **Dügâh, Beste, Bekir Ağa, Sakil,** (vr. 60a)

Su-i men an serv-i naz canım ba kad kamet aresid/ Müjde şehidane âşk
canım rûz-i kıyamet aresid/ **Hüseyini, Kâr-ı Amel kıyamet, Hâce, Nim Sakil, (F)**
(vr. 63b)

Suret-i çin nû ba rûh-i hubî to bedavist/ Anca heme gel suret-i inca heme
muanbest canım/ **Saba, Kâr-ı Suret-i çin, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 57a)

Sûzunâk üftâd çün pervâne ender pây-i to ahi ahi yârim yâr belî/**Irak, Kâr-ı**
Sûzunak, Hâce, Hafif, (F) (vr. 96b)

Sünbülü siyeh bersemen mezen Leşki habeş haten mezen/ **Muhayyer, Kâr-ı**
Sünbülü, Hâce, Semai, (F) (vr. 91b)

Sünbülü siyeh cânım bersemen mezen neşküni habeş/ **Hüseyini, Kâr-ı**
Sünbülü, Hâce, Muhammes, (F) (vr. 62a)

Sünbül-i Sünbül-i siyeh belî belî/ **Mahur, Nakş, Hâce, Muhammes,**
(vr.19b)

Sünbül-i sünbül-i siyeh vay bersemen mezen/ Leşkeri habeş ber haten/
Buselik, Şeştari Murat, Muhammes, (F) (vr. 69a) TRT arşivi nr. 10312

Şeker to ra şod egerçi siyeh mur mürettip/ Meksi niz ne hava hem ki keşid
saye berân leb/ **Nişabur, Kâr-ı Şeker-riz, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 13a)

Şenide-i ki çe migoft bülbülan çemen/ **Neva, Kâr-ı Kavl-i uşşak, Hâce,**
Hafif, (F) (vr. 22b)

Tâ kim hattın ey mâh-ı cebînem yüze çıktı/ Esrâr-ı dîlzâr-ı hazînem yüze çıktı/ **Evc, İmam Sagir, Muhammes**, (vr. 119a)

Tebessüm eylese meclisde dilruba gül olur/ Bi-tekellüm eylese harf-i vefayı bûlbûl olur/ **Segâh, Tosun Zade, Zencir**, (vr. 104b)

Tegâfûl dîde cevrim o şûh naz perverden/ Muhaldir eşk-i hûn alûd aksam dide-i terden/ **Evc, Nihavendi, Nim devir**, (vr. 119a)

Temennamız ne nûş-u meyde ne sağerde kalmıştır/ Netice-i arz-u ber bi bedel dilberde kalmıştır/ **Hüseyni**, (vr. 63b)

Tercüman oldu nigah-ı leb dîlcûsundan/ Aldım ağız haberin çeşm-i suhen gûsundan/ **Neva-sünbüle, Esad Efendi, Fer**, (vr. 39a)

Terk resten ve efrasyâb kûn/ Şehyame ba yeded sohen ez tû turab kûn/ **Buselik, Kâr-ı Deşt erzen, Hâce, Sakil, (F)** (vr. 68a)

Teşrifinle hanemi reşk-i irem eyle/ Ağlatma beni iki gözüm gül kerem eyle/ **Evc, Musli Efendi, Remel**, (vr. 119b)

Tirin ol gonca sineme eylemez kıyas eder/ Her hak-i nahl-i taze denilmez kıyas eder/ **Evc, Receb Ağa, Muhammes**, (vr. 119a)

Tuhfe-i mirim negired hatrı efkâr ma/ Şaye-i gül ber neta ber kûşe-i destar ma **Neva, Kâr-ı Tuhfe, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 22a)

Uşşâk senin hüsnüne kurban olsun/ Baktıkça sana dideleri kan olsun/ **Mahur, Hâfız, Semai**, (vr. 20a)

Vakt-i subh oldu pür olsun kûşe-i meyhaneler/ Afitâb-âsâ tulû etsin yine peymaneler/ **Muhayyer, Çenber**, (vr. 91a) TRT arşivi nr. 10920'de bestekâr Ahmet Çelebi (Nane)

Yar olup ağare ahlâr beğenmez ol peri/ Kendüye hemraz idinmiş ya'ni bizden yileri/ **Evc, Hâfız, Evfer**, (vr. 119b)

Yed-i beyza nı seyran eyleyenler nurdur derler/ Bakanlar sinen-i ayine billurdur derler/ **Şehnaz, Tosunzade, Nim Devir**, (vr. 87a)

Yetmezmi temaşa-i cemâl elde sunarsın/ Ey aşık-ı mihned zede buldukça bunarsın/ **Neva-sünbüle, Nakş, Esad Molla, Semai**, (vr. 39b)

Yolda gördüm yâri semest cihan olmuş gelir/ Tâb-ı meyde can-ı mansuz cihan olmuş gelir/ **Kürdi, Amâ, Evfer**, (vr. 75a)

Yürü ey sabâ haberin ilet menem afet-i dil-û canım/ Ola kim o şeh bana rahm ede meni görmeye gele yanıma/ **Kürdi, Evfer**, (vr. 75b)

Zahm-ı ten uşşak ne ez hançer-i nazest/ Çendini dehen ez beher duaha yı
nevbazest/ **Çargâh, Kâr-ı Murassa, Hâce, Hafif, (F)** (vr. 61a)

Zer be arab rûzi zer be arab rûzi/ Zer be arab residi men der hayli/ **Segâh,
Nakş, Semai, (F)** (vr. 107a)

Zülf-ü canan zir-i destarından oldu aşikâr/ Şam-ı bahtım gül yüzünden eyle
setr-i izar/ **Evc, İtrî, Darabeyn,** (vr. 119a)

Zülfüne dil vermeyen hâtır-ı perişan olmadı/ Payine yüz sürmeyen hâk ile
yekân olmadı/ **Isfahan, İtrî, Muhammes,** (vr. 17a)

Zülfün hevesi dillere bir derd-i ser oldu/ Sevda-yı muhabbet ne acep fitneger
oldu/ **Bayati, Hâfız, Sakil,** (vr. 33a)



II. BÖLÜM

MECMUA-İ GÜFTE'NİN METNİ

FİHRİST

Rast, rehâvi, pençgâh, nikriz, nişâbur, ısfahan, mâhur, neva, uşşak, bayati, nühüft, neva-sünbüle, nevruz, nevruz-acem, acem, acem-aşiran, nihavend, arazbar, baba-tahir, sabâ, çargâh, hüseyini, buselik, aşiran, kürdi, büzürk, zirgüle, hisar, hicaz, uzzal, şehnaz, gerdâniye, muhayyer(vr. Ib), muhayyer-buselik, zirefkent, muhayyer-sünbüle, ırak, muhallif-ırak, segâh, mâye, bestenigar, rahatülervah, eviç(vr. IIa).

RAST

Kâr-ı Nûr-i Hüdâ, Hafif, (F)

Ta dir dir dir dir dere dir la dir ney tene ney
Yel lel lene ta dir ney ta di ten dir ney yel lel li ney
Tene ni ta dir dir ta na dere tel lel lene ta dir ney
Ey nûr-i hüdâ der nazar ez rûy-i to mara canım hey hey
Bi güzar to der rûy-i to binem (terennüm kal-evvel)⁵⁵

Kâr, Gûlam Şadi, Usuleş Hafif, (F)

Ah tene dir teni ta na dir ten tene dir ten ta na dir
Ten ten ta na dir na tene dir ten ta na dir afet-i sad
Dud-u man ateş-i sad harmeni sade levh bin gûyed
Raht-ı can-ı meni (lâzime) ten ten ta na dir na tene
Dir ten tena dir ten ten nen ta na dir na tene dir ten
Ten nen na dir ten ter dilli ter dilli ter dilli dilli li
Dir ta na tene dir ten ten nen na dir ten sade
levh bonek gûyed rahat can-ı meni hey hey hey hey hey yar
Ahha hey hey rânâ-yı men dost dost dost hey yar hey
Hey ziba-yı men (bend-i sani) ter sem eyn ...?...ki dared
Ya ker-i man dest meni ta kıyamet ney ki nekidared

⁵⁵ Hâfiz Post (Doğrusöz), vr. 3b'de bestekâr Hâce Abdülkadir

Dekerim ra meni (lâzime hemçü evvel miyan hane)
Ya murad yar başed to da neder aşk lev (mükerrer)
Hûn dest meni dehed visaleş beli yâr-i men
Makbûl-i men ten ten ta na dir na (lâzime hemçü evvel ila ahır)⁵⁶ (vr. 1a)

Kâr, Hâce, Usuleş Düyek, (F)

Nümûne ist begûş-i sipihr halka-i hûr cânım
Zi tavrı halka begûşan kutbidin haydar cânım
(lâzime) ten na dir na a dir na ten na tene ni ta tel lel len miza-yı men
Ta dir tene ni tene ni tene dir tana dir dir ta na tene nen ta dir ney
Canım ta ne ni ta ne ni ta nen ni tene (mükerrer) tennen tenen ten tene ni
Teni tina zi tavr-ı halka-i begûşan kûtbu din haydar
Canım ey yâr dost ey hey vay e hey hey dost ahır
Ahır yarım ahha ahha mirim zi tavr (kal-evvel)
(bend-i sani) zer ah (rast) reside (nevai) kameri-ü aşk
Eger nedare-i şevk ender ermi ser (lâzime hemçü evvel)
(miyan-hane) (nim hisar) her ki nemed buş hazret an şod
Canım ta dere dilli dilli ten tene ni tene ni (mükerrer)
Ah tene nen tennen nen tene nen tennen nen tene ni teni
Tina benefsi hîş gaza kert ya ehemî beşer
Ey yar dost (kal-evvel hane-i ...?...)
Ta dere dilli ten tene ni tene ni ten (mükerrer) ah tene nen
Tenen ten tene nen tenen ten tene ni teni tina
Gesi der ab-ı çû bu nesiferv-i şod anki canım
Helil var şod der miyane-i azer mirim ey yar
Dost ey hey vay ey hey dost
Ahır ahır yarım ahır ahır canım helil var şod
Der miyane-i azer⁵⁷

Kâr-ı Müjde-i yâr, Hâce, Usuleş Sakil, (F)

Müjde-i yâr-i dilki baz an şema ra pervane em
Ger nigâh aşina yeş ez hired bigâne em (lâzime) (vr. 1b)

⁵⁶ Ethem Ruhi Üngör, *Türk Mûsikisi Güfteler Antoloji*, İstanbul 1981, C.II, s. 968'de rehavi makamında; TRT arşivi, nr. 87 Rehavi makamında

⁵⁷ Hasan Gülşeni (Erden), vr. IIb; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 910; TRT arşivi, nr. 8357, Nermin Ünsal, *Türk Musikisinde Kârlar ve Form Yapıları*, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1988, s. 107

Kâr-ı Kavî-i muhteşem, Hâce, Devrîrevân, (F)

Ey da dost dost tene nen na dir na dir dere lelli dir na dere lelli
Dir dir ten nen na dim dim yele lele lele lele yel lel lel la
Kavî-i muhteşem ki küned kavmi biyakın ahha ahha hey dost
Ahha ahha hey detdere dir ten tena dille dir ten tena ter dilli na vay
tir dilli na (mükerrer)⁵⁸

Kâr-ı Mihribanî, Hâce, Usuleş Muhammes, (F)

Meşo ba mihribani hem nefis ey sim ten ba kes
Gülîstan-ı hıya ra şu beküşa dehen ba kes (lâzime)⁵⁹

Nakş, Koca Osman, Hafif, (F)

İm şeb ki ruhaş çerâğ-ı bezm-i men bûd aha yâr-i men
Çeşmem zi behâr-ı ârîzeş rûşen bûd aha yâr-i men
Ta dir ten tel lel len dere dilli ten dere dilli ten na ahha yâr-i men
Dir dir ten tel lel len dere dilli ten dere dilli ten na ahha yâr-i men
Çeşmem zi behâr (hane-i sani)
Kaşane-i menbeski ez vû ruşen bûd ahha yâr-i men
Tarkî-yi hane çeşm ez ruzen bûd ahha yâr-i men
...?... (hemçü evvel)⁶⁰ (vr. 2a)

İtrî, Semai

Etmezem ikrar-ı aşkı saklarım cânım gibi
Çak ederse sînemi a'dâ giribânım gibi
Hâne-i aşkın derûn-ı dilde âbâd olmada
Ben harâb olmaktayım bu kalb-i virânım gibi
Yel le la yel le la yel le la tir ye le le le lel le li vay bu kalb-i virânım gibi⁶¹

Nakş, Hâce, Semai, (F)

Ez kerdeş çerh var ku nemi kerim
Yele yevel lel mirim yel la la la la rânâ-yı men
Ve ez dest-i zebane bin ki çu nemi kerim
Yele yevel lel mirim yel la la la la rânâ-yı men
Şam-ı gam resid vay ber dilim

⁵⁸ Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 910 usul Devrihindi, TRT arşivi nr. 208, Ünsal, s. 97

⁵⁹ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 3b

⁶⁰ Hasan Gülşeni (Erden), vr. IIIa'da bestekâr Hâce; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 910'da form kâr, bestekâr Abdülkadir

⁶¹ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 5b; TRT arşivi nr. 3956

Günc-i bi kesi canım geşte menzilim canım
Yele la rânâ-yı men mirim yele la zebay-ı men
Canım yele lel le lel le li terelel le lel le li
Geşte menzilim (hane-i sani)
Ser kerde fervam çû sarahi şeb ruz
Der kahkaha em lik hûnmeskerim
Yele yele la la mirim yel lel la la la rânâ-yı men
Şam-i gam (kal evvel ila ahır)⁶²

Nakş, Murat Ağa, Semai, (F)

Mah-ı men der mekteb-i men der serrah-ı muntazır
Yâ muğallim yek zeman an serv ra azad kün
Tir la tir la yele lel lel tir la la yele le le le
Tir la tir la tir yele lel lele le le lel le vay
(hane-i sani) Yâ muğallim yek zeman an serv ra azad kün
Sevdiğim mektedir ben yollar üzre muntazır
Ya muğallim bir zaman ol serv azad eyle gel
(terennüma kal-evvel ila ahır)⁶³ (vr. 3b)

PENÇGÂH

Kâr-ı Sabâ nesim, Hâce, Usuleş Türkidarb, (F)

Saba nesim gül bûy-i yasemin dared yâr-i men hey hey ahha mir-i men
(lâzime)⁶⁴

Kâr -ı Murassa, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Hey Hey ahesim mest ta ha na dir na ta ha tene nen nen nedir
Ta ha tene nen nen nedir ta dere tel lel lene na dir na
Nem-i tüvân bi-cefâ kat'ı dost dari ma ki ez cefâ bi tû
piş est dost dari bi ma (lâzime)⁶⁵ (vr. 7a)

Kâr-ı Münecim, Tasnifi Gulam Şadi, Usuleş Semai, (F)

Ey te te ten tene nen nen nen dir la la (mükerrer)
Tene dir tene tene dir bitû hecv la to giy ki hemneşinet havanend

⁶² Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 7b

⁶³ Hasan Gülşeni (Erden), vr.5a'da bestekâr acemler; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 914'de bestekâr Abdülkadir; TRT arşivi nr. 4174

⁶⁴ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 8b

⁶⁵ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 9b, Ünsal, s. 90

Ve zehil monecciman karinet havanend ta anki nebaşed zegumet habi mi
habi mi habi⁶⁶ (vr. 8b)

NIKRIZ

Kâr-ı Nâke, Hâce, Usuleş Türkidarb, (F)

Eger zeguy-i tû buy-i bebustan ayed
Zehar gül ki be buyend bûy-i can ayed (lâzime)

Kâr-ı Murassa, Hâce, Evfer, (F)

Hey tir ki ez şest cefa mi ayed
Ta na dir dir teni ta na dir dir tenen ta na dir dir ten ta na dir dir ten
Ta na teni ten ta na teni ten ah tana tene nen her tir ki
Ez şest cefa mi ayed ahha hey yâr-i men ahha hey serv-i naz
Ahha hey mest-i naz ahha hey yârim vay (hane-i sani) sûy-ı hedef
Sine-i ma mi ayed (vr. 10a)

Itrî, Çenber,

Melûl olmak neden ey dil şarab-ı erguvân yok mu
Seni yoksa safâya sevkeder bir mihribân yok mu
Helâk etti seni tut dâmenin inkârına bakma
Pençe-i nigar eder şemşîr-i bir anında kan yok mu⁶⁷

Itrî, Muhammes,

Cân-ı kullâb ser-i zülfün çeker senden yana
Kûşe-i çeşmin n'ola olsa şeha bendan yana
Gonca rûyun gül rûyun görenler neylesin
Ey boyu servim varıp bir dahi gülşenden yana
Canım canım yel lel lel le lel lel le lel lel le
Ey yârim yâr n'ola senden yana vay⁶⁸ (vr. 11a)

Kadri, Semai,

Nûş eylediğim aşkla hun olsun
Biçâre gönül derdile dahi beter olsun
Siz de buna şâhid olun ey akl u dil-i can
Her cayi güzel sevmeyeyim tevbeler olsun⁶⁹ (vr. 12a)

⁶⁶ Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 873, Bu eserin güftesi günümüzde değiştirilmiş şekliyle okunmaktadır; TRT arşivi nr. 3994, Ünsal, s.150

⁶⁷ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 9b' aynı makamda bestekâr Serhanendegân, vr. 86b Irak; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 852'de aynı makamda bestekâr, Hasan Efendizâde

⁶⁸ Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 852; TRT arşivi nr. 2755

⁶⁹ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 13a'da aynı makamda 2. mısra farklı, vr. 86b'de irak makamı

NİŞÂBUR

Kâr-ı Şeker-riz, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Dir dir ten ta tel lelli lene dir tene ne na dir dir ta na tir dillel na
Dir dir tan na di na tene tene tenedir ten nen ta tir dilli le dir ten nen
Na dere dilli dim dim ta na dir na şeker tora şod egerçi siyeh mur mürettip
Meksi niz ne hava hem ki keşid saye berân leb ahha ahha yârim
Ahha ahha canım ahha hey ya muradımen ahha ahha yârim ahha ahha canım
Ahha hey yâr makbûl-i men (bendi sani) (vr. 13a)

ISFAHAN

Itrî, Muhammes,

Zülfüne dil vermeyen hâtır-ı perişan olmadı
Payine yüz sürmeyen hâk ile yeksân olmadı
Doğmadı hurşid-i âlem-tâb-ı devlet âşık
Dilrübâ kim âlem-i vuslatta üryân olmadı⁷⁰

Itrî, Hafif,

Ben âşık-ı mahzûn perîşânı unutma
Ben hasta-i mihnetkeş-i hicrânı unutma
Her dem der idin ben seninim gayre ne minnet
Ol demleri yâd eyle o peymânı unutma
Tere lel lel le lel tere lel lel le ten tere lel lel le⁷¹ (vr.17a)

MÂHUR

Hafif,

Bezm-i çemende şiveler ile yürürmüsün
Cânâ cemalin edeni de hiç görürmüsün
Uşşak zâre bu şeh-i vaslın deriğ edip
Her bî mezaka o la'l-i lebin emdirirmisin
Yâr yâr yâr ye le lel lel li şiveler ile yürürmüsün

(Başlıksız)

Oldu eşkim gülşen-i arâ-yı heves cular gibi
Aktı gönlüm bir nihan-ı tazeye sular gibi
Turfe mecnunum ki pey der pey hayal-i çeşm-i yâr

⁷⁰ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 19a'da aynı makamda bestekâr Hâfız

⁷¹ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 19a'da aynı makamda bestekâr Hâfız; Mustafa Ağa (Uslu), vr. 13b, 86b'de ırak makamı

Dolanır etrafımı sergeşte ahular gibi⁷²

Nakş, Naati Damadi, Çenber,

Bir safâ kesb eyle kim peymâneler reşk eylesin

Neşve-i serşârına meyhâneler reşk eylesin

Mahrem ol bir bezm-i hâs-ül hassa kim bî-ihitiyâr

Âşinâlar dağ olup bigâneler reşk eylesin⁷³ (vr. 19a)

Kâr-ı Gül bi-ruh-yâr, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Ta dir ten ten tene na tene na dir na dilli ta ten na dere dilli ten

Dille dille dille dir dir ta na tene nen tene ta dere dilli ten hay

Gül biruhyâr hoş nebaşed bi bade bahar hoş nebaşed

Yârim canım (lâzime) ten dir na dilli ta ten na ta na dir na tene ta dir ney

Detdere dilli li dir ten nen na dere dilli li dir ta na dere tel lel lene ni

Ta dir ney dere dir dir dir dir tana dir dir tana tene nen ta dir ney

Canım dost mirim ahha yarım murad-ı men bi bade bahar

Hoş nebaşed yâr-i men (Hane-i Sani) reksiden serv-i halet gül

Bi savt hezar hoşnebaşed (lâzime hemçü-evvel miyan hane)

Tarfı çemen heva-yı bostan yar yar bi lale-i zar hoş nebaşed

Yâr-i men canım dilli ta dilli ta dilli ta ten na ta na dir na tene ta dir ney

Cân nekd mohekker est hâfız vaz beheşşar hoş nebaşid yâr-i men

(lâzime) ten dir na dilli ta ten na ta na dir ta tene ta dir ney detdere

Dilli li dir ten nen na dere dilli li dir ta na dere tel lel lene ni ta dir ney

Dere dir dir dir dir dir ta na dir dir tene nen

Ta dir ney canım dost

Ahha yarım murad-ı men vaz beheşşar hoş nebaşed yâr-i men⁷⁴

Kâr-ı Vasiyet nâme, Usuleş Türki Darp, (F)

Ez ömrü cûz ez in yekdu nefis piş nedarem

Nebeşten nefsi ta nefis ba to berarem (lâzime)

Nakş, Hâce, Muhammes, (F)

Sünbül-i Sünbül-i siyeh beli beli (mükerrer)

Hey hey hey hey ahha ahha yârim hey hey hey hey ahha ahha mirim

Hey hey hey beli beli dost bersemen mezen ömrüm hay hay hay

⁷² Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 20b'de aynı makamda bestekâr İmam, Düyek

⁷³ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 19a; Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 643; TRT arşivi, nr. 2237

⁷⁴ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 18b; Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 642; TRT arşivi, nr. 5590, Ünsal, s. 43

Leşkeri ahha ahha yârim hey hey hey vay bersemen mezen
(Bendi Sani) habeş beli beli (hemçü-evvel)
Ta vay dil şey beli beli (mükerrer) tere neşkûni zülfü şeken
bersemen mezen (kal-evvel ila ahır)⁷⁵ (vr. 19b)

Hâfız, Semai,

Uşşâk senin hüsnüne kurban olsun
Baktıkça sana dîdeleri kan olsun
Âyinede timsaline bir kez nazar eyle
Sen aksine aksin sana hayrân olsun⁷⁶

Itrî, Semai,

Gül derim gülmez misin/ Sevdığım bilmez misin
Yana yana gül oldum/ Dahi inanmaz mısın (vr. 20a)

Semai,

Göz gördü gönül sevdi seni ey yüzü mâhım
Kurbânın olam var mı benim bunda günâhım
Şâyan-ı kerem bir kulunum eyle mürüvvet
Sultân-ı kerem-kârım efendim dil-i şâhım
Serv-i nâzım işve-bâzım dil-nüvâzım
Gel efendim ah yüzü mâhım cânım⁷⁷

NEVA

Kâr-ı Tuhfe, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Ah dere dim dim dim dir lelel dir na dere dillel dir dir ten nen
Na dere dilli na hey vay dillere dillere dillere dillere dillere dir dir ten nen
Na dere dilli na tuhfe-i mirim negired hatrı efkâr ma şaye-i gül
Ber neta ber kûşe-i destar ma (lâzime)

Kâr-ı Gülbün-i iyş, Itrî, Usuleş Nimsakîl, (F)

Gülbün-i iyş mîdemed sâki-i gül'izârı ko (mükerrer)
Bâd-ı bahâr-ı mîvezed bâde-i hoşgüvârı ko canım (lâzime)
Tene nen ni tene nen ni tene nen nen nen ni ye le le le li
Tere le le le ye le le le li tere le le li tere le le le le li
Ye le le le li tere le le le le le bade-i hoşgüvar ko (hane-i Sani)

⁷⁵ Aynı güfte bu mecmuada vr.62a'da hüseyini, vr. 69a'da buselik, vr. 91b'de muhayyer makamında bestelenmiştir.

⁷⁶ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 37a

⁷⁷ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 37a'da aynı makamda bestekâr Molla

Her gül nevz-i gül ruhi yad hemid hedveli gûş-i sehen şinev kûca
Dide-i itibar ko (lâzime kal-evvel miyan hane)
Meclisi bezm-i iyş ra galiye-i murad nist (**sakil**)
Ten tene nene nene nene ni ten tene tenene tene tene ten tene nene nen ni
Tere lel lel lel li ye lele lel li tere lel li (mükerrer nim sakil)
Ey demi subh-u hoş nefes nafe-i zülfi yar ko
(hane-i ..?.. **devrirevan**) dere dilladid dere dilla dere
Tel lel len tina dere dilla diddere dilla tene ta dir ney
(**remel**) Ey şahid-i kudsi ki keşed bend-i nikabet
Vey mur-ı behişt ki dehed dane vû abet
(**semai**) Tene ni tene ni ten teni ten ta dir ney (**devrikebir**)
Yentir na ye lele le li mirim ye lele lele li tere lel li ye lele lele bel
yâr-i men

(**berefşan**) tenedir tenedir ta na dir nay tenedir tenedir
Ta na dir dir ten (**muhammes**) ye lele lele li tere le le li ye lele lele
Lel li bel yâr-i men (**Fer**) yel lel li tere lel li yel lel bel yâr-i men
(**nim sakil**) Tere lele lel le li ye lele lele li ah tere
Lel lel lel lel nâfe-i zülfi yar ko (ahır)⁷⁸ (**vr. 22a**)

Kâr-ı Kavl-i uşşak, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Dere dillel dir dir tenedir tene na ten dir dir
Tene ni ten dir dir tene ten dir tene dir ten dere
Didi didi dere didere dir ten tene na ten nen tene na
Ten nen tene na ten nen tene ten te ta dir dir ten canım
Şenide-i ki çe migoft ahha ahha yârim ahha ahha canım
Ahha ahha yârim ahha ahha canım bûlbûlan çemen (lâzime)⁷⁹

Kâr-ı Yahşirune, Hâce, Usuleş Hafif, (A)

Ten nen nen nen nen dere dilla dir na
Detdere tel lel lene ta dir na tel lel li ni tel lel li ni
Dere dillel dir na ye le la ye le la ye le li şamen hey hey hey hey
Ma fil hevake yahşirune ahha ahha yârim beder'el miz (mükerrer) (**vr. 22b**)

Kâr-ı Safa fi, Hâce, Usuleş Sakil, (A)

Mahbub-u safa fi veche canım ahha hey hey bel yâr-i men

⁷⁸ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 38a; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 746; TRT arşivi, nr. 5596, Ünsal, s. 204

⁷⁹ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 61b

Mahbub-u yâr yâr el-cemal (lâzime)⁸⁰ (vr. 23a)

Nakş, Hâce, Hafif, (F)

Mukayyedan nevaz-ı yâr-ı gâr hamuşend

Behatrîki to bi digeran fera hamuşend

Ten ten dir dir tene ni tana dir dir tana dere lel lel lene

Ta dir ney det dere dilli li dir nen nen ni ta na dir ney

Dillere dir dir ten nen ta dere dilli ney hey hey ahha hey

Rânâ-yı men hey hey ahha hey rânâ-yı men ahha ahha ahha hey

Ahha ahha ahha hey a bül bül hoş necivan diger necivan

Behatrîki to bi digeran fera hamuşend

Nakş, Koca Osman, Hafif, (F)

Dil basat der mi reved amma murad-ı dil yekist

Rah-ı eger bisyâr başed baz gû menzil yekist

Detdere dilli li dir ten nen ni tana dir ney dillere

Dir dir ten nen ta dere dilli ney ta na dir ney beli yâr-i men vay

Ta ne ta ney ta yevel la beli yâr-i men dem derella dir ney

Ta na dir ney baz gû menzil yekist hey ahha hey

Hey canım beli yâr-i men vay zalim yar

Yar yar ey beli yâr-i men baz gû⁸¹ (vr. 23b)

Hâfız İmamzâde, Semai,

Nedir bu handelerle bu işveler bu nâz ü istiğna

Nedir bu işvelerle cilveler bu kâmet-i bâlâ

Nedir bu piç-i piç ü çin-i çin ü ham be-ham kakül

Nedir bu turrallar bu halka halka müşk-ü asa

Ten na ten na ten na tene dir na ter dilli ten na⁸²

Şeştarî, Semai, (F)

Yele yela rânâ-yı men yele yela canım canım mezayımen

Yele yela la la işve bazmen ey meh-i türkân heme

Hinduy-i to devr-i meya haşım fe ez rûy-i to

Yele yela rânâ-yı men yele yela canım canım zibamen

Yele yela la la servi nazmen yinterre la tir yele le lel le vay

⁸⁰ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 61b

⁸¹ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 62b

⁸² Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 411'de hüseyini makamı, bestekâr A. Sami Toker, C. II, s. 869 rahatfeza makamı, bestekâr İsmet Ağa

(hane-i Sani) yintere yele le lel le dost (vr. 25b)

UŞŞAK

Kâr-ı Uşşak name, Koca Osman, Usuleş Hafif, (F)

Ten nen dir dir ten diddere lela dir dir ten tene nen nen

Na dir ten dir na ten Sahn-ı bostan zevk bahs sohbet-i yârân hoşest

Vakt-i gül hoşbaz kezuy-i vakt-i meyhoran hoşest (lâzime)⁸³ (vr. 27a)

Receb Ağa, Remel,

Her kâküle sadpare gönül şânelik eyler

Her silsile turre ki divanelik eyler

Dil kûşe-i çeşminde kara edeli yârin

Mahmur da olsa yine mestanelik eyler

Yalel lel lel li ah yele le lel yalel lel dost beli yâr-i men (vr. 28a)

Kadri, Semai,

Nice doyunca görsem sen gel nâzik bedeni

Kendi kirpiğim olupdur bana gözüüm diken

Çıkmasın âhım odu ağzımı açtırma benim

Yakmasın sûz-i derûnum seni söyletme beni⁸⁴

Bekir Ağa, Semai,

Âteş-i aşkınla cânâ dil kebâb olmaktadır

Hun-u eşkim dest-i sâkîde şerâb olmaktadır

Âkıbet yaktı beni pervâne-veş ruhsârına

Gün ve gün ol mehcebinem afitab olmaktadır

Cânım yel le lel lel le li afitab olmaktadır⁸⁵ (vr. 31a)

BAYATÎ

Kâr-ı İn kabl, Hâce Abdülali, Usuleş Sakil, (A)

În kabl kıble men fi aşk'ül uşşak cânım

Küllehimva ta na dir ten nen ta tene ta ta dir ney canım dere

Dim dita dim tene ta dir ney hâcem dilli dir tenene ta dir

Tene ta dir ney mirim ta na dir ten tene tenedir ten tene

Nen dir ta na dir ney tene ta dir ney canım yel lel li

Yel lel li dir ta ney yeledi dir ta ney yeledi tene ta dir ney canım

⁸³ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 68b

⁸⁴ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 61a'da aynı makamda bestekâr Na'î

⁸⁵ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 87b'de bayati makamı

Ve min kâllehimva hazan likaltu ene canım (mükerrer) (vr. 32a)

Hâfız, Sakil,

Zülfün hevesi dillere bir derd-i ser oldu
Sevdâ-yı muhabbet ne acep fitneger oldu
Cemden haber-i gamzen alınmak nice mümkün
Ol kendûyi evvel pişirip bî-haber oldu⁸⁶

Aheni, Devrrevân,

Karar etmez idi bir dem bu cism-i nâ-tuvan sensiz
Neler eyler bana görsen bu çerh-i bî-aman sensiz
Beni تنها koyup gittin bela gencinden anmazsın
Ne dirlik bağ-ı âlemde gel ey rûh-ı revân sensiz⁸⁷

Nazîm, Çenber,

Hâkipây-i dilber ya kim tûtîyâ-yı dîdedir
Tûtîyâ-yı pûr mahz eyler cilâ-yı dîdedir
Yâr gördükte n'ola çeşmimden aksa çeşmeler
Dahi çok su götürür bu macera-yı dîdeler⁸⁸ (vr. 33a)

NEVA-SÜNBÜLE

Hasan Ağa, Hafif,

Benden o şuha arzı hulûs et cihan cihan
Çekdiklerimi söyle sabâ heb yegân yegân
Andırır rûy bana bîm sırat kıyâmeti
Ol mûmiyân vav kâmet-i balâ aman aman
Did dere dil li did dere dil li di dere dilli
Dir dir ten na tene ney ta dir ney makbûl-i men⁸⁹

Bekir Ağa, Zincir,

O şuh olursa bana mihriban muradımca
Müsaid olmuş olurdu zaman muradınca
O tarzı tavrı tabiatca şive gönlümce
Hıram-ı cilve acayip miyan muradımca⁹⁰

⁸⁶ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 75b; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 63a

⁸⁷ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 72a

⁸⁸ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 34a

⁸⁹ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 91ab'de nühüft makamı

⁹⁰ Üngör, *Antoloji*, s. 868'de Nühüft makamı

Esad Efendimiz, Fer,

Tercüman oldu nigah-ı leb dîlcûsundan
Aldım ağız haberin çeşm-i suhen gûsundan
Esir-i na'lî değil rehğûzarında neyli
Çak olur hak zehi lezzet pabusundan

(Başlıksız)

Mevsim gül fasl-ı nev bahar eyyâmıdır
Devr-i sağır nuş mu seyr-i kenarı eyyâmıdır
Cûyla oldu revan mesd-i nesimi subhdem
Dursun emel-i hevan ve güzâr eyyâmıdır⁹¹ (vr. 39a)

Nakş, Esad Molla, Semai,

Yetmezmi temaşa-i cemâl elde sunarsın
Ey âşık-ı mihnedzede buldukça bunarsın
Öpdürmeye vâ'detmişdi saki ayağın
Peymane gibi ahdine devrimizde dönersin
Canım yele le le le le le le le le le le li
Ömrüm tere le le le le le le le le le le li
Canım yele le li ömrüm tere le li mihrim yele
Yelee le li tere le le yelee le le
Tere le le hayranın olam gel a canım
Kurbanın olam gel gel gel gel gel gel
Peymane gibi ahdine devrimizde dönersin

Bekir Ağa, Semai,

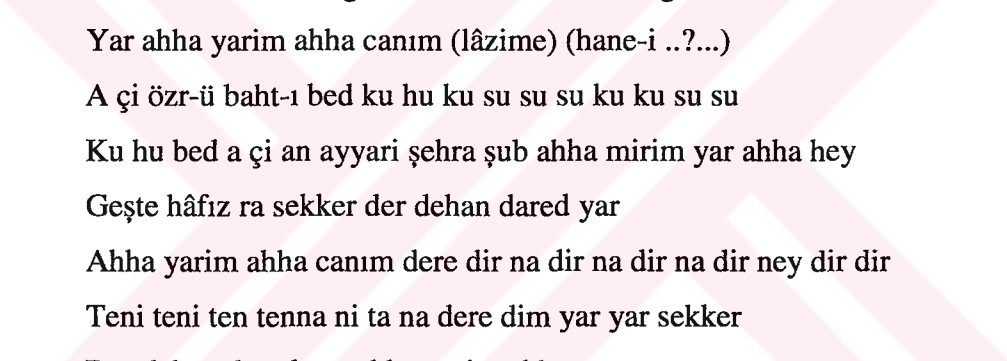
Sad devletle niyyet-i teşrif-i o dem ettin
Ben rûze kişi hicrini bî hun-ı gam ettin
Pâyine edersen yeridir varımı endâht
Ey pâdişeh-i mülk-i melâhat kerem ettin
Cânım yele le le le le li ömrüm tere le le le le li
Mirim yele le le le le li cânım yele le le le le li
Sad devletle niyyet-i teşrifi o dem ettin⁹² (vr. 39b)

⁹¹ Üngör, *Antoloji*, s. 868'de Nühüft makamı, bestekâr Nizâmî Yusuf Çelebi; TRT arşivi nr. 7671'de Nühüft makamı, bestekâr Ahenî Çelebi, Usul Devrikebîr

⁹² Hasan Gülşeni (Erden), vr. 96b'de Nühüft makamı; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 869'da Nühüft makamı; TRT arşivi, nr. 9043'de Nühüft makamı

ACEM

Kâr-ı Bitûdar, Hâce, Usuleş Muhammes, (F)

Hey bitü daremki kerd yâr yâr hey hey hey yâr ah kerdî
Gül sünbül saye ba han dared ahha yârim ahha canım
Dere dir na dir na dir na dir na dir tene tene ten nen ni tan ney ta na
Deredir yâr sünbül saye ba han dared yâr ahha yârim
Ahha canım (hane-i sani) bahar arizeş yar yar hey hey hey yar
Arizeş hatt-ı hûn erguvan dared yar yar ahha yarım
Ahha canım dere dir na (lâzime kal-evvel miyan hane)
Hüdara dad-ı men hey hey hey hey yar bustan vay dost
Ez vay şehane-i hey hey hey yar meclis yar vay
Ta na dir nay dir dir ta na dir nay ta dir ta na dir ney dir dir ta na
Dir ney dir dir teni teni ten nen ni ta ha ni ta na dere dim
Yel lel la ki mi badigeri hordest ba men ser geran dared
Yar ahha yarım ahha canım (lâzime) (hane-i ..?...) 
A çi özr-ü baht-ı bed ku hu ku su su su ku ku su su
Ku hu bed a çi an ayyari şehra şub ahha mirim yar ahha hey
Geşte hâfız ra sekker der dehan dared yar
Ahha yarım ahha canım dere dir na dir na dir na dir ney dir dir
Teni teni ten tenna ni ta na dere dim yar yar sekker
Der dehan dared yar ahha yarım ahha canım
Dere dir na dir na dir na dir ney (îla ahır) ⁹³

Kâr-ı Nade Ali, Hâce, Usuleş Hafif, (A)

Tel lel len dere dilla dir dir ta na dere tel lel lene ni ta dir ney
Detdere dilli li dir ten nen ta dere dilli li dir ta na tene nen ta dir sultanım
Nade Aliyen mazhar'ûl aca şâ haca'l acayib sultanım (lâzime) (vr. 42a)

Kâr, Antabi, Usuleş Sakil, (F)

Nazm be çeşm hod ahha ahha yârim ahha ahha canım
Ki cemâl to dide est eften bay-ı hod ahha ahha yârim
Ahha ahha canım ki bigûyet reside est (lâzime) ⁹⁴

⁹³ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 86b; Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 1; TRT arşivi nr. 2694; Ünsal, s. 115

⁹⁴ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 86b

Kâr-ı Murassa, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Ter dim dilli li dir ten ter dilla na dir dir ten ter ter dilla na
Dir dir ten nen dere dilli ten men be fîkr-i tû çi gûyem behayal-i digeran
Hem hayal-i o mera bih zi visal-i digeran (lâzime)

Nakş, Hâce, Türkidarb, (F)

Yele le li yel lel li hey canım vay ey yele le li
Yel lel le li hey mirim vay yâr yâr yâr yele la
Tir yevel li beli yâr-i men mirevern sebu perûşan yâr yâr yâr
Ser gûy-i mi firûşan beli yâr-i men
Ki cezab zindegâni yâr yâr yâr
Nebud meta' işan beli yâri men yele li yel lel le li (kal evvel)
Siyeh çeşm-i nazenim yar yar yar
(miyan hane) Gül beli yâr-i men geşide bade-i nâb
Yar yar yar geşade ned gül gül beli yâr-i men
Yele le li (hemçü evvel) (bendi sani) (vr. 42b)

Hâfız, Hafif,

Bir şuha aşıkam bana bin mekr-u âl eder
Bir serve mâilem ki gam-ı kasdi dal eder
Nûş-ı lebin diler gönül emmâ o sengdil
Vermez şifâ-yı sadr na mûmu ne bal eder
Yâr yâr yele lel lel lel li le le lel lel le li le le
Le li beli yârım acanım beli yâr-i men⁹⁵ (vr. 43a)

ACEM-AŞİRAN

Kâr-ı Murâd, Tasnifi Itrî, Usuleş Türkidarb, (F)

Cânâ ki tû ra goft ki terk mi kün beli beli beli
Beli a muradımen ber ahı ber dar leb ez sağır hûn dir dil mi kün
Beli beli beli beli a murad-ı men (lâzime) (vr. 47a)

A'mâ, Evsat,

Kimi mestane sihr-i yâr ile gülşende yatur
Kimi derd-i elemi hicriyle külhande yatur
Genc-i mihnette rakiba beni تنها sanma
Yâr eğer sende yatarsa elemi bende yatur⁹⁶ (vr. 48a)

⁹⁵ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 40a'da aynı makamda bestekâr Hâfız Üsküdarî

⁹⁶ Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 22'de acemkürdi makamı, bestekâr Dede Zekai

NİHAVEND

Kâr-ı Kavî-i uryân, Hâce, Usuleş Devrîrevan, (F)

Güzeşt-i arzu ez hod ahha ahha servinaz

Be pây-ı bûs-i to mara canım selâm-ı merdüm çeşmem hey hey hey hey hey

Hey hey hey mirim vay ki gûyed an kef yara canım (lâzime) tina dir tenedir

Ten nen dir tena dere dilli ney dillere diller ler dir ten nen ni tena ta ni

Ta ten nen ta dere dilli ta nen ten na dere dilli ney vay selam-ı

Merdüm çeşmim yar yar ki gûyed an kef yara canım hey yar hey hey can

Hey dost hey hey hey hey yar ki gûyed an kef yara (bend-i sani)

Felek miperdâ tiğ ahha ahha servinaz zehci mehi gariban canım

Eceb medaneki resaned behem dûyar cevare canım (lâzime hemçü evvel)

(miyan hane) berun hıram demi ta ber averend şehadet

Teni ta ten nen na dere dilli ta ten nen ta dere dilli ney vay

Çû negirend halayık hey hey hey hey hey hey hey yar yar kemal

son hüda ra canım hey yar hey hey yar canım hey dost hey hey hey hey

yar yar kemal son hüda ra canım (hane-i ...?...) karar ve sabrez hafız

Yar teme medar to ey dil (lâzime) ten ne nen tene ne nen ten ne ten

Tene ne nen tene ni teni tina tene ni teni tina ah karar çist

Saburi hey hey hey heymirim vay gûdam habkücara canım

Ta nen ta ten nen ta dere dilli ta ten nen ta dere dilli ney vay

Karar çist saburi hey hey hey hey hey hey hey yar yar çû gûdan hab

kücara

Canım hey yar hey hey canım hey hey dost çû gûdan hab kücara canım

Hey hey hey hey yar yar⁹⁷ (vr. 50a)

ARAZBAR

Kâr-ı Kavî-i arazbar, Tasnif-i İtrî, Muhammes, (F)

În çi çeşmest in çi ebrû in çi zülfeş inçi hâl

Der makam-ı hunest her yek dilber sahibi kemal (lâzime) (vr. 51a)

Ali Rıza, Semai,

Ser tâbe kadem işve olan yârımı görsem

Arz etmek için halimi çaba görsem

Sorsam yoktur renciçe bâis nedir âya

⁹⁷ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 83b; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 850'de Nihavendi-kebir makamında; TRT arşivi nr. 5895; Ünsal, s. 136

Her derde deva sazımı sultanımı görsem

Hey yâr ah sultanımı görsem (vr. 53b)

BABATÂHİR

Diyârbekrî, Çenber,

Nesim-i buy elheves gesûyi cânânımdan el çeksin

Çeker bir gün nedâmet âh ü efgânımdan el çeksin

İştittim der imiş bâd-ı sabâya söyle vâliye

Perîşân eylerim zülf-i perîşânımdan el çeksin⁹⁸

Müezzin Çelebi, Muhammes,

Bağ-ı ban sümbül okur biz dahi kiysû diyelim

Nâfe âhûya gerekse bize de bû diyelim

Çünkü hercayilik etti bize mehrular

Geliniz biz de vefasızlara yahu diyelim⁹⁹ (vr. 55a)

SABÂ

Kâr-ı Suret-i çin, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Dere dillim dir tenen dir la dir ni tene dir ney

Dir ten ta dir ney dir ten na dir dir ten nen ni ta na dir dir

Ta na ten nen neni ta dir ney ta dir ney ger suret-i çin nû ba rûh-i hubî

To bedavist dit dere dilli ney anca heme ger suret-i inca

heme muanbest canım (lâzime)¹⁰⁰

Kâr-ı Murassa, Hâce, Hafif, (F)

Detdere dilli li dir ten nen na dere dilli li die tan na

Ta dir ney ta yel lel li hey dost ta nen ni ta nen ni ta ni ten na

Detdere dilla dim dim dere dilli ney ten dir dir ta na dir ney

Ta na dir ney dir teni teni mekeş be-bâzım ey mîr ey mîr

Afitâb-ı de şân cânım be digeri menşin ey yâr

Ber ateşim menşan cânım ber (lâzime)¹⁰¹ (vr. 57a)

Kâr-ı Girye, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Teni ten dir dir ten detdere dilli li dir ten detdere

Dilli li dir ten nen na dere dilli ten girye ber coşane mi şevim

⁹⁸ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 125b

⁹⁹ Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 1177'de tahir makamı, bestekâr Küçük Müezzin, usul hafif; TRT arşivi nr. 954'de tahir makamı, usul hafif

¹⁰⁰ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 30b

¹⁰¹ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 30b

Dil divane ra ta konem arayış ez behem sanem pinhane ra (lâzime)

Kâr-ı Kavl-i Hüsn, Hâce, Nim Sakil, (A)

Nuş-u lebi der der resid makbûl-i men

Hoş berdar-ı hüsn hamd ü hüdâvend-i canım ez heme aşk elhüs (lâzime)¹⁰²

(vr. 57b)

Memiş Ağa, Darbeyn,

Lutf-u felekte ellere ab-ı şarap eder

Dil teşne-i muhabbete bahr-i mey serâb eder

Vecd-i tahammül ile siphirin cefasına

Bir gün olur ki eylediğinden hicab eder

Ya le lel lel li ah tere lel lel lel le lel lel le li

Eylediğinden hicab eder

Nakş, Hâce, Hafif, (F)

Nâke-i leyl-i nedâred ser beher har avered

Sarban ez türbet-i mecnun meger har avered (lâzime)

Ten dir na detdere dilli ten ta na ta na dir dir ten nen ta

Dere leli ten detdere dilli li dir ten ne ta dere dilli ten

Sarban ez türbet-i mecnun meger har avered

Hey canım to şah-ı men ahır ahır ...?... ziban-ı men

Sazban ez (hemçü evvel)¹⁰³

Nakş, Şeştârî, Türkidarb, (F)

Asba darem hey darem hey hey hey beli yârim vay

Ahha ahha ah peyam ko gûş kûn beli yâr-i men (lâzime)

Ta nen ni dir dir tenen tenen na dir ta na dir ten nen ta dere

Tel lel la na dir ney ya lel li yele lel la hey beli yâr-i men ya lel li

Yel lel la hey a murad-ı men vay ahha ahha ah peyam ko gûş kûn

Beli yâr-i men ahha hey ahha ahha hey taze ..?... ahha yârim

Ahha canım hey meh cibân hey hey ahha hey hey bel-i yâr-i men

Dost dost ahha hey hey bel-i yâr-i men vay ahha ahha

Ah peyam ko gûş kûn beli yâr-i men

Nakş, Koca Osman, Fer, (F)

Dil şişe-u çeşman-ı tû her kuşe berendeş

¹⁰² Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 975

¹⁰³ Üngör, *Antoloji*, C.II, s.976; TRT arşivi nr. 7852'de bestekâr Abdülali Efendi

Yeşel le leş la yeş leş la le li canım
Meşend meba daki meşuñ şikennedeş
Yeşel le leş la yeş leş la le li mirim
Yentere yeş li leş leş la ari gonca naz yeşel le leş la
Yeş leş leş le li canım yentere leş li yeş leş la yentere leş yeş leş la yeş¹⁰⁴

(vr. 58a)

Nakş, Abdulali, Fahte, (A)

Lemma rehalû bakiyet kelmehbus a dir na yeş lal la la
Yeş la hey yâr makbûl-i men ve elzemma ala elcedid kelba kuvvet
A dir ta yeş leş leş la la la yeş la hey yâr makbûl-i men canım (lâzime)¹⁰⁵

Nakş, Baba Nevaî, Muhammes, (F)

Hey hey bi niyaz a mihnet-i hicran nasib-i men mekûn
Canım yar yar hey hey yâr belî yâr-i men mirim yar yar hey hey yar
Belî mah-ı men hey hey naz-ı perver do salim men kûca hicran kûca
Canım yar yar hey hey yar belî yâr-i men mirim yar yar hey hey yar
Belî yâr-i men detdere dilli li dir ten nen ni te dir ney
Dillere dilli li dir ten nen ni ta na dir ney dir ney
Dir ney a benim canım yar yar
Naz-ı perver do salim men kûca hicran kûca canım
Yar yar hey yar (hemçü evvel)¹⁰⁶

Nakş, Semai, (A)

Hûb-ı kad hacir hûb-ı kad hacir
Ve aynın nazar ve kad zeher ketma fi mai¹⁰⁷ (vr. 58b)

Semai,

Perişan zülfünü gördüm esir-i mübtela oldum
Kaza ile didem bir pürcefaya aşına oldum
O yârin kıymeti sim ü zer ile olmuş ey aşık
Anın ben müşterisiyim bu zar ile bay oldum
Mirim hey canım yeş leş le li vay/ Bu zar ile bay oldum (vr. 59a)

Kâr-ı Kûme namı diğer çar zeban, Hâce Abdülkadir, Usuleş Semai, (F)

Kûme me kunet hur-u pak tene ni ta na dir dir ten

¹⁰⁴ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 31b

¹⁰⁵ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 31b

¹⁰⁶ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 31b

¹⁰⁷ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 36a, Hasan Gülşeni (Erden), vr. 141a'da aynı makamda bestekâr İtrî

Yâ marufet-i fazl ki tene ni tana dir dir ten yâr hançere-i sinem¹⁰⁸ (vr. 59b)

DÜĞÂH¹⁰⁹

Beste-i Bekir Ağa, Sakil,

Sinemde taze şerhaların rışk-i bağ olur
Ol lalezar hasrete her daim چراغ olur
Gel gül ki ta visalinle kamyap olayım
Ey mesub sevilmediğine yefağ olur (vr. 60a)

Esad Efendimiz, Hafif,

Nigaha hayralanur çeşm-i afitab sana
Meger ki saye-i zülfün ola nikap sana
Seriş ki dide-i hasretle suzeş aşkım
Verir nedenli füzun olsa âbu tâb sana

Esad Efendi

Sayd eder bin dilber muy ile zülf-ü siyehin
Düşürür bin dil-i ber dame şikenci külehin
Sad hased deme ki çeşmime kim mahremidir
Kasr-ı didem de hayalin gibi bir padişehin¹¹⁰

Çenber,

İzarın gül gül olmuş buseden dil dağ-ı dağındır
Hased ol bağ-ı ban aşka kim gülçin-i bağındır
Numayan olmadıkça subh-u vuslat sönmesin yansın
Fıtil-i dağ-ı firkat sinede ey dil چراغındır¹¹¹

Esad Efendi, Semai,

Bend oldum o zülfü anberine
Dil verdim gaddarına birine
Dil su gibi akdı bağ-ı hüsnü
Nahl geline sanuberine
Ta dir teni ten na tene dir na tene dir ney
Detdere lelli dir na tene dir na tene dir ney
Mükerrer canım ye le le le le le le le li ömrüm
Tere le le le le le le le le li kurbanın olam

¹⁰⁸ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 35b

¹⁰⁹ Bu makamın başlığı fihristte yer almamaktadır.

¹¹⁰ Üngör, *Antoloji*, C.I, s.121; TRT arşivi nr. 9245

¹¹¹ Üngör, *Antoloji*, C.I, s.120; TRT arşivi nr. 6787'de bestekâr Şeyhülislam Esad Efendi

Yâr yâr yel lele li hayranın

Olam dost dost yeli lele li

Dil su gibi akdî bağ-ı hüsnü/ Nahl geline sanev birine (vr. 60b)

ÇARGÂH

Kâr-ı Murassa, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Dir dir ten tel lel len detdere dilli li dir ten

Detdere dilli li dir ten nen na dere dilli ten dost

Ten ten ten ten nen na dere dilli ten zahm-ı ten uşşak

Ahha ahha yârim ne ez hançer-i nazest beli yârim çendini

Dehen ez beher duaha yı nevbazest beli yâr-i men¹¹²

Kâr-ı Aşk amede, Baba Nevaî, Türkidarb, (F)

Ah aşk amede dil zi dest-i ya burd (lâzime)

Yele le li yel lel le li yahha la ya la yele le lel li ten ten nen nen tene ne ni

Ta ne ne ni ta dir ten tel lel leni yele le lel li ah aşk amede dil

Ahha yarim ahha canım şah-ı men hey hey hey hey hey hey hey hey hey
yâr-i men

(hane-i sani) ayed bîr zi akl-ı mosebbela burd (lâzime)¹¹³ (vr. 61a)

Kâr-ı Salavatname, Düyek, Hâce, (F)

Ten nen dir dir detdere dilli li dir ten detdere

Dilli li dir ten tene ten ne ten ne ten tene nen ne nen

Ne nen nen ne ni ten tina dere dilla dir na dere dilla dir na

Ta dere tel lel li çû der rûz-u ceza başı şefi-i asiyan

Şaha çi gem perver amet ra ki başed çûn tû poştiban

Ahha hey ahha hey ahha ahha hey beli mahım hey ahha hey hey beli mahım

(vr. 61b)

HÜSEYNİ

Kâr-ı Sünbüli, Muhammes, Usuleş Hâce, (F)

Sünbüli siyeh cânım ber ber bersemen bersemen mezen ahha hey

Ahha hey ahha ahha yârim bersemen mezen leşkeri ri habes

Beli yârim ahha hey ahha ahha hey ahha ahha yârim bersemen mezen

(lâzime)¹¹⁴

¹¹² Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 37b

¹¹³ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 37b

¹¹⁴ Aynı güfte vr.19b, vr. 69a, vr. 91b'de gözükmektedir

Kâr-ı Gark-ı hûn, Hâce, Usuleş Muhammes, (F)

Yâr gark-ı hûn kerdem şebi hicr-i tû da hişra (mükerrer)
Yâr sahtem der genç vû gâm-ı rûş چراغ hişra (lâzime)¹¹⁵ (vr. 62a)

Kâr-ı Gark-ı hûn, Hâce, Usuleş Muhammes, (F)

Yâr gark-ı hûn kerdem şebi hicr-i tû da hişra (mükerrer)
Yâr sahtem der genç vû gâm-ı rûş چراغ hişra (lâzime)

Kâr-ı Şekerriş, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Tene ne na dir ten dilla dir tan na tere dilla na
Dir dir tan na dir ney (mükerrer) her geh ki şekerriş şirin-i goftdareş
Gülba şeker amiz dilhay-ı şeker mareş (lâzime)¹¹⁶ (vr. 62b)

Esad Efendimiz Molla, Çenber,

Mahe noksan erdi hüsn-ü şu'le tâbından senin
Âfitâb ahşama can attı hicâbından senin
Revnâk-ı bezm rakib olmak mı yoksa niyetin
Ey cefâcu böyle fehm ettim şitâbından senin¹¹⁷

Haffafzâde, Remel,

Arz etmediğim yâre meğr yâre mi kaldı
Yâr derd-i dile kılmadığım çâre mi kaldı
Olmuş yine dil mu'tekif gününe hicran
Bilmem ki onun hatr-ı dildara mı kaldı
Ah yel le lel lel le lel lel le le lel li/ Yele ney yâr mı kaldı¹¹⁸

Muhammes, İtrî,

Bezm-i ehline sâkî bugün âmâde mi geldik
Yâ bî-kadeh ü bâde hemen sâde mi geldik
Keyfiyyet mi sende zühûr eyledi bilmem
İşveyle meyin neş'esin icâda mı geldik¹¹⁹

Kâr-ı Nühüm zebani, Hâce, Usuleş Düyek, (F)

Nühüm zebani ki yek zemani bed-û şumarem gâmı ki darem
Ne neyek hava hey ki ka hey ka hey zemen mîrsed gâmı ki darem (lâzime)

(vr. 63a)

¹¹⁵ Aynı güfte vr.62a'da ve vr.62b'de tekrar yazılmıştır.

¹¹⁶ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 40b

¹¹⁷ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 149b; Mustafa Ağa (Uslu), vr. 56, vr. 2a

¹¹⁸ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 110a'da Aşiran makamında, bestekâr Hakir

¹¹⁹ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 55b; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 1303

(Başlıksız)

Temennamız ne nûş-u meyde ne sağerde kalmıştır

Netice-i arz-u ber bi bedel dilberde kalmıştır

Gönül meyhanede şevk-i mey vû mutribla kaldıysa

Ne gam-ı ab-ı hevası bi bedel dilede kalmıştır¹²⁰

Kâr-ı Şehadet name, Usuleş Düyek, Hâce, (A)

F...?... lev tebarek Allah tir la yele la yele lel lel li eşhedü

Enne la ilahe illallah hû ya hû (lâzime)

Su-i men an serv-i naz canım ba kad kamet aresid

Müjde şehidane âşk canım rûz-i kıyamet aresid (vr. 63b)

Kâr-ı Çare-i dil, Hâce, Usuleş Muhammes, (F)

Hey çare-i dil-û verzan hahed kerden müşkülest

Hey dege şod biçare o râ çâre kerden müşkülest (lâzime)¹²¹

Kâr-ı Hiz-u becilve, Usuleş Nim Sakil (F)

Hiz-û becilve âb da serv-i çemen tıraz ra

Her ab-u huziyada kûn bağçe-i niyaz ra (vr. 64a)

Nihavendî, Semai,

Nidem meyânına kim yâr-ı hançerin sokunur

Gönül tehi mi sanırsın ucu sana dokunur

Hevâ-yı nâzı o serv-i bülendin ey Yümmî

Semai beste yapıldı Hüseyinî'de okunur

Ah yelet li ya lel lel lel lel li vay Nidem

Meyânına kim yâr-ı hançerin sokunur¹²²

Esad Efendimiz, Semai,

Sâger nâz-ı şive ol iki hışm-ı meste ver

Hançer-i hışm-ı kîne-yi gamzeyi tiz deste ver

Biz dimeziz ki mihr veş câm-ı zer olsun ey felek

Sen bize mâh-ı nev gibi bir kadeh-i şikeste ver

Ya lel li yel lel li yele le lel le lel le lel

Le le lel lel le lel le li vay

Ol iki hışm-ı meste ver¹²³ (vr. 66a)

¹²⁰ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 45b'de aynı makamda usul Darb-ı Fetih

¹²¹ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 40b

¹²² Hasan Gülşeni (Erden), vr. 167b

¹²³ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 167b

BUSELİK

Kâr-ı Cam-ı cem, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Dir dir ta na tel le nen detdere dilli li dir ta na dere tel lel lene ta dir ney
Tene ni tene ni ta na dir dir ta na dere tel lel lene ta dir ney an kes ki bedest
Cam dared aha hey hey zeba-yı men a sultan cism-i müdam müdam dared¹²⁴

Kâr-ı Deşt erzen, Hâce, Usuleş Sakil, (F)

Ta na ta na dir dir ten tel lel lel lel len diddere lela dir dir ten
Diddere lela dir dir ta na dere tel lel len canım (mükerrer)
Terk resten ve efrasyâb kûn şehyame ba yeded sohen ez tû turab kûn

(vr. 68a)

Kâr-ı Kâendar, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Ten ten dir dir ten diddere lela dir dir ten detdere dillim
Lena ta dir ney dir ten tina tina ta na dir dir ta na tene nen ta dir ney
Hey aayem kâlenderan çallak ten dir dir tana dir ney der kubbe-i zernigâr
eflâk ahha hey yâr-i men yâr (lâzime)

Kâr-ı Niyâzname, Hâce, Usuleş Türkidarb, (F)

Ey şöhteri ki naz ra midani
Serv-i naz işve baz men beli beli şahimen ahha yâr-i men vay¹²⁵ (vr. 68b)

Tesbihci, Usuleş Evfer,

Ben ol mestem ki her dem mey içer meyhane meyhane
Ne mümkün içmemek sağır sunar mestane mestane
Nigahındır o saki kadeh pervane meclisi kim
Şerab-ı işve ölçer döker peymane peymane

Nakş, Şeştârî, Usuleş Düyek, (F)

Yele le li yel lel le li ya le lel li dost yele le li lel lel le li ya le lel li
Hod ra çera çi ıyş canım rüsvay-ı cihan mekûni
Mekûni mekûni mekûni nen dilaram mekûni mekûni mekûni men aşıkam
mekûni
Zi nale-i şerâbım hun-û dil kebâbım sek an canım vay mirim
Yele le li yel lel li ya le lel li dost yele le li yel lel le li ya le lel li (miyan
hane)
Çeşm darem geh zi men rûy-i ferahım mekûni el'tıfani

¹²⁴ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 101b

¹²⁵ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 101b

Kemin dašte-i kim mekûni mekûni mekûni mekûni men dilaram
Mekûni mekûni mekûni mekûni men aşikan mekûni zi nale-i şerâbım
Hun-û dil kebâbım sek an zalim (mükerrer)
Ah yele le li yel lel lel le li ya le lel li dost
Yele le li lel lel lel li ya le lel (ahır)

Şeştarî Murat, Muhammes, (F)

Dir tena ten dir dir ta na dir na tene ni ta tel lel lene ta dir ney
Sünbûli sünbûli siyeh vay bersemen bersemen bersemen mezen
Leşkeri leşkeri leşkeri habeş ber haten ber haten
ber haten ber haten mezen hey hey hey şahım?.....
Ya lel li ya lel li ya lel li beli şah-ı men ömrüm vay bi deru vay
A hünkar-ı men gamzesi cella da murad zaman aman aman aman aman
Aman şahım aman aman aman aman aman
A hünkarı zaman

Ta dil şeyhim neşkûni zülfûra şiken şiken mezen
(lâzime hemçü evvel) ¹²⁶

(Başlıksız)

Ederse ne ola gönül iltiyâm buseliğe
Kim ola olmaya ma'il kelam buseliğe
Visali yâr olur elbet müesser işretle
Hemen ayak bassa görse makam-ı buseliğe
Serv-i Nazîm işve bazım beli canım
Beli ömrüm yel lel lel lel lel lel lel lel
Le le lel li aman aman aman bi çare
Nemi dost aman aman aman avare nemi yâr yâr yâr devlet-i cihan ayak
bassa görse makam-ı buseliğe (vr. 69a)

İtrî, Muhammes,

Oldu bu gönül dolaşalı zülfüne şeyda
Ârâm ede mi dinle ola anda bu sevda
Ermezse elim dâmen-i vaslına o şuhun
İsâl ede mi kendiyi ol serv-i bî pa
Ah yele lel lel lel li la dost yele lel lel lel lel la

¹²⁶ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 102b; Üngör, *Antoloji*, C.II, s.878'de form kârçe; Aynı güfte vr.19b, vr. 62a, vr. 91b'de gözükmektedir; TRT arşivi nr. 10312; Ünsal, s. 186

Hey hey a sultan-ı men¹²⁷

Kaftani Memiş Ağa, Muhammes,

Devr eyle bezm-i cam iyş ile sakiveş budur
Ayin-i rid badekeş cem-i meneş budur budur
Ol nevreside mahi didem gördüğüm gibi
Aşıp derh olur kederin gûsereş budur
Canım canım mirim yele lel lel lele lel le lel leleli hey
Yâr yâr yâr yâr dir li dir li dir li dir li/ Ah reveş budur (vr. 70a)

AŞİRAN

Kâr-ı Duvazde imam, Hâce, Usuleş Türkidarb, (F)

Der mülket velay-ı ali seru-i yasemen (mükerrer)
Suruş-i Hüseyin amede û yasemen hasen (lâzime)¹²⁸ (vr. 71a)

Haffafzâde, Çenber,

Âteş-i hasretle perdağ oldu cânâ sinemiz
Tığ-ı gamla çak çak oldu serapa sinemiz
Laleler güller açıldı bağ-ı sinemde benim
Gel gül ey servi revanım kıl temaşa sinemiz
Va vay va vay aman kıl temaşa sinemiz

Hasan Ağa, Muhammes,

Hasreti hûn yâre rîz etmiş hilal kaşına
Ol meh nâ mihribânım girmiş ondört yaşına
Kendinden geçmiş gelir kanter olup ol mest-i nâz
Müjdeler kû-yi harâbâtın yine o başına
Ah tere lel lel le le lel li canım yele lel lel le lel li
Te re li yelet lel lel lel lel li yârim¹²⁹

Aşiran, Tosunzâde, Evfer,

Bilmezliğiyle işlerimiz hep hevâ imiş
Âteş-i hayal ettiğimiz nakş-ı hâl imiş
Mızrâb-ı dilden okuma sakın nağme-i safa
Sâz-ı felekte târ-ı emel bî-nevâ imiş¹³⁰ (vr. 72a)

¹²⁷ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 103b'de aynı makamda bestekâr Habib Dede; Üngör, *Antoloji*, C.II, s.879

¹²⁸ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 108b

¹²⁹ Üngör, *Antoloji* C.II, s. 894'de buselik-aşiran makamı; TRT arşivi, nr. 6018

¹³⁰ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 175a'da Buselik-aşiran makamında

Kadri, Semai,

Olmadı dil-i belakeş-i keşide tâb
Zahm-ı diline rica ile merhem yâb
Yandı ciğerim tamam şimdiden sonra
Görsünler o mest-i naza gayrı kebab
Yel le le tir yel lel le yel le li yel la tir lel le le li¹³¹

Hasan Ağa, Semai,

Gönül ol şûhun mihr-i hârı gördüm dîdeler rûşen
Peyâm ister iken dîdârı gördüm dîdeler rûşen
Tekellüm nâmeye mahsus idi ruhsârı rû'yâyâ
Ayân ol devlet-i bîdârı gördüm dîdeler rûşen
Cânım yel le lel le lel le le le le le le li vay
Ayân ol devlet-i bîdârı gördüm dîdeler rûşen¹³²

Bekir Ağa, Semai, (F)

Mestane birun amed hurşid-i men ez yane
Yüz sürdüm ayağına baktı bana hasmane
Ol gözlerine mestane la'l bi derdane
Zahid ede gör tazim-i daim dinu imane
Canım yel le lel le lel le le le li tere lel li (mükerrer)
Canım ye le le lel li yâr yâr ömrüm tere le le li (mükerrer)
Ye le la ye le la ye le la ye le la ye le la le li
Tere lel li ben sana hayran olayım olayım
Olayım olayım olayım beli yâr ben sana
Kurban olayım olayım olayım olayım/ Olayım beli yâr-i men (vr. 73b)

KÜRDİ

Kâr, Müezzîn Ağa, Düyek, (F)

Tenen ten dir dir ten detdere lela dir dir ten
Tenen tenen tenen ten nen na dere dilli ney detdere lela dir ney
Detdere lela dir ney detdere lela dir ney rânâ-yı men
Kasr-ı cennet havzı kevser ab-u hay hey detdere della dir ney ziban-ı men
(lâzime)¹³³ (vr. 74a)

¹³¹ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 114b; Mustafa Ağa (Uslu), vr. 63a'da aynı makamda bestekâr Hâfız; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 175a'da buselik-aşiran makamında

¹³² Hasan Gülşeni (Erden), vr. 184a'da buselik-aşiran makamında

¹³³ Üngör, *Antoloji* C.I, s.153'de Makam ferahfeza, bestekâr İsmail Dede

A'mâ, Çenber,

Her zamanda ehkem ber yusuf gül pirehen
Murg-i cânı bül bül eyler meskenin beyt'ül hüzn
Hatt-ı nevhiz ruğbanla nale vû efgânı
İşitenler dediler feryad eder murg-ı çemen

Latif, Muhammes,

Ettim ruhun hayal hatt-ı meşk yâr ile
Sevdaya uğradım yine keyf-i gûbar ile
Bidâr olurdu dide-i çeşmim selim eğer
Bir kerre câma caba gireydim o yâr ile

A'mâ, Evfer,

Yolda gördüm yâri sermest cihan olmuş gelir
Tâb-ı meyde can-ı mansuz cihan olmuş gelir
Salınır naz ile ol serv-i mest sahba cemal
Âteşin bade ile nahl-ı erguvan olmuş gelir¹³⁴

Tesbihci, Muhammes,

Kaddın görüp adem nice damanına düşmez
Ey serv-i semen saya sıfat yanına düşmez
Ey şuh-u melahat yeter ettiğin yeter insaf
Uşşak-ı vefadara çıkaşanına düşmez
Canım yel lel lel le li nice damanına düşmez

Kadri, Devrivan,

Olursun gayre hemdem bana dersin âh ü zâr etme
Hilâf-ı resm-i âyin-i vefâdır böyle kâr etme
Dili bed-hâhe korsun dest-i pâkınla kıl dağ
Bu güne vaz'-ı kanun cefâ-yı ihtiyâr etme¹³⁵

Hasan Çelebi, Remel,

Mestâne hıramı nigeş-i mest yerinde
Hançer ne gezer bilmem o şuhun kemerinde
Üftâdelerin zülfü ile nisbeti bisyâr
Ta'dâd edemem ben hele subhun eserinde
Ah ömrüm ya la yele lel lel le li te re li yevel le lel

¹³⁴ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 98a

¹³⁵ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 97b ; Mustafa Ağa (Uslu), vr. 63b; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 186a

Le lel li yâr yerinde¹³⁶ (vr. 75a)

Evfer,

Yürü ey sabâ haberin ilet menem afet-i dil-û canım

Ola kim o şeh bana rahm ede meni görmeye gele yanıma

Meni hasta-i taleb isterim şeb-i tab aşkınla dilberim

Bu revamıdır men ölüm gidem göre gelmiye kerih kanıma

Devrikebîr,

Aşıka lutf etmeyi ol serv-i kâmet bilmedi

Kendi cefa neydeyin tarz-ı mihnet bilmedi

Şöyle mest olmuş şarab-ı nazdan ol bi vefa

Yolda gördü nedesin bir iki saat bilmedi¹³⁷ (vr. 75b)

Hâfız Üsküdarî, Semai,

Fezây-ı meclisi meyde dönen piyâle midir

Gül-i şukufte-i bağ tarab mı lâle midir

Hamide halka-i destâr veche pâklık

Biri kamer midir âyâ birisi hâle midir

Aman aman aman aman ah cenân ey aman beli yârim¹³⁸ (vr. 76b)

HÎSAR

Câm-ı la'lindir senin âyine rûy-ı enverin

Adı var câm-ı cem'in âyine-i İskender'in

Nûş eden câm-ı lebin ölmekden asla gam yemez

Kim humârı olmaz ey sâkî şarâb-ı kevser'in¹³⁹ (vr. 81a)

HÎCAZ

Remel, Hâfız,

Bir lahza seni kuluna sâdık göremem hiç

Vasfın sanma semte muvâfık göremem hiç

Hakka ki o simâya düşen sâdık vefâdır

Ben sana vefâsızlığı layık göremem hiç

Ya lel li ya lel li ya le le lel li te re lel li ye le lel li

Ten tere lel lel li ah göremem hiç¹⁴⁰

¹³⁶ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 186a

¹³⁷ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 97b'de aynı makamda bestekâr Halil Çelebi

¹³⁸ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 64a; Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 572'de bestekâr Rıfat Hâfız

¹³⁹ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 162b; Mustafa Ağa (Uslu), vr. 69b; Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 362; TRT arşivi nr. 2710

¹⁴⁰ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 199a

Aheni, Fahte,

Bülbül inler bağında gördüm tebessüm goncada
Ah edüb eğdim dehanın kaldı gönlüm goncada
Benzetirler goncaya gerçi dehanın ehli dil
Söyle cana var mı bu tır-ı tekellüm goncada¹⁴¹

Çenber,

Gülşenin revnâk-ı hüsnün gül-i handânladır
Bülbül-i hasta dilin kârı da efgânladır
Devlet-i hüsne göre âşıka gâhî kerem et
Canım asr olanın şöhreti ihsânladır¹⁴² (vr.83a)

Hâfız Post,

Ey servi sehi sen geleli nâz ile bağa /ser çekmedi ar'ar
Çok âli nesebler özünü saldın ayağa /kul oldu sanûber
Bir bûse rica eyledim ol la'l-i lebinden /serhoş muydu bilmem
Gamzen beni öldürmeye yapıştı bıçağa
Yel li yel li yel le le la
Çekti bana hançer¹⁴³ (vr. 84a)

UZZAL

Kâr-ı Hezar şeker, Hâce, Usuleş Nim Sakil, (F)

Hezar şeker ki yârî canım diger cemali tû didem yâr yâr (mükerrer)
Zerenma-i saadet yâr yâr bedin habab residem (lâzime)¹⁴⁴ (vr. 85a)

Kâr, Abdülali, Usuleş Semai, (A)

Teni teni dir dir ten dir ta na tel lel lel li ta dir
Ta dir dir dir ten dir ta na tel lel len limen'il ıyş işna teteramâ
Ter kethasa şekkîl yedinî sehamâ (mükerrer) ahha hey ahha ırak
(hane-i sani) (vr.85b)

ŞEHNAZ

Müezzin, Devrîrevan,

Neş'emi meyle o dem kim rûmi alel al olur
Gamzesi aşık gûşi kanlar saçar kıtâl olur

¹⁴¹ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 72a

¹⁴² Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 157b'de aynı makamda bestekâr Recep; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 199b

¹⁴³ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 159b; Hasan Gülşeni (Erden) vr. 203b'de aynı makamda bestekâr Acemler

¹⁴⁴ Hâfız Post (Doğrusöz) vr. 149b'de Evc makamında

Çeşm-i bâdanın tasavvur eyledikçe salımı

Dide-i hubana firkatle mâla mâl olur

Nazenim işvebazım mehicabım vay

Tosunzâde, Nim Devir,

Yed-i beyza nı seyran eyleyenler nurdur derler

Bakanlar sinen-i ayinene billurdur derler

Görenler sine u mecruhum üzre sineyi yâri

Sarılmış yâraya san merhem-i kafûrdur derler

Hâfız Post, Devrîrevan,

Benim her bir nigahım yâre bir raz-ı nihan söyler

Zeban-ı hâliyle her zahm-ı sinem dastan söyler

Bilir derdi dilim hiç tercüman-ı nutka hacet yok

Hemişe şem' meclis suz-i ışk bi zeban söyler (vr. 87a)

Semai, Buhurî,

Ruyine eylesem nazar reng-i haya nikâb olur

Görene siyeh sitareyim nuruna hicab olur

Ya lel lel lel lel le lel le li tere le lel lel le lel le li yelet le li

Va yelet lel lel reng-i haya reng-i haya vay nikâb olur

Mahv-u cevd eden eder canım nevr-i mahz-ı aşk

Arada hail olmasa zetresi afitab olur (vr. 88a)

MUHAYYER

Kâr-ı Hatt-ı zimişk, Hâce, Usuleş Sakil, (F)

Hatt-ı zimişk der mehi tâban keşide-i canım

Mehra çû gûy-û zahm-ı çevgân keşide-i (lâzime)¹⁴⁵

Kâr-ı Hüsn-ü Ferid, Hâce, Düyek, (A)

Ente fil hüsn-ü ferid ahha ahha ahha hey

Fa hekim bimaza terid yâr-i men dere dilli dir ten detdere

Dilli li dir ten ta na tene ta dir ney vay dere dilli dir ten (vr. 90a)

Nakş, Gullam Şadi, Usuleş Evfer, (F)

Ey heynefsem der şeb bi hicran to ah hicran to ah

Refti vû mera çeşm-i talib ter ber rah ah beli beli beli hey râney-ı men

(lâzime) ta dir ten tel lel len dir ta na dir ney dir dir ten tel lel len

¹⁴⁵ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 51b

Dir ta ha na dir ney yele le lel lel li vay kurbanet şevem
Hayranet şevem ey şuh cefa cû ah beli beli beli
Rânâ-yı men (hane-i sani) ber hame cû takrir konen kassa-yı cûş
Ez çeşm-i kalem?..... hûn şayah (lâzime)
(kal evvel ila ahır)¹⁴⁶ (vr. 90b)

Usuleş Fer,

Kail yine neharda meyden firağına
Bi'llah sâkiyâ düşeriz hep ayağına
Nuş eyledikçe badeyi çin oldu kaşların
Bilmem ne dedi zülf eğildi kulağına¹⁴⁷

Devrirevan,

O gelmez yâreler bitmez iş olmaz
Sağ olsun sevdiğim mevla kerimdir
Geçer firkat zamanı böyle kalmaz
Sağ olsun sevdiğim mevla kerimdir

Çenber,

Vakt-i subh oldu pür olsun kûşe-i meyhaneler
Afitâb-âsâ tulû etsin yine peymaneler
Sakiya hemçün nihâl-i gül hırama başlasın
Bülbül-i şuride efken nara-i mestaneler¹⁴⁸ (vr. 91a)

Kâr-ı Sünbülü, Hâce, Usuleş Semai, (F)

Sünbülü siyeh ber semen mezen ber semen mezen
Leşki habeş leşki habeş leşki habeş leşki habeş haten mezen
Ber haten mezen tennen ni tennen ni tennen ni tennen ni tennen ni
Teni tena terela ahha yel lel le li canım ber haten mezen (hane-i sani)¹⁴⁹

(vr.91b)

MUHAYYER-BUSELİK

Kâr, Antâbi Mehmet Bey, Usuleş Sakil, (F)

Hayal-i vey to ger bi gûzeret be gülşeni çeşm (mükerrer)
Ah dil ez bi nazar ayed sûy-i ruzen çeşm (mükerrer) (lâzime) (vr.92a)

¹⁴⁶ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 52b

¹⁴⁷ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 53b

¹⁴⁸ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 53b'de bestekâr Ahmet Çelebi (Nane); Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 683'de bestekâr Ahmet Çelebi (Nane); TRT arşivi nr. 10920'de bestekâr Ahmet Çelebi (Nane)

¹⁴⁹ Aynı güfte vr.19b, vr. 62a, vr. 69a'da gözükmektedir

Derviş Ali, Devrîrevan,

Naz edüb ben âşık-ı zâre sever dersin beni
Sende insaf eyle ey gülçehre kim sevmez seni
Cennet-i kûyin koyub rûhî bence azm eylesin
Dahil-i cennet olan âlemde neyler gülşeni
Beli beli beli beli beli nâzenin âlemde neyler gülşeni¹⁵⁰ (vr. 93a)

IRAK

Kâr-ı li-tasnifi Hâce, İtrî, Usuleş Düyek, (A)

Min farat na iştiyak-ı (ceybi) habibi velev anni ve ihtiraki (segâh)
Elleftü beyn'el tala ki müveşhün natık min (ıraki)
Ahha hey ahha hey (ırak) ettitü lirekkibi leyla (saba)
Ebkin ziyaret leyla ahha hey ahha hey (ırak) feharek'el vecdin
Ayindi (hüsyeni) şevka leskan (necdi) ahha hey ahha hey (ırak)
Şeft'ül (nihavend) ati lemma semiat'el bayati
Ahha hey ahha hey (ırak) El'kalbun fi'l enkasari
(Buselik) ma (el'neva) ve (el'hisari) ve mihneti
Sayyareteni (sünbül-i muhayyera) ve sibteni ahha hey ahha hey (ırak)
Ya leytaha ve sultanı (çargah) men bağde ma kıtaten
Ahha hey ahha hey (ırak) ve fi'l (hicaz) ar ahha (uzzal)
Tecella lena fi ha ha ahha hey ahha hey (ırak) lemma dehelna
Hüma ha (şehnaz) celle ellezi kadhüma ha ahhahey ahha hey (ırak)
Taleb'el mesir ve serna (nikriz) ve fir (rehavi) akmina
(el'pençgah) ve cina (neşar) etmina rahna
(mahur) şevkan şevkan lela cel (selmek) aşkan
...?... ve ena ve (aşiran) hüna ledemai el'helan
El'kaytün (nevruz) zim (acem) ali medahilun el'setma
Fil (evc) şemm etmina etmina ve fi ve fi'l makamat
Hatimna ahha hey ahha hey (ırak)¹⁵¹

Kâr-ı Custen, Hâce, Usuleş Muhammes, (F)

Ten Ten dir dir ten nen na dere dilli ten tel lel la ney yâr
Custen ki gam ez hatr-ı gamkin vû bibered ahha ahha dost

¹⁵⁰ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 80b'de buselik makamı; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 170b'de buselik makamı

¹⁵¹ Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 509

Ne ki can kahûd vû dil-i hun kûndavedin ha mi bibered (lâzime) (vr. 96a)

Kâr-ı Sûzunak, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Ter dilla na dir dir ten dir na deddere lela dir na

Ahha ahha yârim (mükerrer) detdere dilli li dir ten nen na dere

Dilli li dir ten nen na dere dilli ney dir dir ten na dir lela

Dir ney ahha ahha yârim sûzunâk üftâd çün pervâne

Ender pâ-yi to ahi ahi yârim yâr beli (lâzime)¹⁵²

Kâr-ı Behişt, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Ah dere dim dita dim dirmela dir dir ten

Dirmela dir dir ten nen na dere dilli ten teni ten dir dir ten

Ta ney dir dir ten ta na dir dir ten nen na dere dilli ney ah

Nemikeşed ser-i muy-i dilem be bağ behişt ah zi çak-ı

Pirehen kerde em sera-i behişt ahha hey ahha hey hey canım ahha ahha

Ahha ahha hey hey mirim vay zi çak (Kal-evvel Hane-i Sani)

Nişanhane-i yar ez rekib meyperesi zi dozeh begirift ez

Kesi çerağ behişt (lâzime hemçü evvel miyan hane)

Modam ayed ez vû bûy-i canım eger dared (mükerrer) dere dim

Dina dim derella ten dir dir ten ta na ta na ta na ta na dir ney

Tene teni tene teni dir ta ha ni ten dir dir ten ta na

Ta na ta na dir ney nesim-i anber zülf-ü

To der ddemağ behişt

Ahha hey ahha hey hey canım vay ahha ahha ahha hey mirim vay

Nesim-i anber (hemçü evvel)¹⁵³ (vr. 96b)

Hasan Ağa, Muhammes,

Murg-ı cânı edeyim âteş-i gamda püryân

Bezm-i aşkında ânınla mezelensin yâran

Harem-i meykedede ka'be-i maksûdu bulup

Azm eden âşık-ı şurîdeye cânım kurbân

Ah ömrüm ye le lel le le le le lel le le le

Lel le le lel le le lel le le li ateş-i gamda püryân¹⁵⁴

¹⁵² Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 115b

¹⁵³ Hâfız Post (Doğrusöz) vr. 116a; Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 509; TRT arşivi nr. 8036'da bestekâr Antabi Mehmet bey

¹⁵⁴ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 225a; Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 510'da aynı makamda bestekâr Sâdık Ağa; TRT arşivi, nr. 7806'da aynı makamda Sadık Ağa'nın bestesi olarak görünmektedir

Remel,

Cânâ sana dil derd-i derun-ı defterin açtı
Evrak-ı gamın girye verir bir birin açtı
Sende nazarı hal-u dilin tahir ve baht
Ol dem ki seni gördü heman gözlerin açtı

Çenber,

Ey peri ruhsâr bilmem ülfetin kimlerledir
Hiç görünmezsin aceb ünsiyyetin kimlerledir
Görmeziz gözden nihansın hayli demlerdir seni
Ey fasîhî zâr şimdi sohbetin kimlerledir¹⁵⁵

Hasan Efendizâde, Muhammes,

Etti hâkester gam-ı külhen gayrette beni
Ey peri çehre aceb kim kodu hammâma seni
Tâbiş-i cismine nüzzâre tahammül mü eder
Çözme dursun göre kâkül-i anber şenini
Serv-i nâzım işve-bâzım gel efendim
Yele lel le le le lel le li yâr yâr anber şenini¹⁵⁶ (vr. 97a)

Kâr-ı Nispeti, Hâce, Usuleş Sakil, (F)

Nispeti eruy-i to bâz canım rûy-i peri natuvan kerd
Ez koca ata pek koca şahımen bi basri mi natuvan kerd
Detdere dilli ten na tene na dir na dir na ten na detdere dilli li dir
Tene ni tene ni tene ta dir ney vay ey ez koca ata pek koca şahımen
Bi basri mi natuvan (hane-i sanî)¹⁵⁷

(Başlıksız)

Felekde sebha-i can sefaya el mi deyer
Hayat nakd-ı gâm-ı dilrubaya el mi deyer
Meğer ki kendisi gelir lutf ola bu hüsne
O gül ser be-havayı cefaya elem deyer
Güllere bülbül oldu kes
Aşık zare nale bes
Seyr-i gülistan heves

¹⁵⁵ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 86a'da bestekâr aynı makamda Ahmed Çelebi Çırçırî; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 225a'da aynı makamda bestekâr Avvadoğlu

¹⁵⁶ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 225a

¹⁵⁷ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 116a

Eyleme ki elem değer
Dem derela dir na serv-i naz
Dem derela dir na işve baz
Dem derela dir na çare saz
Mest-i Nazîm (vr. 98a)

Semai,

Başlar kesilür zülf-i perîşânın ucundan
Kanlar saçılır hançer-i berrânın ucundan
Yüz sürmek umar pâyine üftâdeler amma
Nevbet mi değer kimseye dâmânın ucundan¹⁵⁸ (vr. 99a)

MUHALİF-IRAK

Kâr-ı Duvazde imam, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Ten ten nen dir na dir tena della dir ta na tene nen dir ta
Diddere ditene ten ten tena ta dir dir ta na tene nen ta dir ney
Der hüsn-ü velayet veli an şah-ı şaha ahha hey
Ma han bud (lâzime) Detdere dili li dir ten nen na dere dilli li dir
Ta na tene nan ta dir ta dir ney Hurşid Muhammed ve Ali Raşa ha ahha hey
ma han bud (lâzime)

Kâr-ı Mûjde bad, Hâce, Sakil, (F)

Mûjde bad dil ki bazan şem ra pervane em der nigâh-ı aşinayeş
Ez hired bigâne em (lâzime)¹⁵⁹ (vr. 100a)

ŞEGÂH

Kâr-ı Şeş ağaze, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Teni ten dir dir ten detdere dilla dir dir ten tel lel len
Tene tene na ha dost dilla dilla dir dir ten dilla dilla dir dir ten
Na dir ta dir ta dir ta dir ah tene nen ne dir ney ey şehinşah-ı Horasan
Ya imam ibnülhümmam ser fedayı hâk rahmet Şah Ali Musa
El'Rıza (lâzime) Ten na dir na a dir na ten na tene ni tel lel len tel lel len
Did dere dita dir ney ta dir ney ta na dir ney tene ta dir ney tene ni tina na
Did dere dita dir ney ta dir ney ta na dir ney ser fedayı hâk
Rahmet Şah Ali Musa el'Rıza ya Ali mir-ü meydan
Beli beli beli dost ya Ali şer-ü bezdan beli beli beli dost

¹⁵⁸ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 97a; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 231b'de bestekâr Na'î

¹⁵⁹ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 115b'de irak makamında

(hane-i sani) Teni ten dir dir ten (hemçü evvel)
Ey şeyh-i Horasan sehavet lutf-u halk ve merhamet
Şahsuvari mir-u meydan gaza-i ...?...
(lâzime) tenna dir na a dir ta tenna (hemçü evvel)
(miyan hane) tir della na tir dilla na diddere din lel lel
La na dir ney di na (gevaşt) ter dilli tina ta lel lel la
Yele li yela dir na (selmek) ta nen ni ta nen ni ta nen ni ten ten
Debta dir ney ahha a (maye) tene ni tenen lel lel la na dir ney
Tene ni ta dir ney ahha (nevrüz) tene ni tene ni ta na dir dir
Ta na ten nen na (gerdaniye) ya Ali ya Ali mir-u meydan
Beli beli beli dost ya Ali şer yezdan beli beli beli dost (ahire)¹⁶⁰

Kâr-ı Nasihatname, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Detdere dilli li dir ten nen ni ta na dir ni dilla dilla
Dir dir ten nen na ta na dir ney detdere dilla dim dim ta na dir ney ta dir na
Dost nasihatı konemet bişnev bahane mekûn canım her ançı nasih-i şefak
Bi gûyedet bipezir (lâzime) (vr. 103a)

Kâr-ı Murassa, Hâce, Usuleş Hafif, (F)

Tere lela ta dir dir ten tene ni tenen tene ni tenen ten
Dir dir dir dir dir dir ten tel lel lel lel lel li dir dir dir dir dir ten
Tene ni tenen dir dir ta na dir ney ta na dir dir ten nen ni ta na dir dir ta na
Dere tel lel la li ten ruhsar-ı tû çün âyine-i sûret muayyenest
Der subh cebinet heme envar tecelliest (lâzime) dere dimdina
Dim dina dillere dilli li dir tenedir tene ni tennen dir dir ta ney ten
Teni teni teni ten ten ni ta na dir dir ta na dere tel lel lel la ney ten
Der subh cebinet heme envar tecelliest ahir vay vay vay vay
Hey hey yâr-i men hey hey ahha ahha hey hey hey hey yârim(hane-i sani)
Tere dilla dir dir ten tene ni tennen ten (kal evvel)
Hem cilve-i o bud ki dil-i mest lekaşed mecnun çi gesed
Keş mekeş ez habeneb leylist (lâzime hemçü evvel miyan hane)
Her dil ki çû kasım kemaet neşv-i reşad ya r yar (mükerrer)
Dir dir dir dir ten detdere lela dir dir ta na dere tel lel la nen nen
Tena tena tena ten nen ni ta na dir dir ta ta dere le lel la nen

¹⁶⁰ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 136b; Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 1013; TRT arşivi nr. 4285

Der nes'e-i o suret hûni to bedavilest
Ahir vay vay vay yay hey hey yâr-i men hey hey ahha ahha hey hey hey hey
yâr-i men

(Hane-i ...?...) tere dilli tenen tene tenedir ten tere dilli tenen
Tene tenedir ten tere dilli tere dilli tere dilli ten (mükerrer)
Ten ten ten tene nen dir dir ta ni ten teni teni teni
Ten nen ni tana dir dir ta na dere tel lel la ni ten der neş'e-i
O suret hûni to bedvilest ahir vay vay yay yay
Hey hey yâr-i men hey hey ahha ahha hey hey hey yâr-i men ahir¹⁶¹

Kâr-ı Hazin, Hâce, Usuleş Sakil, (F)

Dir dir ten tel lel len detdere dilli li dir ten
Detdere dilli li dir ten detdere dilli li dir ten ter dilli ta dir dir
Ten nen na dere dilli ten sabr ez dila dil ahha ahha yârim
Hazin men dilem ez men vatan-i cûda ter dilli tenen dir dir
dir dir ten ter dilli tenen tene nenedir ten na tere dilli ta dir dir
Ten nen na dir dere dilli ten hey hey yâr-i men canım ahha ahha yârim
Muradımın ahha hey hey zibanımın (bend-i sani) (vr. 103b)

Kaftani Memiş Ağa, Zincir,

Çıkınca pireheninden o sîne deryâda
Sedef harâm ola dürr-i seminedir yâde
Ol üstühân-ı rakikû o sîne-i berrak
Düşürdü mevceleri birbirine deryâda
Ya le lel le lel li ah tere lel lel lel le lel li
Yâr o sîne deryâda¹⁶²

Fer,

Cânâ o siyah gözlerine hâb-ı teşnedir
Bus-i lebine sağır ber ab teşnedir
Çık gülşene ziya lâle arzuhal et
Mihr-i ruhuna aşık bi tab-ı teşnedir
Hey dost yele la la yele la
Yele la rânâ-yı men

¹⁶¹ Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 1013; TRT arşivi nr. 8882'de aynı makamda bestekâr Abdülali

¹⁶² Hasan Gülşeni (Erden), vr. 236b

Nazîm, Sakil,

Cânâ yolunda olmaya lââyık değilmiyim
Kurbânın olduğum sana âşık değilmiyim
Sen âfîât-ı hüsne gönül müşerref niyâz
İnsaf olunsa sana muvafık değilmiyim¹⁶³

Esad Efendimiz, Remel,

Gül-ü gonca gibidir meh-i nurun olma cefâcû
Bir pâre açıl ey gül-i ra'nâ nice bir bû
Reftâre gül ol kadd-i kıyâmetle ki bir bir
Çıksın feleğe velev le na'ra-i yâ hu
Ah yel le lel lel lel le li yere li
Yel lel lel lel le li olma cefâcû¹⁶⁴

Hasanzâde, Devrîrevan,

Dûr olan kûyinden ey meh lalezâr-ı neylesin
Âşiyânından cüdâ bülbül bahârı neylesin
Genc-i firkatte demâdem dil nevâ-sâz olma da
Sensiz ey şirin sahn-ı savt-ı hezârı neylesin
Cânım cânım yelel lel le lel le le leli vay yâr hezârı neylesin¹⁶⁵

Devr-i revan,

Seher yeli benim için yâre ağlar diyesin
Hep senin için geceler boğazımı dağlar diyesin
Yüz süre ver ayağına benden ey sahib-i selam
Ağlamaktan göz yaşım kan oldu çağlar diyesin

Şehla Diyârbekri Ömer, Havi,

Anmaz oldun beni mihr ile muhabbet bu mudur
Yılda bir kez görebilsem seni ülfet bu mudur
Bir benim gibi esirin ola rahm etmeyesin
Ey şeh lutf-u kerem sert-i mürrüvet bu mudur
Ten na dir na dim yel lele lel le la
Yâr mürrüvet bu mudur (vr. 104a)

¹⁶³ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 89b,

¹⁶⁴ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 91b,

¹⁶⁵ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 236a

Kürkçü, Çenber,

Çeşm-i meyunun ki bezm-i meyde canan dönderir
Saki-yi gül çehre gûya câm-ı ruhşan dönderir
Berk-i ruhsarın ırk-ı riz güllab şerm olur
Ol gül endamına aguşunda yâran dönderir
Canım ömrüm aman ah yel le lel le le le le
Le lel le le lel le le le lel li aman aman aman
Aman oh meyde canan dönderir¹⁶⁶

Tosunzâde, Usuleş Zencir,

Tebessüm eylese meclisde dilruba gül olur
Bi-tekellüm eylese harf-i vefayı bülbül olur
Açılrsa akılları gül gül perişanın
Meşam hatr-ı uşşak zare sünbül olur
Ah beli beli yel le lel

Canım yel le lel le li dilruba gül olur

Kâr-ı Eyâmen zâre, Hâce Abdülali, Usuleş Düyek, (A)

Eyamen zareni ve ahyâ vücdi (mükerrer)
Ve vasleni alâ keyl'ül husûni dost (lâzime) (vr. 104b)

Üsküdari Neşvi, Semai,

Doyunca sarılsam sana pirâhenin olsam
Yanınca sürünsem yürüsem dâmenin olsam
Arz eyler idim pâyine nakd-ı dil ü cânı
Ol meh dese fâiz ne verirdin senin olsam
Cânım ya le lel le le le li vay ah senin olsam¹⁶⁷

Bekir Ağa, Semai,

Bağ-ı âlemde efendim gül-i handânımsın
Bülbül-i nev heves aşka gülistânımsın
Cân nedir vermeyeler sencileyin cânâne
Sen benim cism-i nizârımda şehâ cânımsın¹⁶⁸

Semai,

Ne âfet-i dilrubâsın kim senin aşkın beni aldı

¹⁶⁶ Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 1013; TRT arşivi nr. 2978

¹⁶⁷ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 90b; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 247a bestekâr Rıfat

¹⁶⁸ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 243b

Bana cevr-i cefâ kılmak be zâlim sana mı kaldı
Sataştım râh-ı aşkında yine ben bir acep derde
Acelelemek beni cânâ bulmada var imiş geldi¹⁶⁹

Nakş, Semai, (F)

Zer be arab rûzi zer be arab rûzi
Zer be arab residi men der hayli
Didem mecnun ki nirend vav beli
Yele la le li yele la le li dost ye lel li
Vay ye le li ye la la la ye lel
Le li bülbül bed gül bülbül
De gül bülbül bülbül bed gül di gül
Be bül bül be gül vay bülbül
Be zeman hal migûyed
Ye lel le li ye lel li dost
Ye lel li vay ye le li ye la/ La la la ye lel le li¹⁷⁰

Semai,

Ey dil rûh-i cânânıdır agûş-ı hayal et
Andan sırrı endişemizi dehen suâl et
Ümîd-i mey-i nâbla sâkî ger ölürsem
Hak-i serimi meykedede köhne sıfâl et
Te re lel le li ye le lel le li yâr ye le li
Yâr ye lel lel li ye lel li¹⁷¹ (vr. 107a)

BESTENİGÂR

Devrirevan,

Ben yine bir dilber-i rânâya oldum müptelâ
Kadd-i dilkeş bir gül-i zibaya oldum müptelâ
Ben yenice bir lahza aram eyleyim dünyada kim
Aşk derler namına bir kâra oldum müptelâ
Beli beli beli beli nazenin rânâya
Oldum müptela¹⁷²

¹⁶⁹ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 247a

¹⁷⁰ Hâfız Post (Doğrusöz), vr.142b; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 246b'de bestekâr Hâce

¹⁷¹ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 251b'de maye makamında bestekâr Memiş Ağa

¹⁷² Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 111'de dilkeş-haveran makamı bestekâr Dede Zekai Efendi

Nazîm, Çenber,

Her kaçan cam-ı mey alsam elime rindâne
Sînemin çâkı iner lale sıfat dâmâne
Nice hayrette komaz aşıkı şol gözler kim
Sürmesiz ola siyeh meysiz ola mestâne
Ömrüm ey canım be rûy-i elime rindâne¹⁷³ (vr.112a)

EVC

(Başlıksız) (F)

Çeşm-i seher mest-i meya gamze mi ...?... indi bi serem¹⁷⁴

(Başlıksız) (F)

Mest-i hun bi kûşa yedeş an çeşmi an çeşm-i havab alû dera
Hey tırf-ı zihem zinde sad harmen asude ra
Ten ten dir dir ten nen na dere dilli ten dille dir dir ten nen
Na dere dilli ten her taraf zihem zinde sad harmen asude ra
Hey hey ha hey hey canım vay hey hey hey hey hey hey hey
Vay beli yâr-i men hey tırf (bend-i sani)
Anki der bay neşined¹⁷⁵ (vr. 118a)

Nihavendî, Nim Devir,

Tegâfûl dîde-i cevrim o şûh naz perverden
Muhaldır eşk-i hûn alûd akıtsam dîde-i terden
Edelden ol cefâcu va'de-i kûmûn teşrifin
Çû hâlka dîde-i hûn-bârımız ayrılmadı derdin¹⁷⁶

Receb, Berefşan,

Hiç makdem-i dilberden yollarda eser yok mu
Ey bâd-ı sabâ sende bir taze haber yok mu
Bu nâle-i şebgîrin âsârı görünmez mi
Bu şâm-ı garibana bir vakt-i seher yok mu¹⁷⁷

İbrahim Efendi,

Cennet safası vuslat-ı canan değil midir
Duzeh belası mihnet-i hicran değil midir

¹⁷³ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 253a

¹⁷⁴ Tek mısra

¹⁷⁵ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 128b'de muhammes nakş gözükmekte

¹⁷⁶ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 263a

¹⁷⁷ Hâfız Post (Doğrusöz), vr.129b'de beste Hâkir Hâfız; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 263b'de beste Hâfız

Alevi kemineden nazarın eyle deriğ
Yoksa kapında layık ihsan değil midir

Remel,

Âşık-ı gam dîlrübâsız olmaz/ Pîrân-ı hevââsâsız olmaz
Gîsû ki dîdemse mişk-i çini/ Affeyle ki kul hatasız olmaz¹⁷⁸

İmam-ı Sagir, Muhammes,

Tâ kim hattın ey mâh-ı cebînem yüze çıktı
Esrâr-ı dîlzâr-ı hazînem yüze çıktı
Ruhsârına hatt güldüğüne ağlamam amma
Baht-ı siyeh-i ser-be-kemînem yüze çıktı¹⁷⁹

Receb Ağa, Muhammes,

Tirin ol gonca sineme eylemez kıyas eder
Hey hak-i nahl-i taze denilmez kıyas eder
Mest olmayıca la'lin emdirmez ol peri
Şeb olmayınca bâde içilmez kıyas eder

Devrîrevan,

Salına salına serv-i hıramanım safa geldin
Tıravet-i gülşeninden derd-i handanım safa geldin
Bu akl-u fikr-ü gönlüm hep seninle bile gitmiştir
Kudumu müjde kıldı geldi sultanım safa geldi¹⁸⁰

İtrî, Darbeyn

Zülf-ü canan zir-i destarından oldu aşıkâr
Şam-ı bahtım gül yüzünden eyle setr-i izâr
Başdan bir fitne-i tahrik eylemektir niyeti
Suz-i ba çıktı yüze gisu-i sahib-i iştihâr
Nazenim işvebazım mehcivanım vay
Çare sazım sahib-i iştihâr¹⁸¹ (119a)

İmam Efendi, Zincir,

Nergis-i mahmurun açmaz şive-yi mestâned
Bilmem ol âfet ne görmüş bu dil-i divâned

¹⁷⁸ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 87a'de bestekâr Hasan Ağa; Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 23'de acem-kürdi makamı bestekâr Dede Zekai Efendi

¹⁷⁹ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 263a'da bestekâr Na'lî, usul fer

¹⁸⁰ Hâfız Post (Doğrusöz), 129b'de bestekâr Recep

¹⁸¹ Hâfız Post (Doğrusöz), 130b

İşvebâzım şekve-i hasret keşânın dinlemez
Bî-haberdir mest olanlar lezzet-i efsânen
De re dilla dilla dir dir ten te ne dilla
Dir dir ten ten dir ten dir ten na dilla dir di ten¹⁸²

Tosunzâde, Muhammes,

Bir lahza nihan olsa o mihr-i nazarımdan
Bî-zâr olurum hâsılı nûr-ı basarımdan
Ben tâir evci harem sûzû güzârım
Âteş dökülürse ne acep bâl ü perimden
Yâr yâr yâr yele lel la li yelele lel la li aman beli yâr-i men¹⁸³

Tosun, Çenber,

Hayâl-i la'l-i nâbın câm-ı çeşmterde kalmıştır
Hımâr-ı bezm-i nûşâ nuş vaslın serde kalmıştır
Mükedderdir serâser meşreb-i eczâ-yı âlem hep
Safâ-yı hâtır ancak bâde de sâğerde kalmıştır¹⁸⁴

Hâfız, Evfer,

Yâr olup ağare ahlar beğenmez ol peri
Kendüye hemraz idinmiş ya'ni bizden yileri
Almaz oldun bâkiya kuhl-i cila-yı ayinene
Tutiyayı cism edildi hakipayı dilberi¹⁸⁵

Küçük İmam, Evfer,

Cûy-i eşkim serv-i kaddin çün koksun sû besû
Bostan-ı kûyin arayı dolansın kû bekû
Her kıl-ı zenciri gam-ı her târı ber mar-ı elem
Böyledir ol zülf-i pirehem dikkat ettim mu bemû¹⁸⁶

Muslî Efendi, Remel,

Teşrifinle hanemi reşk-i irem eyle
Ağlatma beni iki gözüm gül kerem eyle
Aht eyledi öptürmeye pâyin gelicek iyd
Yârab sen o mehpâre-yi sahib-i kadem eyle

¹⁸² Hasan Gülşeni (Erden), vr. 264a'da bestekâr Bekir Çavuş

¹⁸³ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 107a

¹⁸⁴ Mustafa Ağa (Uslu), vr. 90b'de segâh makamında

¹⁸⁵ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 90b' bestekâr Hakir, usul devrirevan

¹⁸⁶ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 130a; Mustafa Ağa (Uslu), vr. 97b

Tere lel le le lel le le le

Le lel le le le le le le li yâri hey yâr irem eyle¹⁸⁷ (vr. 119b)

Küçük İmam, Nim Devir,

O şûhun çeşm-i mestin seyr edip mestâne olmaz mı

Ser-i zülfün gören Mecnûn'veş divâne olmaz mı yâr yâr

Ziyâ bahş olsa ol ruh tâb-ı meyle gel gül oldukça

Dil-i şûrîde ki bülbül gibî pervâne olmaz mı yâr

Semai,

On kere dedim sana sakın sevmek dokuz yâr

Sekizde vefa yok yedi diye terk eyle zinhar

Altı ve beş dört üçle başa çıkılmaz

İkinci seni terk eyler gör yâr bir aksidirler¹⁸⁸ (vr. 120a)

Semai,

Çün taze ruhun şekli çemende güle düştü

Ağlarken işitti anı bülbül güle düştü

Kâküllerine tâlib olup gülşene vardım

Evvel nazarım tâli' gör kim sünbüle düştü

Ya la li yele la cânım yele le la li¹⁸⁹

Semai,

Eyledi müjde-i gül dilleri şâd ü hürrem

Goncanın gönlü açıldı güle düştü şebnem

Âlemin neyleyeyim bağ ü bahârın sensiz

Bana sen ruhleri gülzârıyla hoştur âlem

Cânım cânânım dilleri şâd ü hürrem¹⁹⁰

Semai,

Nedir ol nim tebessüm utanub gelmemeler

Nedir ol sîne-i sîm üzre olan gül memeler

Körpe kuzudur ol yâd-ı zehi bilmez ey dil

Yüzüne kıyâ bakıp ol kuzunun gelmemeler¹⁹¹

¹⁸⁷ Üngör, *Antoloji*, C.II, s. 859'da nişabur makamında nakş yürüksemai

¹⁸⁸ TRT arşivi nr. 8521

¹⁸⁹ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 274a'da bestekâr Derviş Ali

¹⁹⁰ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 135b'de bestekâr Recep; Hasan Gülşeni (Erden), vr. 274a'da bestekâr Recep

¹⁹¹ Hasan Gülşeni (Erden), vr. 274a'da bestekâr Çultutmazoğlu

Küçük İmam, Semai, (F)

Hicrân-ı şeb tar ma nedared
Gam-ı ukde-i kâr-ı ma nedared
Ma can behavayı gülfeşanem
Gel meyl-i kenar ma nedared
Yel lel la li ah yel lel la li dost yele li
Yel lel lel lel li canım yel lel la li¹⁹² (vr. 123a)

Bekir Ağa, Semai, (F)

Nemaz şam-ı gariban çû girye agazem
Bemu behay-ı gariban ne kase pervazem
Beya diyâr diyâr in haban bekirim zar
Ki rehan reh dersem sefr-i pür nedazem
Canım yele lel lel lel lel lel le le li
Kurbanın olam yâr ömrüm tere lel
Lel lel lel lel le le li hayranın olam
Dost kurbanın olam yâr
Hayranın olam dost biçare
Dilim vay Bemu behay-ı gariban ne kase pervazem

Nakş, Şeştarî, Semai, (F)

Günc-i vü kitâbi vü harif dü seyrek renk
Bayed bad-u piş ter ez çare ne başed
Der fasl-ı bahar seyr-i lalezar yâr gülfirar canım
Çeng-i ar benuşî (mükerrer) dir dir ten (lâzime)
Tel lel len ah dere tel lel leni tel lel leni ten teni teni nen
Teni ten canım çengar nebûşed ey bade nebûşed mi ar nebûşed
Udi vü serveri vü şerayi vü kebabi
Tel lel leni lel lel leni len tel lel leni tel lel leni len
Şertebist ki saki becer ez naz naşed der fasl-ı bahar
Seyr-i lale zar yar gülizar canım çengar nebûşed
Ey bade nebûşed mi ar nebûşed
Dir dir ten Tel lel len (kal evvel)
(hane-i ...?...) in dovlet eger dest dahed in nemiza

¹⁹² Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 138'de bestekâr Ebûbekir Ağa

Ba heç kesi dared vû cihan gâz nebaşed
Der fasl-ı bahar seyr-i lale zar (mükerrer)
Yar gülizar canım (hemçü evvel ila ahır)¹⁹³

Ali Rıza, Semai,

Esir ettin beni bir nazar da canım nedendir bu
Dil-i divane mi baktın be hey zalim nedendir bu
Bakıp benden yana her dem utanıp gülmemeler
Muhayyerini almadan ihtiyâr gitti nedendir bu
Yâr yâr yâr yâr yâr-i men
Yeşil lele yeşil lele ah
Nedendir bu nedendir bu nedendir bu (ala-ahir) (vr.123b)

(Başlıksız)

Kuşe-i çeşm-i yâre deh gamze ki der-kemin olur
Rüstem aşk olursa da sanma gönül emin olur
Dest-i niyaz ile yapış damen-i yâre sen heman
Hüsni kabul ey gönül bir gün olur karın olur
Ya la yeşil lele lele li yeşil lele li yeşil lele li teni tir la
Ter la yeşil lele li yeşil lele li vay lele lele lele li
Ah ah ah aya yâr-i men vay makbûl-i men (vr. 124b)

Kâr, Hâce Abdülkadir, Usuleş Muhammes, (F)

Kablem vay bi-hamdillah ki sıhhat yâr yâr sıhhat dade
Ahha vay ez vay zîlfikâr yera kablem vay beli yâr-i men kablem vay
Yâzet ber gerifet ez (lâzime)

Kâr, Hâce Abdülkadir, Türkidarb, (F)

Gisuy-i mağber adû baş şah kesi
Dud-u dil ah dil mayest yâr ey yâr ey hey hey der kafayeş
(lâzime)

(vr. 136a)

Kâr-ı Nazire-i gisuyi, Antâbi, Usuleş Türkidarb, (F)

Peri veş-i dil ah divanemi keşet rûyeş yâr-i men (mükerrer)
Ki binest had beşr seyr diden şuyeş (mükerrer) (lâzime)

Kâr-ı Nazire heva-yı bağ, Antâbi, Usuleş Hafif, (F)

Ter dilli ta dir dir ten tene ni ta dir dir ten tene ni ta dir dir

¹⁹³ Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 137'de form yürük semai, bestekâr Abdülkadir

Ten nen na dere dilli ten ta nen ni ta nen ni ta nen ni dir dir tana
Dere tel lel la ni ten serv-i men der saye-i sünbül semen mipervered
Sebze-i ter ber kenar neşren mipervered (lâzime)

Nakş, Şeştari, Türkidarb, (F)

Saki henüz bade ber efroz camıma
Mutrip begû ki kar cihan şod becamıma
Hey ahha hey ahha hey hey beli yâr-i men
Ten ten dir dir tan na dere dilnevaz dir dir ten nen na dere
Tel lel lene ta dir ney tene nedir tene nedir tene nedir tene nedir
Tene nedir ten tenen ta nen ta na dere lel lel lene
Ta dir ney mutrip begû ki kar cihan şed becamıma
Hay ahha hey ahha hey hey beli yâr-i men (bend-i sani)
Ma der biyale ...?... yâr dide em

Ey ...?... lezzet-i şerab medam ma (lâzime) (hemçü-evvel) (vr. 137b)

Evc, Kâr-Heva-yı bağ, Usuleş Hafif, (F)

Ten tenen dir ten nen ta dere dilla dere ni a dilli dir dir ten nen
Na dere dilli ney la dir la dir la dir tene la dere dilla dir ten ten tenen
Ten nen ta dere dilli ney dir dir ten ta dir ten tene dir ten nen tenen
Dir dir ten nen ta dere dilli ten hey imruz heva heva-yı bağest
Ahha ahha hey makbûl-i men mey nuş ki bade dera bağest ahha ahha hey
Makbûl-i men la dir la dir la dir tene na dere dilli ney tene teni tene neni na
dere dilli ten

(mükerrer) ber nûş ki bade bağest ahha ahha hey makbûl-i men

Hey hey hey hey hey canım ahha ahha ahha hey makbûl-i men (mükerrer)
ber nûş ki bade

(kal evvel hane-i sani) bül bül nişin hoş neva başed

Kayn-ı gülşen ma nehani rağest (lâzime hemçü evvel)

(miyan Hane) hey dağem ne nehi bedelez ateş-i dil ahha ahha hey makbûl-i
men

Ta pa besrem tamam dağest ahha ahha hey makbûl-i men ve ender bi

Vasl-ı hak-ı mecnun ahha ahha hey makbûl-i men ta damen haşr der ağest

Hey hey hey hey hey mirim ahha ahha ahha hey makbûl-i men (mükerrer)
kal evvel)

(Hane-i ahir) dir dir ten tel lel lel len tere dilli tenen tene ni tene ni ten nen

Ta dere dilli ten şed taze zi nev bahar in der gohen
Amede besemai bad ber rûy-i çemen hey makbûl-i men sûsen beziban
Hal gûyed el'hamd makbûl-i men ezbeher sipas gonca-i vakerden dehen
Hey makbûl-i men la dir tene ya dere dilli ten tere dilli tere dilli
Tere dilli ten ta damen haşr (kal evvel ila ahir)¹⁹⁴

Evc, Kâr, Hâce Abdülali, Sakil, (A)

Bi hakk-ı subh-u visal canım bi hakk-ı şam-ı firak canım
Bi hakk-ı teguse neşeyan bi mısır-i şam-ı ırak canım (lâzime) (vr. 138a)

Evc, Ağa-yı Mümin, Semai, (F)

Ne hevay-ı bâğ-ı sâzed ne kenâr geşt mârâ
Dost yâr yâr ne kenâr geşt ma heme hayretem ki ra¹⁹⁵ (vr. 138b)

Tanbur Çizimi

Yegâh, aşîran, ırak, rast, dügâh, segâh, çargâh, neva, hüseyinî, evc, gerdâniye, muhayyer

Malum ola ki bu şekl-i tanburdan murad icra-yı makamat etmektir ve sair makamat dahi birbirine terkib olunmağla mecmu-ı icra olunub şekl-i mezbur işaret olundu.

¹⁹⁴ Üngör, *Antoloji*, C.I, s. 135'de aynı makamda bestekâr Abdülali; TRT arşivi nr. 6665'de bestekâr Abdülali (hoca); Ünsal, s. 173

¹⁹⁵ Hâfız Post (Doğrusöz), vr. 134b

SONUÇLAR

Elimizdeki güfte mecmuasını çalışmamız sonucunda XVIII. yüzyıla ait olduğunu tespit ettik. Yazarı hakkında kesin bir bilgiye ulaşamadık. Fakat yazıldığı dönemin repertuarını tespit edebilmemizi sağlayan ve besteleri günümüze ulaşmamış, isimleri bilinmeyen bestekârlardan bizi heberdar ettiğinden dolayı önemli bir belge niteliğini taşımaktadır.

Mecmua içerisinde, sadece tek mısra olarak bulunan güfte de dahil olmak üzere toplam 217 tane güfte tespit edilmiştir. Bunlardan 75 tanesi Kâr, 19 tanesi Nakş, diğerleri semai formunda bestelerdir. Tespit ettiğimiz Kâr formundaki eserlerin sayısı dikkat çekicidir, yazarın Kâr formundaki eserlerin başlığını diğer güftelerden daha düzenli bir biçimde kayıt etmiştir. Bu da bize yazarın müzik tarzı hakkındaki seçiciliğini göstermektedir.

Ayrıca güfteler arasında tespit ettiğimiz makam, perde ve usûl isimlerini de göz önünde bulundurursak (örn. vr. 1b, 22a, 96a, 103a) yazarın, müzik bilgisine sahip bir icracı olduğu açıkça görülmektedir.

Mecmuanın içinde kayıtlı bulunan bestelerin hangilerinin notalarının günümüze gelip gelmediğini tespit etmek amacıyla TRT arşivinde bir tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda mecmua içerisindeki bestelerden sadece 28 bestenin notası tespit edilmiştir.

Usûllerine göre besteler ayrıldığında, 1 tane Berefşan usulünde, 14 tane Çenber usulünde, 1 tane Darbeyn usulünde, 14 tane Devrirevan usulünde, 9 tane Düyek usulünde, 8 tane Evfer usulünde, 1 tane Evsat usulünde, 2 tane Fahte usulünde, 5 tane Fer usulünde, 35 tane Hafif usulünde, 1 tane Havi usulünde, 26 tane Muhammes usulünde, 3 tane Nim devir usulünde, 5 tane Nim sakil usulünde, 8 tane Remel usulünde, 10 tane Sakil usulünde, 43 tane Semai usulünde, 12 tane Türkidarp usulünde ve 4 tane Zincir usulünde beste tespit edilmiştir. Geriye kalan 49 bestenin usûlleri belirtilmemiştir.

Mecmuada güfte kayıtları rast makamıyla başlamaktadır. Bu durum rast makamının ana makam olarak kabul edildiğini göstermektedir. Mecmuada güfte kaydı tespit ettiğimiz makamlar alfabetik sırasıyla şöyledir: acem, acem-aşiran, arazbar, aşiran, babatahir, bayati, buselik, çargâh, düğâh, evc, gerdâniye, hicaz, hisar, hüseyini, ırak, ısfahan, kürdi, mâhur, muhallif-ırak, muhayyer, muhayyer-buselik, neva, neva-sünbüle, nihavent, nikriz, nişâbur, pençgâh, rast, sabâ, segâh, şehnaz, uşşak, uzzal.

Mecmuada nühüft makamına fasıl ayrılmış olup burada güfte kaydı yapılmamış görünmektedir. Ancak hemen ardında yer alan neva-sünbüle makamında kayıtlı 6 bestenin 2 tanesi Esad efendi adına ve neva-sünbüle makamında, diğer 4 güfte yaptığımız taramalar ve karşılaştırmalar sonucu nühüft makamında oldukları tespit edilmiştir.

Fihristte adları bulunan rehâvi, nevrüz, nevrüz-acem, büzürg, zirgüle, gerdaniye, zirefkent, muhayyer-sünbüle, maye ve rahatülervah makamlarında fasıl ayrılmasına rağmen bu makamlarda güfte kaydına rastlanmamıştır.

Mecmuada ölüm tarihi belli olan, hakkında bilgi bulduğumuz bestekârlar arasında yüzyıllara göre bir sınıflandırma yaparsak aşağıdaki gibi bir tablo ortaya çıkmaktadır:

15. yy: Hâce Abdülkâdir (58 beste) (1435)

16. yy: Hâce Abdülali (5 beste) (1575), Gulam Şadi (3 beste) (1510?)

17. yy: Kaftani Memiş Ağa (3 beste) (17.yy), Kadri (4 beste) (1650), Koca Osman (4 beste) (1650), Mümin Ağa (1 beste) (1650), Antabî (4 beste) (1670), Murat Ağa (7 beste) (1673), Küçek İmam (4 beste) (1675), Diyarbekrî (1 beste) (1680), Hasan Efendizâde (2 beste) (1690), İbrahim Efendi (1 beste) (1691), Hâfız Post (5 beste) (1694)

18.yy: Recep Ağa (3 beste) (18yy), Musli Efendi (18yy), Ahenî (2 beste) (1700), Tesbihci (2 beste) (1700), İtrî (15 beste) (1712), Derviş Ali (1 beste) (1714), Tosunzâde (5 beste) (1715), Müezzîn Çelebi (2 beste) (1717), Hâfız Üsküdarî (4 beste) (1720), Hasan Ağa (5 beste) (1724), Nazîm (3 beste) (1727), Kürkçü (1 beste) (1740), Esad Efendi (8 beste) (1753), Bekir Ağa (7 beste) (1759)

Bu sonuca göre en son vefat eden Bekir Çavuş'un ölüm tarihi dikkate alındığı zaman mecmuanın tarihine uygun olarak 18. yy'ın ilk yarısını aydınlatan repertuar bilgisini aktardığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte 15. yy'a kadar eskiye uzanmaktadır. Mecmuanın yazıldığı tarihte Abdülkadir Meragî'nin bu kadar eserinin biliniyor olması bestelerinin ne kadar büyük bir değer taşıdığının göstergesidir.

Mecmuada tespit ettiğimiz en çok besteye sahip bestekâr Abdülkadir Meragî'dir. "Hâce" adına kayıtlı 58 beste mevcuttur. Daha çok Farsça güfteli besteler yaptığı bilinen Abdülkadir Meragî'nin mecmuada tespit ettiğimiz 8 tane Arapça güfteli bestesi mevcuttur.

Yukarıdaki listede ismi bulunmayan ve hayatı hakkında bilgi bulunamamış bestekârlar da 18. yy'ın ilk yarısı ve daha öncesi olarak değerlendirilmelidir. Alfabe sırasına göre isimleri şöyledir:

Ali Rıza (2 beste), A'mâ (3 beste), Baba Nevaî (2 beste), Diyarbekrî Şehla Ömer (1 beste), Haffafzâde (2 beste), Hâfız İmamzâde (1 beste), İmam Efendi (1 beste), Latif (1 beste), Müezzîn Ağa (1 beste), Naati Damadi (1 beste), Nihavendî (2 beste)

Güfte mecmualarının araştırılıp, incelenmesi ve içeriklerinin bugünün şartlarına uygun bir biçimde ortaya konulması, şüphesiz ki müziğimizin çeşitli problemlerini aydınlatılması açısından önem arz etmektedir. Geçmiş yüzyılların müzik kültürünün günümüze aktarılmasında çok önemli bir rol oynayan güfte mecmualarının çoğunun çalışılmamış olması büyük bir eksikliktir. Hissedilen bu boşluğu biraz olsun doldurabilmek amacıyla bu çalışmayı hazırladık. Umarız ki çalışmamız hedefine ulaşır ve bizden sonra bu alanda araştırma yapacak olanlara yardımcı olur.

BİBLİYOGRAFYA

Aksüt, Sadun, *Türk Musikisi'nin 100 Bestekârı*, İstanbul 1993

Behar, Cem, *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz*, İstanbul 2003

Develioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, İstanbul 1995

Doğrusöz, Nilgün, *Hâfız Post Güfte Mecmuası: Türkçe Güfteler*, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1993

Erden, Serçin, *Hasan Gülşeni'nin Güfte Mecmuası ve İncelemesi*, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004

Ergun, Sadettin Nüzhet, *Türk Musikisi Antolojisi*, İstanbul Üniversitesi Yay. 1942 , c. I-II

Gürtan, Eymen, *Mustafa Ağa Güfte Mecmuası'nın İncelenmesi*, İTÜ Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı Bitirme Çalışması, 2003

Kanar, Mehmet, *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul 1998

Mutçalı, Serdar, *Arapça-Türkçe Sözlük*, İstanbul, t.s

Özalp, Nazmi, *Türk Musikisi Tarihi*, Ankara 1986, c. I-II

Öztuna, Yılmaz, *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*, Ankara 1990, c. I-II

TRT Kurumu Müzik Dairesi Başkanlığı, *Türk Sanat Müziği Sözlü Eserler Repertuarı*, Müzik Dairesi Yayınları, no: 65, Ankara, 1995

Uslu, Recep, "Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler", *Müzikte 2000 sempozyumu*, Ankara Kültür Bakanlığı yay. 2001, s. 158-168

Uslu, Recep, *Mustafa Ağa Güfte Mecmuası İle İlgili Ön Çalışma*, İTÜ Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuarı Kütüphanesi, no: 556, Basılmamış çalışma, 1999

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, t.s

Üngör, Ethem Ruhi, *Türk Mûsikîsi Güfteler Antoloji*, İstanbul, Eren Yayınları 1981, c. I-II

Ünsal, Nermin, *Türk Musikisinde Kârlar ve Form Yapıları*, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1988

Yüceışık, Zeynep Sema, *Şeyhülislâm Esat Efendi Atrabü'l Âsâr fî Tezkireti Urefâi'l-Edvar*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 1990





EKLER

EK – I

ORJİNAL METİN



نورث
۷۵۹



MILLET GENEL KÜTÜPHANESİ
KISIM : <i>A. E. W. W. W. W. W.</i>
ESKİ KAYIT No. <i>759</i>
YENİ KAYIT No.
TASNİF No.

۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶
۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱
۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶
۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱
۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶
۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱
۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶
۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱
۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶
۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱
۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶
۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱
۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶
۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱

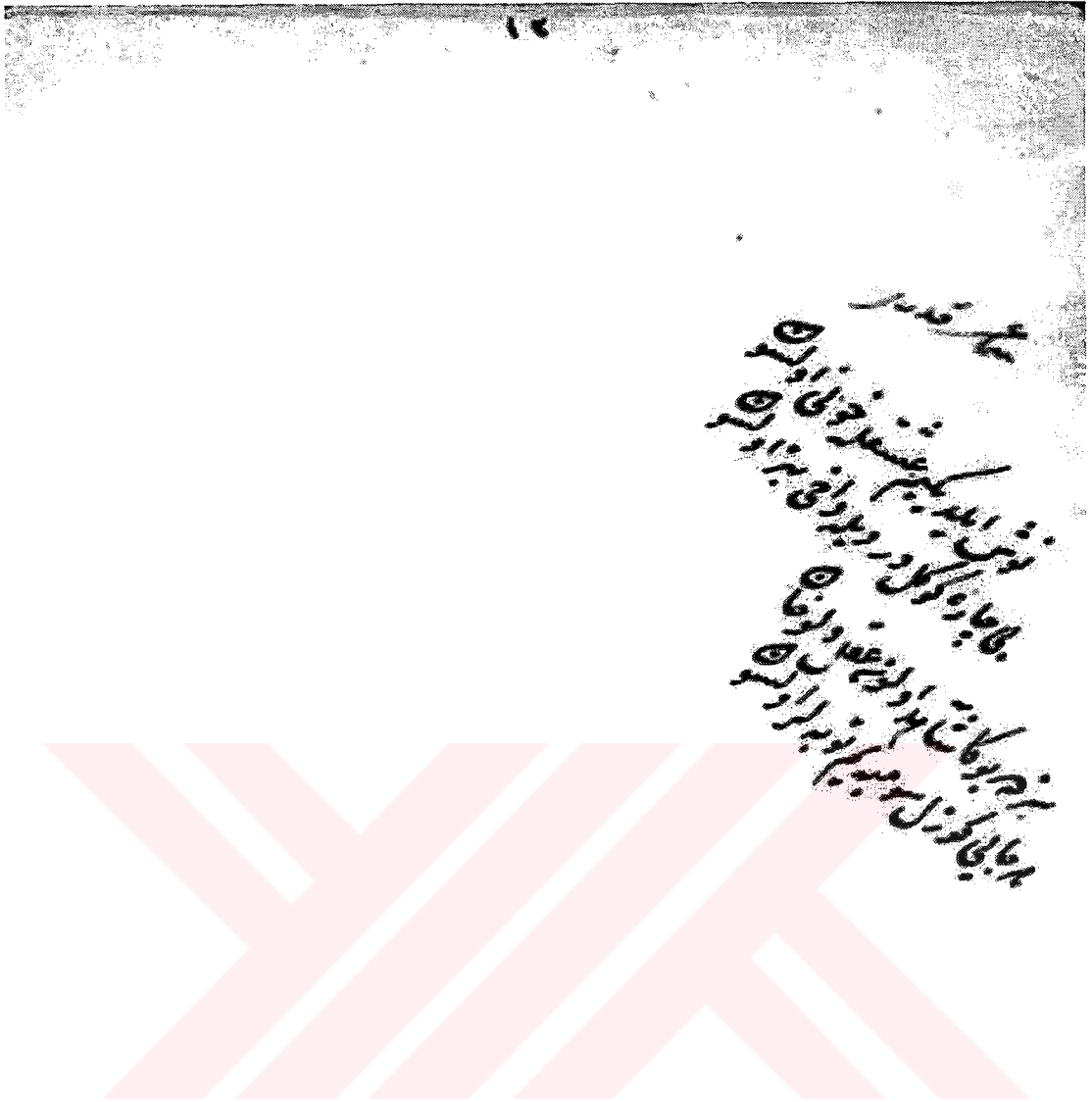
عاق ۹۶		نخچه ۹۵	نخچه ۹۴	نخچه ۹۳
احسان ۱۱۵	نخچه ۱۱۱	نخچه ۱۰۹	نخچه ۱۰۲	نخچه ۱۰۰
		نخچه ۱۱۸		

[illegible][illegible]

سر کز خورشید و ماه
 بگویند که میمیرم
 از کزین رخسار
 و از کزین رخسار
 چشمم را برین رخسار
 بگویند که میمیرم
 سر کز خورشید و ماه
 بگویند که میمیرم
 از کزین رخسار
 و از کزین رخسار
 چشمم را برین رخسار
 بگویند که میمیرم
 سر کز خورشید و ماه
 بگویند که میمیرم
 از کزین رخسار
 و از کزین رخسار
 چشمم را برین رخسار
 بگویند که میمیرم

جانم از این رخسار
 جانم از این رخسار
 جانم از این رخسار
 جانم از این رخسار
 جانم از این رخسار
 جانم از این رخسار
 جانم از این رخسار
 جانم از این رخسار





کاش خفا بود
 احسن
 ما رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 کل بر خیز خوش شد بی چه جادو خوش
 با رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 ما رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 خوش شد باری خانه نصیب سرور
 بی صومعه از خوش شد لایق از خوش شد
 طرفین بوی بستاند باری لایق از خوش شد
 با رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 جان نقد محقر است حافظ و زینهار خوش شد
 لایق نه و در و در نه بی چه جادو خوش
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 اما بام از دهر و در نه بی چه جادو خوش

کاش خفا بود
 احسن
 ما رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 کل بر خیز خوش شد بی چه جادو خوش
 با رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 ما رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 خوش شد باری خانه نصیب سرور
 بی صومعه از خوش شد لایق از خوش شد
 طرفین بوی بستاند باری لایق از خوش شد
 با رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 جان نقد محقر است حافظ و زینهار خوش شد
 لایق نه و در و در نه بی چه جادو خوش
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 اما بام از دهر و در نه بی چه جادو خوش

کاش خفا بود
 احسن
 ما رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 کل بر خیز خوش شد بی چه جادو خوش
 با رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 ما رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 خوش شد باری خانه نصیب سرور
 بی صومعه از خوش شد لایق از خوش شد
 طرفین بوی بستاند باری لایق از خوش شد
 با رفتن نه نشناختن نه مادرین نه
 جان نقد محقر است حافظ و زینهار خوش شد
 لایق نه و در و در نه بی چه جادو خوش
 دهر دهر و در و در نه بی چه جادو خوش
 اما بام از دهر و در نه بی چه جادو خوش

مجلس
عشقانی ملک حسنکده و بیرون
باقد و بیگانه و بیرون
آینه و بیگانه و بیرون
سی حکمیه و بیگانه و بیرون

مجلس
کده و بیگانه و بیرون
سی حکمیه و بیگانه و بیرون
آینه و بیگانه و بیرون
سی حکمیه و بیگانه و بیرون

مجلس
کونزورده کا کل سد و سخی غازی مالم
فویا بک اولام دارمخ بنوبه و کفام
شایان کرم به کلمه بنام
سکه کرم
سرونازم عشوه بازم دل بوزم
کل افندم آه بوزی مالم جا

فوجیه
 مقتدران از باغ غنای
 بجا که نوبی دیگر از تو میروند
 نین و وقت در درون
 نایب دند و در دلی
 دم و درون نایب
 رغبت از این نایب
 اما اما این آید
 بجا که نوبی دیگر از تو میروند

گاهی
 هزار سوزن از کمر در دلم
 از این جور قیامت دوش
 نازد چو اول

فوجیه
 دل صد مهر و دایم در
 از این نایب
 دند و در دلی
 درون نایب
 نایب نایب
 نایب نایب
 نایب نایب

فاخته آهنگ
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا

نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا
 نذر بوی خنده الی غنچه لریوز استغنا

میل قدس
نمود و بیجا کور مس کل نایک بیانی
کندهی کریم او لیدر یار کوزم دیکانی

چو سون آهلم اودی افغانی ایدر دینم
باقیله سوز در دینم سنی سولیمانی

مهر بکوانی
آتش عشقکه جانان دل کتاب اولمقدوره
خون اشکم دست ساقیده شراب اولمقدوره

عاقبت باقدیر غایب دانهوش خانی
کوز به کوز اولمچشم آفتاب اولمقدوره
جانم مله مله لاله لاله دای
آفتاب اولمقدوره

مفتی حافظ

زلفک هوای آلوده بود در سوادلی
سودای حجب غیبی که اولدی

خضر طاهر
حاکمای واکیم توتیای دیدود
نوبای بر خط ایلر ای دیدود

یار کورده نو که آمد از خیم
دو چوین هو کتور بو باجاری چویدور

چون خضر غزل انقش غیب ممکن
اول کند با اول شهر دینار اولدی

دور و آنجا
قد از نیمه اید بدم جویم نایان
نار بر کجا کوریک بو چای اقام

نیمه نایاب کیمت بد بخنده اقام
نه در کس باغ عاکله کلای رخ ردام

ضمیمہ

صفیہ

السلامة والخير
رجاء وليكم
نفع اسعادكم

دور سارا غلو نو کونجی ریا سید
دور سارا غلو نو کونجی ریا سید
دور سارا غلو نو کونجی ریا سید

اول ہوسیان و اوقاف
اکادمی کجاہم صراطیاتی

چاپ اول و دوم
بار جاسم بدیده لاله لاله لاله

اول مومنان
دیده رده دلی و دیده دلی و دیده
در در تن ناتنه فی نادری مقبول

یا رحیم بلبلہ لکھ لکھ

مساعدہ شہر اولیٰ اور دوسرے کامیابان الیہ
 ایڈیٹر ایڈیٹر ایڈیٹر ایڈیٹر ایڈیٹر
 ایڈیٹر ایڈیٹر ایڈیٹر ایڈیٹر ایڈیٹر

امیر طبرستان و طبرستان
قوام جلوه عجایب مینا و

بلی یار منی بلی شاه منجی
مینہ مراد مجی

100

ایمانی محنت و جہاد الہیہ صوبہ
پنجاب

ایضاً یہ کہ عہدہ ایڈیشن کی فہرست

چند سوره
جانبم بیدار لاله لاله لاله لاله لاله لاله
عمره لاله لاله لاله لاله لاله لاله لاله
جانبم بیدار لاله لاله لاله لاله لاله لاله
بیلر لاله لاله لاله لاله لاله لاله لاله
نزه لاله لاله لاله لاله لاله لاله لاله
قربان اولم لاله لاله لاله لاله لاله لاله
بنا کی عهده خود فرزند و دوست

بن روزگار
صد و کسب
چو کسب
چو کسب

بن رود
باینده ای که هم به پدر و مادرش
ایچا دوشنه ملک داشت که هم اینجانب

جانم بیاد تو که عزم تیر کردی
میرم بیاد تو که جانم بیاد تو کردی
صد و نوبت این بیت تشریف آورد
استاد

اوسط آقا

کمرستانه تحریریه کلمه یانور
کوردو الحی بجزایه کلمه یانور

کلمه یانور و قیاسی نهاده
یار کلمه یانور و الحی بجزایه یانور



نشان

سایه دل بر خورشید
آتش بر آتش
کشت بر کشت
بای بای
نمن نمن
مردم
هی
بخت
عجب
میخانه
نانی
چونکه
ضد
باید
باطم
نند
صوری
نانی
قاجار
کدام

عاشق علی
سر زلفه عشق باغی باغی کرم
عشق ازینک باغی باغی کرم
صورتی بود زینت باغی کرم
از درد و دود زینت باغی کرم
بهر آرزو باغی کرم
کرم

صفتی است

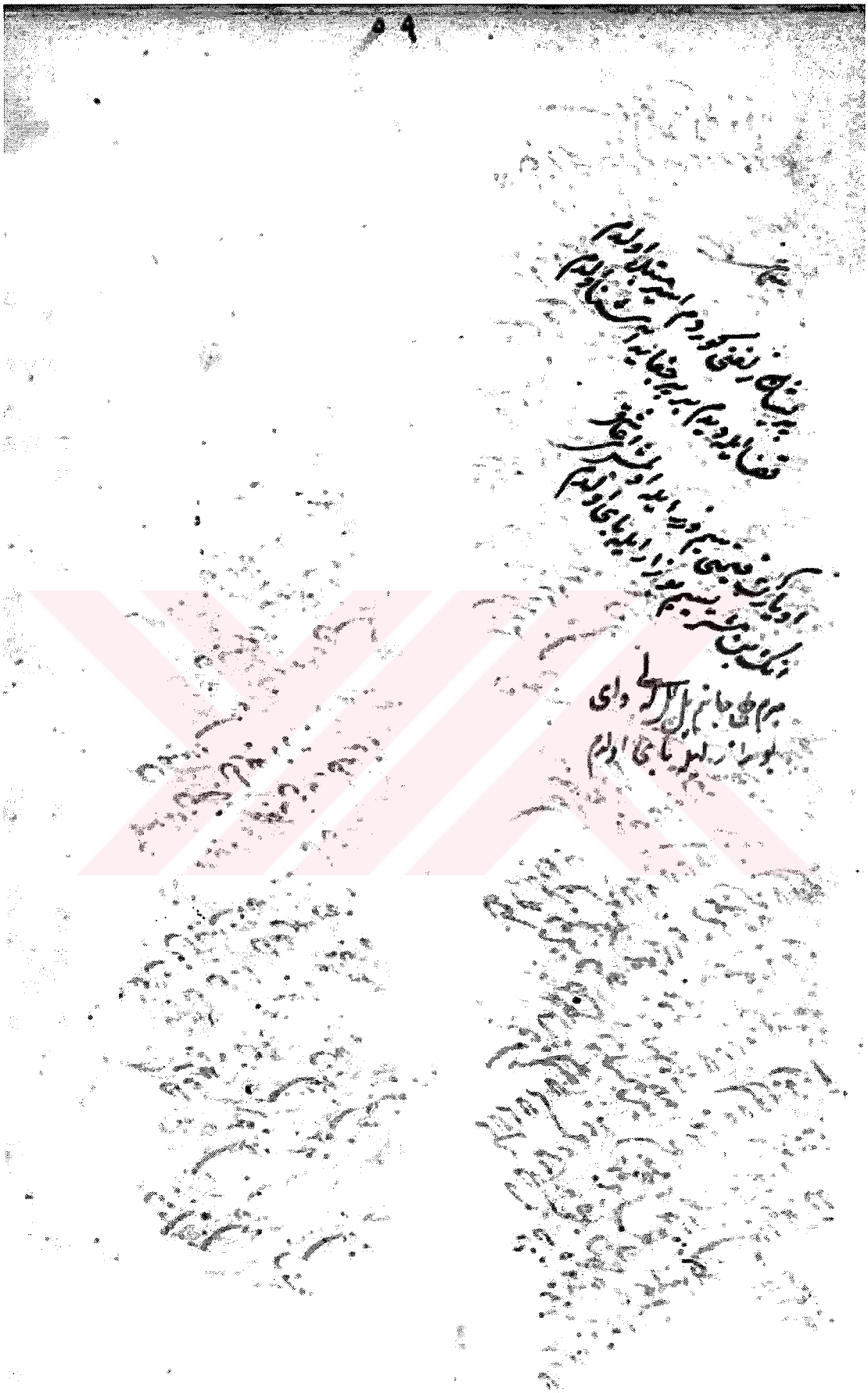
لطیفی که در تلبه و آبی است
دشمنی که در آبی است

و جدی که در آبی است
بر کوه و کوه که در آبی است
یاد و یاد که در آبی است
ایله و کوه که در آبی است

صفتی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است

صفتی است
آباد و آباد که در آبی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است

صفتی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است
نموده و لیکن در آبی است
سازمان از زب و زب که در آبی است
نموده و لیکن در آبی است



[illegible]



60a

و کاغذ
میداد بیکین که بر دایره بزرگ
دانش بیانی که بر دایره
میداد بر دایره بزرگ
میداد بر دایره بزرگ
میداد بر دایره بزرگ
میداد بر دایره بزرگ

فصل فی بیان فضائل حضرت علی علیه السلام

دین کرم کرم ای خداوند
 دین بیدم خداوند بیدم
 دین کرم کرم ای خداوند

نادرتن من ناسته در ناسته زنی
 و در دلاور ناسته در ناسته درنی
 مگر جانم دیدم در دلاور دلاور
 تره در دلاور دلاور دلاور دلاور
 یار یار دلاور دلاور دلاور
 اول دست دلاور دلاور
 دل هو کبر اندر دلاور دلاور
 نخل گلینه صنوبر نینه

[illegible][illegible]

سوکھ منجی
 کاشیہا زبانی
 اصول و کتب
 منتقا لویا
 ان لا اله الا الله
 غلام
 اشهد ان لا اله الا الله
 قطع حکم
 میرا
 میرا
 دندو
 دندو
 خانہ
 بوی بوی
 میرا
 اشهد ان لا اله الا الله
 لا اصر

151

۶۶
 شعر
 نغمه بیایه که بر خنجرین صوفیوز
 کوفت عطر صاف و ناز و بر کجا و قنور
 هوای ناز او سر و بلند کن ای کبر
 سماجی بسینه با بید جاسینه او قند
 آه بیلر یالار لال لال وایم
 میانده کم بار صبر بر صوفیوز
 شعر
 سوزنده فغانه که بر خنجرین صوفیوز
 نغمه بیایه که بر خنجرین صوفیوز
 کوفت عطر صاف و ناز و بر کجا و قنور
 هوای ناز او سر و بلند کن ای کبر
 سماجی بسینه با بید جاسینه او قند
 آه بیلر یالار لال لال وایم
 میانده کم بار صبر بر صوفیوز
 اول ای شمع کده در

آدم که هیچی از
بن و دل که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود
نکاهند و با خود
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود

نکته و نکته
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود
نکته و نکته
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود

نکته و نکته
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود
نکته و نکته
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود

نکته و نکته
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود
نکته و نکته
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود

نکته و نکته
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود
نکته و نکته
آدم که هر دو هم با هم
نه کن ایچیکه با خود

مجلسی
اولدی بگوکلن ورنشلی
آرام این منی که اولدی

ازم من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت

ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت

ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت
ایصال این من و صلیت

کجا چو چرخ از خورشید
 احوالش ز نظر من سوز
 در گشت ولای علی هر دو بهین سوز
 سر و سر آید و با حسن لازم
 و در تنی تنی از لاله ناز و ماضی نام
 نزلت ناز و لای تنی تنی تنی
 و در تن ناز و نام ناز و نام ناز
 سر و سر آید و با حسن
 الهم را هر بلبل از لاله ناز و ماضی نام
 غایبی زین العباد با ماضی نام
 چو نه نوسی و خاکل زین ناز
 میان سوسن تنی تنی تنی
 مهدی شکوفه کرد لاله ناز و ماضی نام
 و در تنی تنی از لاله ناز و ماضی نام
 ناز و نام ناز و ماضی نام
 ناز و نام ناز و ماضی نام
 الهم را هر بلبل از لاله ناز و ماضی نام
 الی اخر

خبر خطی

از پیش خیمه بدو رخ اولدی جا کینین
تبع غلام جان جان اولدی سیر کینین
آن کافر اجداد کاغذ خاشاکین
کل کل ای سرور و انتم خاشاکین
داوای داوای اگا بولتا

از طرف طرزا زاده
بزرگوار اولدی بزرگوار
آن کافر خاشاکین
نظر اید که از او سر
ساز فکده نار این سیر اید

خبر خطی

خبر خطی
سر خیمه و سیر کینین
اول ح نامه سیر کینین
کند و در کینین
آه نره سیر کینین
نره سیر کینین

هم قدر
 اولاد و خاوندان گنجینه تاب
 زخم دلنه جا ایدم هم تاب
 باندی که بر خاوندان غیب
 کوی سوز و دل
 بلده آن تر بل لاله بل بلده تر
 هم صراف
 گلشن رخسار کوی سوز و دل
 بام استر یکین کوی سوز و دل
 خندان و خندان کوی سوز و دل
 عین اولاد و خاوندان
 جانم یاد اولاد و خاوندان
 عین اولاد و خاوندان

هم قدر
 سنان و سوز و دل
 بوز سوز و دل
 جانم یاد اولاد و خاوندان
 جانم یاد اولاد و خاوندان
 بلده بلده بلده بلده بلده بلده
 بلده بلده بلده بلده بلده بلده
 بلده بلده بلده بلده بلده بلده
 اولاد و خاوندان
 قربان اولاد و خاوندان
 اولاد و خاوندان

[illegible]

اود
 پورای صاخرم ایست ختم افندو جان
 اوله کیم اوشته کیم ایدو منی کور و بیکار
 منی خسته طلب استم شتاب عشق کیم و لیم
 بور و بید من اولم کیم کور و بیکار
 کور و بیکار
 عاشقه لطف اینک اول سرو فانت کیم
 کندی جانید بین طرز خست بیلدی
 خسته و لاش اولم کور و بیکار
 بولده کور و بیکار کیم کور و بیکار



در کجای عطر
 جام الکسیر آینه روی انوار
 آواز جام ملت آینه اسکناس
 نوش آینه جام ملک اولکده اسکناس
 بزم خارا اولکده اسکناس

رمل

بر لحظه نغمه صدف کورده
دستک صفا شده زلف کورده

فاخته ای
بیل اکلر عذر کورده
آه ایوب اکلر دلاک کورده

حاکم اسبابه روشن صدق خاد
بن ج و فاشه نغمه لایق کورده

بکورد لر غنچه کیم و مالک لیل
سویله با نادر جا بوطر بکلم

یا لیلی یا لیلی یار دل نر
تن نر، لال لال آه کورده

جنبه
جنتی بکل ضد اندر
سک شنگ و ک کاریدو افغاندر
بدیل خسته

دونی خسته کورده شمع کاه کیم
جانم عطر اولک اولک نغمه
دادای دادای کاه

[illegible]

از نور خافیه بپست
 زبانه را برنگاهم بر از زبانه کان سولید
 زبانه خالیدم از زخم
 بلور در دلم جمع زبانه خافیه
 هفت جمع زبانه خافیه

صکرت و روانه
 نشانی سید او دم که بر روی آفتاب بود
 غزوی عاشق که شکستند بر قتل او

چشم تو یک نفر ایلمد که سالجی
 دید خوابه نقد مال مال او بود

نازنینم عشوه بازم هیچیم

بلور در دلم

پیشانی این ایلمد نور در دلم

بنفشه ایلمد بلور در دلم

کونیه ایلمد بلور در دلم

حالتش با تو صدمه ایلمد بلور در دلم

۱۰۰۰ سال
 در دنیا بیستمین نظم است
 کوزیست سنا سیم افروز جانب اولور
 باله اولور اولور اولور اولور
 و اولور اولور اولور اولور
 موجود و از اید و از اید و از اید
 آج و از اید و از اید و از اید
 از اید و از اید و از اید

نفی غلامی در
 اصد شریف و آن زاده اجبر نوا
 ای بنفسم ز شرب راه بی بی بی بی
 زنی و این طلب و ناما و شوم
 لایق نامون و این و این و این و این
 ز ناما و این و این و این و این
 جانت شوم ای و این و این و این
 بر فتنه و این و این و این و این
 از چشم و این و این و این و این
 کمال و این و این و این و این

سکینه ای بخت
اصول بر بخت
خیال وی بخت
اه دل از بی نظر آید
لازمه زدمی
درد لا و درد ما
مانده ما و ما
ناله گوی
فانی با بکار
بر کج خانه
بناگاه
مانا ما
دور از من
ناله گوی
مانا ما
اگر مدخل خون

کما انضمت فؤاد علی
 اصغر من رباب
 فخر طنا ریشناقی چیدی و غوغی خضرتی سگاه
 آلفست من الطلاق فی حیرت کمال
 اماهی اماهی عراق انبیا ای عراق ای عراق
 اینی یاربت لیلای اماهی ای عراق ای عراق
 عذرتی شوقا لیکان خجرتی ای عراق
 شفت الخیر و ذرائع لما سمعت البی
 اماهی ای عراق الفلک فی الکسار
 بوسکت مع التواء الحصار
 ضرتی سبیل خیر او سببتی فطعتی
 بالینج وصلتی جاکاه فیه بعد
 ای ای ای عراق و فی الحجاز ای عراق
 شجلا لانی حیا ای ای ای عراق ای عراق
 همما شفت من قبل الذی قد جاکه الهم
 طلب المیر و سرنا کز و فی الزاوی عفت
 لکنجکاه و حینا و لنشرا انتا رینا
 لما هو شوقا شوقا لاجل سکت
 القیت نور و زعم عجم علی رطل السمع
 فی الاوج هم انما انما و فی الکفا
 ختمنا الهم الهم
 عراق

کما انضمت فؤاد علی
 اصغر من رباب
 فخر طنا ریشناقی چیدی و غوغی خضرتی سگاه
 آلفست من الطلاق فی حیرت کمال
 اماهی اماهی عراق انبیا ای عراق ای عراق
 اینی یاربت لیلای اماهی ای عراق ای عراق
 عذرتی شوقا لیکان خجرتی ای عراق
 شفت الخیر و ذرائع لما سمعت البی
 اماهی ای عراق الفلک فی الکسار
 بوسکت مع التواء الحصار
 ضرتی سبیل خیر او سببتی فطعتی
 بالینج وصلتی جاکاه فیه بعد
 ای ای ای عراق و فی الحجاز ای عراق
 شجلا لانی حیا ای ای ای عراق ای عراق
 همما شفت من قبل الذی قد جاکه الهم
 طلب المیر و سرنا کز و فی الزاوی عفت
 لکنجکاه و حینا و لنشرا انتا رینا
 لما هو شوقا شوقا لاجل سکت
 القیت نور و زعم عجم علی رطل السمع
 فی الاوج هم انما انما و فی الکفا
 ختمنا الهم الهم
 عراق

کاسه سبزی خورج
 اسو سبزی خورج
 سبزی خورج
 از کجا ایاکت کجا خورج
 دند منی خورج
 خورج خورج
 به بصری خورج
 سر و خورج
 نظر خورج
 بود خط خورج
 کلمه خورج
 درون خورج
 بهار خورج
 خورج خورج

خاکستری سبزه جامه صفا لیل که
 جانت نقد و لیل که
 لیل که دند بکلیت میر لطف که
 او دکل سر به جوی صفا لیل که

سخت و بیای که
 عشق زار و ناله بس
 سبزه تن که
 ایچیکه المکر که

دم در آن درنا سر و ناز
 دم در آن درنا عشق باز
 دم در آن درنا چاره ساز
 مست ناز

بسم الله الرحمن الرحيم
 فاعلموا ان الله قد جعل
 فيكم آيات كثيرة

فمنها ما جعل فيكم
 من انفسكم و منكم

[illegible]

ع

21

خجسته غفره

است چون کشتی است از شمس خورشید را
نقش بر دلش نهادند و دلش در دستش
ایستاد و دلش بر طرف بر خیزد و غم را بر سر
وای بی یابین هر طرف
انکه در پای نشیند

64-4-22

نیم در نیاید
 تقاضایه جور او شمع مانع شود
 محمد اشک خورشید
 ایدله اول ضاجو غده که خوشنمای
 چو خطه جیه خونا بر آید کاردن
 جیب از رونی

چو خلقه دیدند
بر فشان ز جیب
پیش مقدم و لبزد
ای باد صبا سنده
ببرازد خنجر بوقی
بکوشد بر جیب

ایں دو صبا
کون آتا ہے کون جاتا ہے
یوں شام غائبانہ ہر وقت
بہشت میں نہایت سکھاتا ہے

بوشام غلبه
فیض صفا
دو رخ باری

روح بلبل
علوی کعبینہ دن نظر الہیہ و سنج
پوشہ قبو کہ لا یق احسان و کلدار

عاشق غم و سر با سزا اولان
 سیران دور عصا سزا اولان
 کسیر که در بر سرش کچین
 عفرای که قور خض سزا اولان

مگر ایام صغیر
 تا کجیم خطک ما چینی بود
 از درون ز غوغایم بود
 فراق کوه آکلید کند اعظم
 بخت کج کجیم
 منیب کج کجیم
 اول غوغایم
 در خان خل
 اول کج

مستطاب و المستطاب
شعب و المستطاب
دور و المستطاب
المستطاب و المستطاب

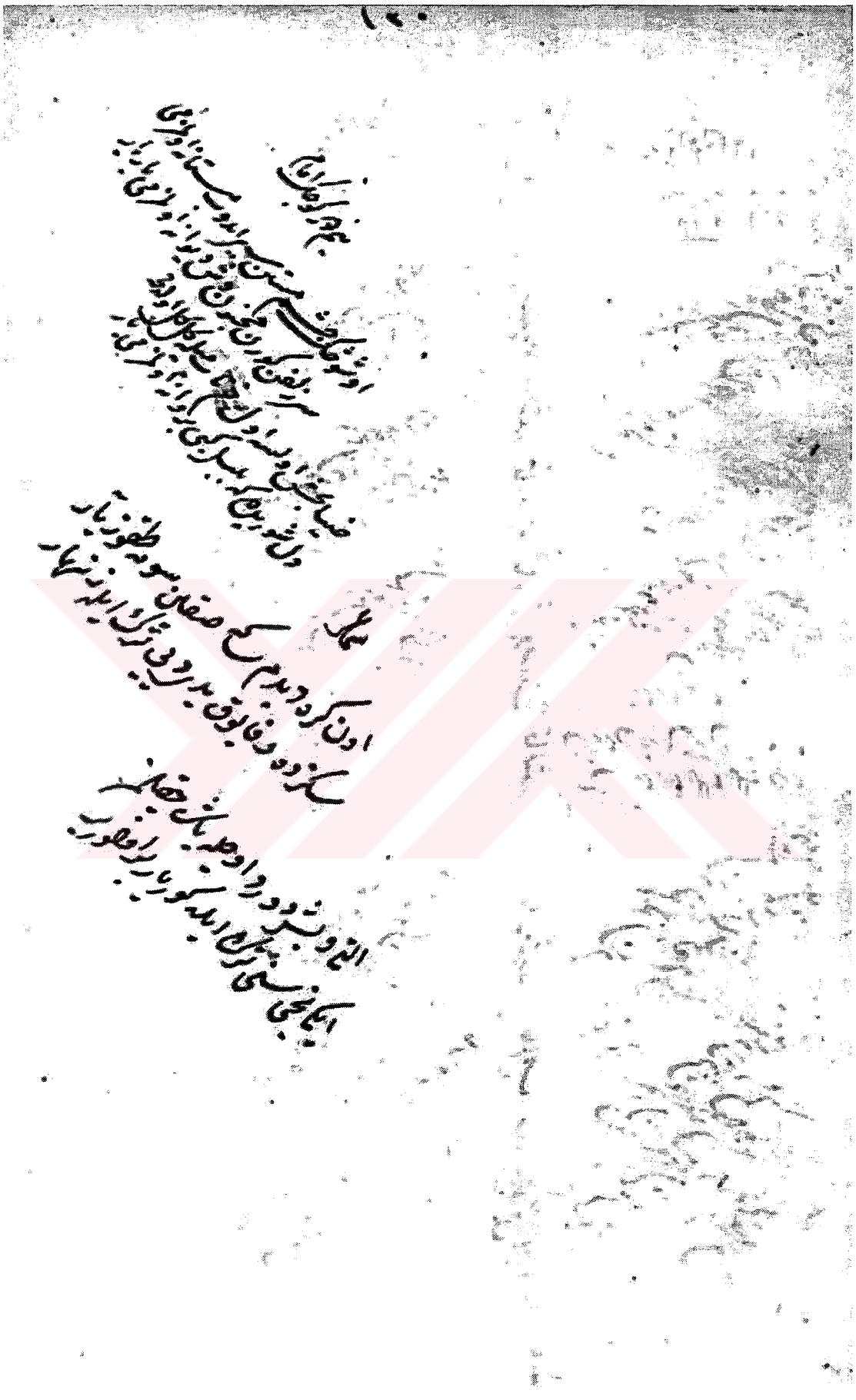
سال صیحه
 طراوت کشتند و در
 بوغن و کار کو طرب
 فدوی در قلعه کادی سلیمان صفا کادی

65

الف جانان زیر دستا زدن اولی قاشکار
 شاه پیر کلان زدن ایست خنوار
 باشد بر خنجر کین ایملکند تیر
 سوز با جبار زره کیست خنجر
 فائزه بنیم عشق عازم و هجر
 جاره بنام از صاحب
 پشیمان

زنجیاریان افند
 یکس خورشید چو شبنم
 بلم اولفت کورین دج
 عشق بایم شکست ناک و بکرم
 پیچیده دست و گزندت افند
 وره و لا و لا و درین تنه و لا
 در درین تن درین درین
 نا و لا و در
 محسوس و لا
 بر خط این اوله و در نظر مدینه
 نیز از اوله حاصلی در بعد مدینه
 بن طایفه حرم سوز و کدوم
 آتش و کوه و شعله عجب جان به
 بار بار بار بار بار بار بار بار
 امان بلجی یار من

زنجیاریان افند
 یکس خورشید چو شبنم
 بلم اولفت کورین دج
 عشق بایم شکست ناک و بکرم
 پیچیده دست و گزندت افند
 وره و لا و لا و درین تنه و لا
 در درین تن درین درین
 نا و لا و در
 محسوس و لا
 بر خط این اوله و در نظر مدینه
 نیز از اوله حاصلی در بعد مدینه
 بن طایفه حرم سوز و کدوم
 آتش و کوه و شعله عجب جان به
 بار بار بار بار بار بار بار بار
 امان بلجی یار من



چو ناز و خفت شکست چندی که در دست
 انگشتان شندی از پهل کله در دست
 کاکلین علی لک لک کله در دست
 اول تمام طالع کور بند و شندی

ندر اول کسبیم اوزره او کمال
 ندر اول کسبیم اوزره او کمال
 کور به قوری در اول کسبیم اوزره
 بوزینه قبا بقوب اول قوریک کمال

یاک بدرک یاک بدرک
 یاک بدرک یاک بدرک

کوبکیم
 بجزان نماره اوزره
 غم غم غم
 با جان بوی کمال
 بوزینه قبا بقوب اول قوریک کمال

کاکلین علی لک لک کله در دست
 اول تمام طالع کور بند و شندی
 کاکلین علی لک لک کله در دست
 اول تمام طالع کور بند و شندی

همه بگویند
نماندیم و بیان چه کردیم
بویای غوغا که خسته و خسته

بیا و بیا و بیا و بیا
که در یکباره و در یکباره

جانم بدیدل لال لال لال
قوربانک اولم بایر عمره
لال لال لال که خیر انک اولم
حسرت قوربانک اولم بایر
خیر انک اولم حسرت بیا
دل وای بویای غوغا خسته
پر دازم

نقشهای
سنگهای و نموده
باید دید و دیدن از جادو
چون بویای غوغا

لال لال لال لال لال لال
تی به نام جکار بوش ای به بوش
نیج بوش بوش بوش بوش
اودی و سوز بوش بوش
نورین لال لال لال لال لال
خاسته بوش بوش بوش بوش
بایر بوش بوش بوش بوش
در فصل بوش بوش بوش
بایر بوش بوش بوش
لال لال لال لال لال لال

سج علی
اسیر بوش بوش بوش
دال بوش بوش بوش
بایر بوش بوش بوش
لال لال لال لال لال لال

سکه ششم خنجر باره ده غنچه سکه کین اوله
سکه ششم اوله سکه خنجر کین اوله

دست نیاز ایلیمه سکه خنجر باره سکه کین اوله
صن فیدله سکه کین اوله

مال مورو سکه سکه لای به لای به لای به لای به لای
تورل به لای به لای وار مورو سکه
اه اه اه ایا مورو
وار مقبوله

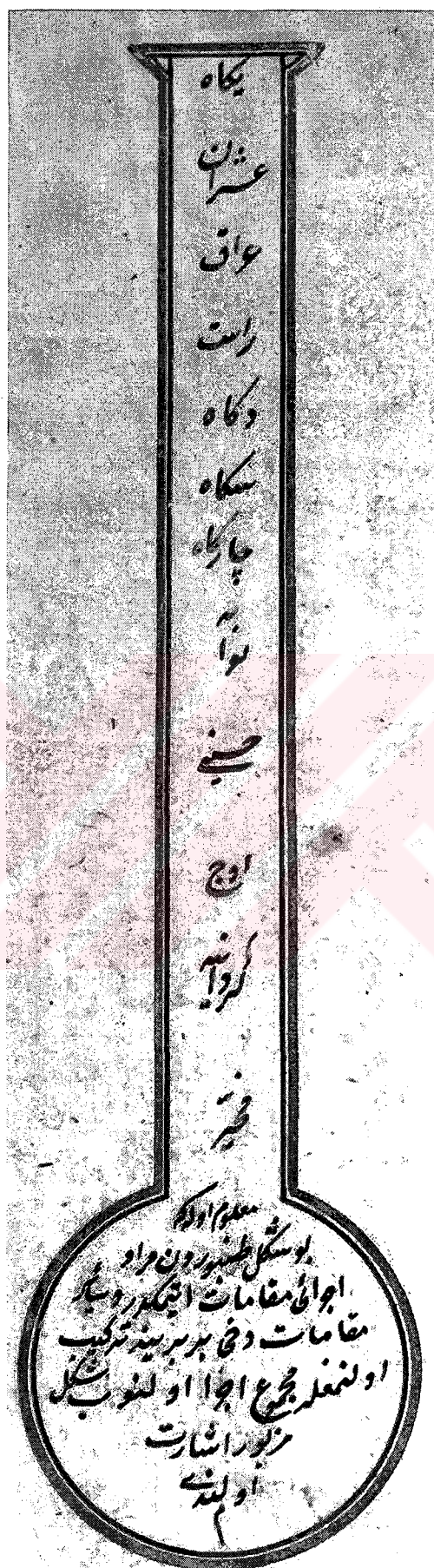
سپاهی اغایی مومن

نه هو ارماع سازونه کنار کشت مار
دوست یار نه کنار کشت ماهه جیرم
دهقان بودن نهشت عمار در دین
من نه تانای دورنی دوست دوست
دلورده تانی تانی تانی جانی نه دمید
نی خامر نه رسیده نی بکار دوست یار
یار نه رسیده نی بکار نه جیرم که دهقان
بودن نه شکفته برک نه سمن نه
دار و دوست یار یار نه
نه سایه دار و ده جیرم
که دهقان بودن نه
بهشت
مار

EK – II

TANBUR ÇİZİMİ





ÖZGEÇMİŞ

Tolga DURAN 10 Aralık 1977 yılında İstanbul'da doğdu. 1983 yılında ilköğrenimine Erenköy İlkokulu'nda başladı. 1988 yılında orta öğrenimine Bostancı Ortaokulu'nda devam etti. 1991 yılında Hayrullah Kefoğlu Lisesi'ne girerek 1994 yılında bu lisenin San'at bölümünden mezun oldu. 1995 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı giriş sınavlarını kazanarak Müzikoloji Bölümü'ne girdi. Müzikoloji Bölümü'ndeki eğitimi sırasında Salih BİLGİN'den Ney dersleri aldı. "Ahmet Midhat Efendi'nin Mûsikî Tarihi Makaleleri"ni konu alan bitirme ödevi ile konservatuardan 2000'de mezun oldu. Mezun olduğu yıl İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Ana Bilim Dalı Müzikoloji Yüksek Lisans Programını kazandı.

